

XXXII APLEC

de la **SARDANA**

L'ESCALA 07

Dedicat a
ALBERT MARTÍ

VILA
MITJA

Dies 2 i 3 de juny
del 2007

SERVEI MUNICIPAL D'AIGÜES

Sorea

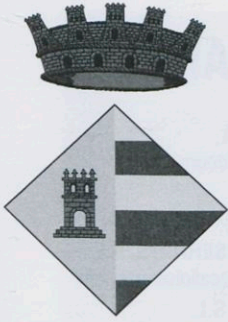
Ronda del Padró, 5
17130 L'ESCALA

Tel. 972 77 16 24 / 972 77 27 31

Passeig del Mar, 4
17130 L'ESCALA (Girona)

Tel. 972 77 02 89 - 972 77 06 66
Fax 972 77 32 97

CONVIT A L'APLEC

En *Berto*, l'Escala i la Sardana

Com ja és tradició per aquestes dates, la família sardanista es reuneix entorn l'Aplec de la Sardana l'Escala. Enguany ho fa per homenatjar a l'Albert Martí Galceran, en *Berto*, el *Rei de la Tenora* tal com el va definir el gran violoncel·lista Pau Casals. Un gran home, en tots els sentits (estatura i personalitat), que va romandre vint-i-dues temporades en els rengles de *La Principal de la Bisbal* i que fundà la *Cobla Barcelona*, que més tard, concretament el 1929, s'escindí i un dels esqueixos es passà a anomenar *Cobla Barcelona-Albert Martí*.

Més enllà d'això, en *Berto* va ser un ambaixador de l'Escala, ja que sempre va dur ben alt el nom de la vila. Per això, el dia 2 de juny, vigília de l'aplec, es destaparà una ben merescuda placa commemorativa, al carrer del Mig, en record a un home que duia molt dins seu la vila escalenca i la sardana.

Per tota la tradició sardanista que ha viscut i viu a l'Escala, aquest és un municipi que allotja l'esperit de "la dansa més bella", tal i com la van immortalitzar els versos del poeta Joan Maragall. Així doncs, a l'Escala és un dels llocs on té més sentit la instal·lació d'una gran escultura dedicada a la cobla. Un homenatge permanent a la sardana que porta el segell d'un artista de nivell internacional, el Doctor Francesc Anglès, i que inaugurarem aquest 2007, en el marc del XXXII Aplec de la Sardana. Una obra de nivell, que fins ara s'havia pogut veure especialment, en guix, al Museu Dalí de Figueres; un monument important que reproduïx al detall cadascun dels músics executors de la sardana i entre els quals hi figura el perfil d'un altre escalenc mestre d'aquesta dansa, el nostre estimat *Avi Xaxu*.

Josep Maria Guinart
Alcalde de l'Escala

UNIÓ DE SALADORS HISTÒRICS D'ANXOVA

SALAONS SOLÉS S.A.

Tel. 972 770357 - soles@grn.es

CASA BORDAS, S.L.

Tel. 972 770085 - info@casabordas.net

FILL DE J. CALLOL I SERRATS, S.L.

Tel. 972 772577 - info@callolserrats.com

ANXOVES EL XILLU, S.L.

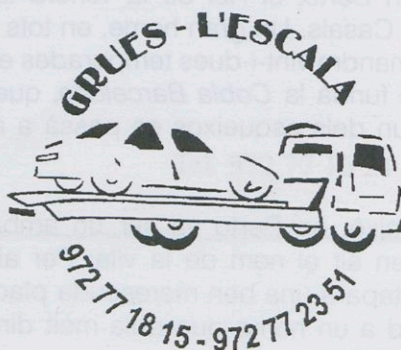
Tel. 972 770820 - elxillu@terra.es

ANXOVES DE L'ESCALA, S.A.

Tel. 972 770146 - info@anxovesdelescala.es

**ASSISTÈNCIA
EN CARRETERA**

**TALLER
MECÀNIC**

**SERVEI
PERMANENT
24 h.**

C. Ter Vell, 36 (Urb. Camp dels Pilans) - 17130 L'ESCALA (Girona)

EUROGAME, S.A.

**MÀQUINES RECREATIVES TIPUS B - VÍDEO JOCS - PIN.BALLS
BILLARS AMERICANS - ATRACCIONS**

Closa d'en Llop, s/n - Tel 972 77 05 12 - Fax 972 77 25 73 - Tèlex 57356
17130 L'ESCALA (Girona)

F. MAGRET

XÈNIA SOLÉS I HOSTENCH

Pubilla de la Sardana 2006

DES DE 1892

SASTRERIA

Vilabrú

c/. Port, 30 - Tel. 77 02 21

17130 L'ESCALA

TAPES - FLAUTES - BAR - RESTAURANT

m
1869

Obert tot l'any

c/ del Port, 11 - Tel. 972 776 888

17130 L'ESCALA

Celler Restaurant

CA L'HEREU

*Varietats de carns a la brasa
Pa amb tomata i pernil
Vins naturals*

Platja dels Riells - L'ESCALA

Carretera de Barcelona, 2-4

Telèfon: 972 77 10 74

Camping & Bungalow Park

PARADIS

RESTAURANT CA LA NEUS
(HOTEL NIEVES MAR)

Passaig Marítim, 8
Tel. 972 77 03 00 - Fax 972 77 36 05
e-mail: mail@nievesmar.com
www.nievesmar.com
17130 L'ESCALA
(Girona)

ER

FUSTERIA

Esteve Ribas

C/ Riera, 50 - Tel. 972 77 05 37 17130 L'ESCALA

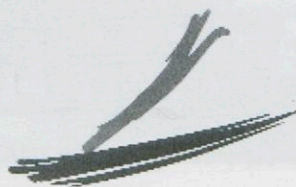

Cuina Catalana

Tel. 972 78 80 44

Ctra. de Belcaire

ALBONS

La Barcada

C/ Ave Maria, 8 - L'ESCALA

L'ALBERT MARTÍ SEGONS ELS TEXTOS

El propassat 2006, amb el llibret del XXXI Aplec de la Sardana de l'Escala, es donà el tret de sortida de tot un seguit d'actes i publicacions (articles, conferències, Full d'Història Local...) amb motiu del 50è aniversari del traspàs del mestre escalenc Josep Vicens i Juli, l'*Avi Xaxu*. Aquesta commemoració finirà amb l'edició d'un disc compacte de sardanes mai no enregistrades del compositor escalenc interpretades per la cobla local, *La Principal de l'Escala*, un enregistrament que és patrocinat per l'Ajuntament de l'Escala i coordinat per l'Agrupació Sardanista Escalenc "Avi Xaxu" en col·laboració amb Ràdio l'Escala.

Enguany, 2007, en el marc de XXXII Aplec de l'Escala, es retrà homenatge a un altre gran escalenc amb motiu del 60è aniversari del seu òbit. El citat conciudadà, que portà i enaltí el nom de la seva vila de naixença allà on ell anà, era el músic Albert Martí i Galceran (1881-1947), més conegut com *Bertu de la tenora*. Cal citar que en moltes publicacions li és conferit com a any de naixement el 1883, tot i que en realitat, i segons els llibres de l'arxiu de la parròquia de St. Pere de l'Escala, l'any és el de 1881.

Els anys 1987 i 1997, amb motiu de la commemoració del 40è i 50è aniversari del sepeli d'en *Bertu*, el mestre Lluís Albert elaborà dos articles fent referència a l'interpret de tenora escalenc.

En la present ocasió, la figura d'Albert Martí, en diferents facetes de la seva vida, serà repassada mitjançant articles d'autoria diferent. El que teniu davant els vostres ulls és una miscel·lània de 3 texts referents al tenorista, de 3 cronologies prou significatives i mitjançant les quals es repassen molts aspectes del tenor de l'Escala.

LA REVISTA ESCALENCA COSTA BRAVA I L'ALBERT MARTÍ

La revista quinzenal *Costa Brava*, editada a la vila escalenc entre mitjan mes d'agost de 1919 i mitjan març de 1922, publicà un seguit de textos i anotacions relacionades amb el nostre homenatjat.

En l'edició del rotatiu de 30 d'octubre de 1919 (núm. 6, pàgs. 2-3) es publicà l'article "*LA NOSTRA GENT. N'Albert Martí (Bertu)*" i l'autor n'era un tal *Xeric*; com és de suposar era un pseudònim, concretament el que emprà Francesc Serrats i Ximins, sogre del pintor escalenc Rafel Ramis. Respectant l'ortografia de l'època, és com segueix:

"És cosa ben estranya que, en pronunciar el seu nom, tothom somrigui content i les testes balandregin airosament, prenent un aire de dansa i, es que

en pronunciar "Bertu" ja tothom evoca el nostre amic, el màgic de la tenora, a dalt del tablado encarant la tenora al cel i bufa que bufa, fent-ne sortir com d'un brollador d'armonies, tot un be de Deu de sónns que son cants d'ocell, manyagueses del vent en besar les fulles, xerrar de l'aigua de les fonts i cançons de bressol, i, tot això, seguint-ne el ritme amb la testa. Amb tanta de manera, que sembla un miracle que el barret no li boti del cap i s'en vagi a parar al mig d'alguna de les anelles que en "Bertu" amb la seva música, fa rodar esboigerradament d'una banda i l'altra.

Jo l'he contemplat mantes vegades i he passat hores i més hores en la contemplació. ¡Fà d'allò més goig de veure'!!...

Tot amb un cop, la faç se li dilata, s'estira i pren un caient d'amargor com si una tregedia intima li rosegues les entranyes; els colzes s'eleven sense perdre les mans el contacte amb la canya de la tenora i, les mans, en un frissament de dits, vingue correr amunt i avall, deturant-se uns instants en cada botonet argentat i, allavores, la tenora plora; plora amb ais esgarrafosos, amb crits de pausa; plora com si les mans d'en "Bertu" l'espongessin i fessin rajar gotes de sang...

D'altres vegades, el veureu que els ulls li brillen, arqueixa les celles arrugant el front, i tot ell devé bellugadiç com posseït d'un formiguejar de nervis i, allavores, vinga xerrar i xerrar amb la tenora, depressa, talment com si les notes juguessin a la cuït o una volgués passar davant de l'altra.

La Principal de la Bisbal, 1904-05.

Avegades toca tranquilament, serenament, balancejant la tenora i poc a poc, com si fós poruc de perdre alguna nota i les volgués allargar pera heuren un goig més durader. I tot això ho fa sense heuren esment i no m'estranyaria gota que, un dia, baixés del tablado i tocant, tocant, comencés a caminar com si una visió de la llunyania li digués: Vina, vina, fins em penso que si això arribava, els altres músics el seguirien sense heuren esment tampoc, perquè sembla que'ls ibnoptitza i, tan es aixís, que quan en "Bertu" dona un cop de cap i encara la tenora al cel, tots bufen més fort i desde'l fluviol fins al contrabaix, sembla qu'hi passi un malt vent que fa sonar d'una manera esgarrifosa, l'orgue de la cobla.

He sentit dir que un dia uns catalans anaven per un carrer de Londres, la populosa urbs, i tot d'una, varen sentir tocar sardanes; ells pensaren que era un somni, pero, no ho era no de somni, varen caminar cap allà on sentien la musica i no volgueu saber l'alegria d'aquella gent, al veure an en "Bertu" i escoltar-lo que els hi deia amb la tenora:

- "Es aquí, amics, que m'envia Catalunya, per a dirvos que la seva terra encare es pròdiga'n anyades bones; que'ls seus prats son verds i les fonts canten eternament en les muntanyes; que la mar omple les xerxes; que la vostre mare es allà, a la terra beneida de l'Empordà i que vos estima, vos espera i vos enyora".

No'm volgueu més d'alegria en aquells bordegaços i saltar de contents i abraçar-se i plorar i riure, tot a l'hora.

I, en "Bertu", qui ha pujat als cims de les muntanyes i ha entafurat a dintre de la canya de la tenora, els cants dels pastors i la dolça xerrameca dels ocells; en "Bertu" qui ha devallat arran de les platges d'or i ha entafurat a dintre de la tenora, el bramular de la mar, el xiular espantador de la tramuntana i les cançons de les remendadores; en "Bertu" qui ha segut a l'escó, prop de la llar, ha oit les rondalles de l'avia, deia an aquella gent estranya:

- Jo he vingut d'aquella terra gloriosa que la mar besa, d'aquella terra sota d'un cel pur, sempre riu i sempre canta; d'aquella plana riallera on hi aixecaren una cabanya la sirena i el pastó, aquí dintre portu les canturies del vent, dels ocells i de les gents, ara bufaré i les vostres oides hauran de gaudir de les cançons d'aquella terra aimada...

- I en "Bertu" encarava la tenora al cel i les gents es movien suaument al ritme de la dança, talment com si els braços de l'Empordà els prenguessin en el seu si i com una mare amorosa els bressolesin manyegerament."

Just un any més tard, en l'edició de 30 d'octubre de 1920 (núm. 30, pàgs.7-8), en una entrada de la secció "Crònica local" es comenta la participació de l'Albert Martí en les orquestres Simfònica i Pau Casals.

"N'ALBERT MARTÍ.- Aquest volgut compatrici i notable músic, que tants llores ha conquerit fent vibrar l'ànima del nostre poble amb les tonades que sap fer brollar de sa tenora, va ésser contractat per a pendre part en el concert que el dia 27 del actual [octubre de 1920] va donar a Barcelona l'Orquestra Pau Casals, executant la part de tenora solista en les sardanes orquestrades "Giverola" i "A en Pau Casals", originals ambdues d'En Juli Garreta.

Així mateix té el compromís de pendre part en el concert que l'Orquestra Simfònica que dirigeix el reputat mestre Lamote de Grignon donarà en dita ciutat el 16 del propinent Gener, en el qual s'estrenarà un "Poema Simfònic" del ja esmentat mestre Garreta que guanyà el primer premi en la Festa de la Música Catalana, celebrada enguany, i en el qual "Poema" pendrà part l'amic Martí, com a una de les primeres parts concertants.

De tot bon cor felicitem al preuat amic i notable músic, que a l'ensem que sap guanyar llores sap també enlairar el nom de la vila on s'obriren sos ulls".

En la mateixa secció de Crònica local, però de l'última edició de l'any 1921 (núm. 57, 30 de desembre de 1921, pàg. 6), s'anuncià la baixa, després de 22 temporades, d'Albert Martí com a representant, 1r tenora i clarinet solista de La Principal de la Bisbal per passar a formar part de diferents formacions musicals de la ciutat comtal. L'anotació deia:

"N'ALBERT MARTÍ.- Aquest nostre compatrici, amb raó nomenat "màgic de la tenora", que fins ara havia format part de la renomada cobla empordanesa "La Principal" de la Bisbal, entrarà a formar part de la Banda Municipal de Barcelona en la qual hi acaben d'ésser creades tres places (una de "tiple" i dues de "tenora")".

El seu trasllat a Barcelona entristí molts escalencs, els quals reberen la notícia el diumenge 15 de gener, quan La Principal de la Bisbal executà unes audicions de sardanes que serviren perquè Albert Martí s'acomiadés dels seus compatriotes. El sentiment de tristor es fa palès en l'article que, sota el nom de Scipió (pseudònim emprat per Joan Ballesta i Molinas, 'en Joan Ballesta *Calafat*') i titulat "A N'Albert Martí", aparegué en la capçalera i primera pàgina de l'edició de 30 de gener de 1922 (núm. 59, pàgs. 1-2). El citat article refereix així:

"(Amb motiu de la visita de comiat feta per dit artista i sos companys de la cobla La Principal de la Bisbal, per haver d'ingresar el nostre compatrici en la Banda Municipal de Barcelona).

Amb tota franquesa haig de dir-vos, amic artista, que les meves mans no s'obrien pas per aplaudir-vos en aquesta, vostra visita de comiat a la vila nadiua; i és que en contra del parer general, aquesta vegada no em vareu pas entusiasmar. JO estic que la vostra tenora no era aquella de les sonoritats vibrants i de les melodies serenes a què ens tenieu acostumats altres vegades; no era pas aquella que feia obrir els cors i tornar esplendorosa realitat aquells versos del gran Maragall,

la sardana és la dança més bella
de totes les dances que es fan i es desfan.

A ben segur que la vostra tenora, al desgranar tristoia, les tonades d'a-comiadament, ho feia amb la recança de tenir que deixar, qui sap si per sempre, aquelles places assolaiades pel sol clar de l'Emporda i esbantades per la saludable tramontana; sabia que seguint-vos a vos, son inseparable company, "el màgic" (com vos diuen allà dalt), no podria pas refilar, encarada al cel sereníssim i brandant joguina, d'ací, d'allà, com un infant. Ara tindria que devenir sèria, quieta, acadèmica. Per això estava trista la vostra tenora; per això plorava emocionada, i aquesta emoció, emoció sagrada de l'amor que sent per la terra nostrada, l'encomanava a les nostres ànimes, genuinament empordaneses, que en adonar-se de la tremolor i tristesa de la vostra tenora, tremolaveu i s'entristieu amb ella. Per això, com vos deia al començament, les meves mans no s'obrien pas per aplaudir-vos, si be el meu cor llagrimjava en sentir-vos.

Ja estic seguríssim que vos "Bertu", empordanès de soca arrel, la sentireu promptament l'enyorança de la terra amarada de llum i de gentilesa, que es diu Empordà; ja estic seguríssim que els vostres ulls, ferits per la llum mal-sana de la gran ciutat, cercaran per a bàlsam guaridor de la vostra melangia, la vegetació fecondanta de les nostres planes verdejantes; la blavor de la mar llatina; la blancúria de les neus pirenaïques; tot aquest conjunt de coses belles que s'abarquen en una sola mirada; i que no podent resistir el rosec que us atormentarà seguidament l'esperit, empreneu el retorn cap a la llar mai oblidada, com el fill pròdic, cercant l'escalf de tota una família que us rebrà amb els braços oberts.

I serà allavors que totes les mans que en aquesta nostra visita de comiat, han restat mudes, sense donar-vos l'adeu, s'obriran joïoses i entusiastes, per aclamar-vos. Podeu comptar que entre aquestes no hi faltaran pas les del vostres fervent admirador i amic".

UN GRAN TENORA. INTERVIU AMB ALBERT MARTÍ

Amb aquest títol, l'any 1924 aparegué el citat article a l'interior de les pàgines de l'*Almanac de la Sardana* (pàgs. 26-28) que, any rere any, s'editava a Barcelona. En les ratlles de l'escrit, que em cedí amablement l'amic i sardanista Lluís Vilabrú a qui dono les gràcies, es repassen dades del passat familiar i inicis musicals de l'entrevistat, de l'època que formava part de la coneguda cobla bisbalenca i del seu trasllat i establiment a la ciutat comtal. Passem sense més dilació a l'escrit en qüestió:

"Haviem pensat entreviuar l'Albert Martí, però ni a nosaltres trobem que ens escaigui gaire aquest posat mica de savi, mica tafaner que comporta el caràcter d'interviuador, ni ens sembla que sigui del tot adient amb la franca bonhomia del prestigiós tenora de la cobla "Barcelona". Preferim l'aire i llisquent d'una amable conversa, en la qual, de faisó senzilla i sense encarcaraments, poguem copsar quelques dades d'innegable interès pels sardanistes amants de les cobles de Catalunya i dels homes que en elles hi sobressurten.

Tots sabem el que representa l'Albert Martí dins la cobla "Barcelona", una de les de més positiu valor, unànimement reconeguda com a posseïdora de singular mestratge en l'art de reeixir de les difícils i definitives execucions. Aixís, doncs a una opinió personal de l'artista interpretador, no hem de donar-li una valor estrictament subjectiva, sinó que, per la significació de qui la sustenta, l'hem de creure fruit de detingut estudi i filla d'atinades observacions.

Portats per motius ben aliens a l'objecte d'aquestes ratlles, ens personem a l'Acadèmia Albert; una efussiva estreta de mà i uns mots deferents, ens refermen el convenciment de la seva cordialitat.

Indaguen, naturalment, en el curs de la nostra conversa, unes primeres dades. L'Albert Martí nasqué el 1883 a La Escala, per on conserva un veritable afecte. Tant el volen els fills d'aquesta joliva contrada empordanesa, que arriben a l'extrem de sentir-se'n gelosos quan altres l'anomenen netament l'Albert de la Bisbal, pel sol fet d'haver format part durant 21 temporades de la seva cobla.

Preguntem la influència musical que pugui haver recollit dels seus ascendants. Poca és, en efecte: el seu pare tocava el cornetí, i un germà, havia començat els estudis de clarinet, quan hagué de deixar-los per manca de salut. No aixís ell que, de petit, palesà una extraordinària disposició per la música; dotze anys tenia quan va anar amb la cobla de La Escala a Ventalló de primer tenora, passant un any després a Castelló, demostrant ja una destresa i ductibilitat gens vulgars en el domini de l'instrument predilecte.

No trigà gaire en venir a Barcelona, assitint a les classes del Conservatori, amb el Mestre Purrini, sota la direcció del qual perfeccionà els estudis de tenora. No oblidant, però, l'encís de l'Empordà, allò que en diem les

veus de la terra, l'Albert Martí entrà l'any 1900 a la cobla "La Principal" de La Bisbal, substituint el notable tenor Marià Calvet, pel qual té unes paraules d'agradable record. 21 anys formà part d'aquesta cobla, fins que pels volts de 1922, va entrar a la "Barcelona", on avui, per la manera com sap reeixir de les més costoses execucions, per la mestria i dicció impecables i per les noves sonoritats que obté de la tenora, l'Albert Martí és tota una institució.

Inquirim, agosaradament potser, les seves preferències...

-Garreta, Garreta- diu -. Ens plauen, abans que tots, els Mestres Garreta i Morera, cada ú, es clar en el seu gènere, Morera és un geni que abriva i enardeix els sentiments del poble i és, amb un sentit d'alta superació, el continuador de l'obra de Pep Ventura. Després, Toldrà, Català, Serra...

Responent al nostre interrogatori, ens parla de les seves excursions a l'estranger amb "La Principal" de La Bisbal: Perpignan, Cette, Narbonne, Béziers... Per cert -diu- que a Béziers, vareig tenir el goig de figurar de tenora solista en una orquestra de 250 professors, en la representació a la plaça de braus de "Els Déus sense corona", ópera de Delmas, en la interpretació em va sorprendre la coral felicitació del Director del Conservatori de París, qui restà encisat de la tenora, productora -va dir- de "la més rica sonoritat".

Però quan l'Albert Martí va obtenir de part dels catalans un veritable sucés, és a dir, la definitiva consagració com a "primeríssim tenora" fou en l'any 1902, en aquell memorable concurs (nou cobles concertants) en el qual es donà per primera vegada "Toc d'oració", de Pep Ventura, amb arranjament del mestre Nicolau. Va tocar el "solo" de tenora com un dolcíssim eco, tan refinadament expressiu, que el públic, verament captivat, esclatà en una xardorosa ovació. L'Albert Martí, ens parla d'aquest acte amb notòria emoció i com una d'aquelles dates d'inesborrable record.

Cerquem que ens digui quelcom sobre l'efecte que ha produït en mants il·lustres compositors, la nostra sardana. -No fa gaire, a l'Ateneu Barceloní, Strawinsky s'ens mostrà encisat, prometent, àdhuc, una sardana original seva; Falla, al Palau de Belles Arts, i Strauss, al Sindicat Musical de Catalunya, palesaren aiximateix la seva simpatia per aquest caire tan típic de la nostra música. Strauss -ens diu, visiblement satisfet- va dir-nos en acomiadar-se, que la més grata impressió que se'n emportava de la nostra ciutat era la d'haver oït la cobla "Barcelona".

L'Albert Martí ha interpretat en l'Associació d'Amics de la Música, que dirigeix el Mestre Pujol, les sardanes "Nydia" i "Maria" de Juli Garreta. Forma part també de les Orquestres Simfònica i Pau Casals, que dirigeixen els mestres Lamote de Grignon i Pau Casals.

Ens fa present el seu entusiasme i la seva veneració per l'obra de l'avi Pep, al qual -diu- devem les cobles tot el que som.

Lliscant la conversa, esbrinem una anècdota que ens atrevim a reproduir: 16 anys tenia l'Albert, quan -vivint a Barcelona- hagué d'anar contractat a una

cobla-orquestra de Santa Coloma de Farners, essent invitat a l'hora del ball, a tocar el contrabaix. Prou que se n'excusà, al·legant que ell no era contrabai-xista i que se'n aniria en cas d'insistir. A la fi, li varen permetre provar la teno-ra. Quina no fou la sorpresa dels oïents i l'astorament del mateix tenora de la cobla, en palesar la tasca del jovincell empordanès en aquells temps en els quals tan abundaven les sardanes obligades de tenora, i que s'exigia més que una acurada dicció, una justa execució. Desde aquells jorns s'ha anat afer-mant el seu prestigi i ha conquerit per tots els llocs i llogarets de Catalunya una ben mereescuda popularitat.

A casa seva, ha fundat una Acadèmia per l'ensenyament de tenora, tiple i clarinet, sota la seva encertada direcció, essent molt favorablement comen-tat aquest gest, per ésser la primera escola dels esmentats instruments de cobla, ço que, sens dubte, influirà en la presentació d'admirables conjunts.

Heu's aci, doncs, com en unes poques ratlles, hom ha provat de treslla-dar a aquest Almanac algunes de les coses de les quals hem sortit a parlar amb l'Albert Martí, amb un to de franca amistat, com aquell qui recorda i esmenta hores passades i només amb el bon desig de que en puguin copsar quelcom els entusiastes sardanistes que farien hores de camí a canvi d'oír "Juny", "El cavaller enamorat" o el "Sol ixent", sonades amb la mestria i amb la dicció de l'actual tenora de la cobla "Barcelona".

Albert Martí, 1835-36.

EN BERTU DE LA TENORA

Mig any abans de la mort de l'Albert Martí, esdevinguda el 14 d'octubre, en l'edició del dijous 17 d'abril de 1947 del rotatiu *El Correo Catalán* (pàg. 3) es publicà l'article titulat "*En Martí de la tenora i l'Avi Xaxu*", escrit per Jaume Pol i Girbal, i que formava part de la tradicional columna que Pol Girbal elaborava sota el nom de *La dança més bella. Historia y anécdota de la sardana*. Després de fer una descripció de la vila marinera pre-turística i d'esmentar el triumvirat d'escalencs format per Caterina Albert, Josep Vicens i Albert Martí, l'autor passa a ocupar-se del biografiat de l'escrib. El text, que fou redactat en castellà i amb algunes incursions en català, repassa tota la vida del tenora escalenc (vida familiar, vida professional, anècdotes, etc.) i, després d'haver-lo traduït, resta de la forma següent:

(...) Parlem avui d'Albert Martí. En 1883 naixia a l'Escala el successor de Pep Ventura en el domini de la tenora. Després d'haver voltat per aquest país, Albert resideix avui a Barcelona, en un piset del carrer Diputació. Viu amb la seva muller. La vida, que ha descarregat sobre ells uns quants cops amargs, els ha deixat sols. M'ho explicava ell, fa uns dies:

"De la vida no em queda altra cosa que records apagats. Varem tenir tres fills. El primer, se'ns va morir als divuit mesos. L'altre, el 1936, quan ja era major, augmentà la nostra soledat. Poc, molt poc: un atac d'apendicitis; però fou suficient. Ens quedava la noia. Estava casada amb un advocat de la Bisbal. Era la nostra gran il·lusió. Va venir la guerra i, en un bombardeig, se l'emportaren a n'ella i a dos dels seus tres fills. El tercer, una nena, va morir dies després... Ara, a la terra, res ens queda. Em consolo amb aquestes sardanes de Déu. Vaig pels pobles, surto als escenaris... Sap vostè quin poder té la música de Catalunya? Quan tinc la tenora entre els meus dits, i em poso a tocar, em surten totes les coses que he viscut i em passen per davant dels ulls. És terrible. A vegades tinc ganes de plorar. Altres, em passa tot el contrari. Em sento jove, salto enrere, torno a començar la vida. Em recordo dels meus anys de jove, pujo a l'empostissat per primer cop, veig la meva filla quan caminava amb bolquers. Després s'acaba la música, em netejo la suor del front, respiro a fons i me n'adono que el públic està davant meu i m'aplaudeix. Voldria que la música durés fins qui sap quin moment dramàtic..."

Martí, que ja ha entrat en la difícil edat dels seixanta, no ha perdut el seu geni interpretatiu. L'altra nit vaig escoltar, en el Teatre Espanyol, com trenava, com brodava, com vivia la fràgil palpitació de "Llevantina". Acabada la peça, el públic va arrencar en una càlida ovació, obligant-lo diverses vegades a sortir a saludar. Això, passa tots els dies. Albert es treu la barretina morada, s'inclina i sembla com si tingués pressa per marxar, com si l'escenari li fos gran. Però el públic aplaudeix més i més...

"Jo he tocat amb la tenora de Pep Ventura!", em diu Albert, entusiasmat. I afegeix: "Va ser l'any 1902, en el primer concurs sardanístic. Jo figurava com a primer tenora a la cobla "La Principal de la Bisbal". El mestre Nicolau havia fet un arranjament de la sardana "Toc d'oració", de "l'avi Pep". Crec que em va sortir bé. Els meus companys m'abraçaren i el públic es va trencar les mans aplaudint".

I li pregunto: "Va començar la seva carrera de músic a "La Principal de la Bisbal", veritat?"

"No del tot. **Sóc escalenc i vaig començar a l'Escala.** El meu pare, que era carnisser d'ofici, es distreia els diumenges tocant el cornetí a la plaça del poble. Mala època, aquella, per la sardana. Només Ventura feia coses acceptables. Als dotze anys vaig fer-me músic a l'Escala. Els meus mestres? El meu pare i "l'avi Xaxu". Aquest, era barber i ensenyava a tocar la tenora i el clarinet amb una sola condició: que els seus alumnes l'ajudessin a afaitar i tallar el cabell. Amb Vicens, vaig aprendre una mica de solfeig. L'any noranta-quatre, vaig fer el meu primer lloguer a Ventalló: "Jo, dret, era com els altres músics asseguts!". Llavors vaig estar a Castelló. Em van contractar com segon tenora, però un dia, a la fonda, els vaig sortir amb "La grupada" i vaig dissipar el mal temps. "Manoi -varen dir-, que en farem de lloguers amb un tenor tan ferm!".

Martí m'explica com va passar a formar part de "La Principal de la Bisbal". Després d'haver estudiat a Barcelona el professorat de clarinet amb el mestre Purrini, va ingressar en aquella cobla, substituint a l'inoblidable Marià Calvet. L'escalenc va causar impressió pel seu geni interpretatiu. Com deia Bou: "Bon pulmó, bon llavi i un cor tot fet de pa de solfa!".

Recordo que el veterà tible Rafel Roig em va explicar, a Girona, una meravellosa anècdota sobre els primers temps d'Albert a "La Principal" bisbalenca. Segons Roig, la competència fou gran, a inicis de segle, entre les cobles de la Bisbal i Cassà de la Selva. Ambdós conjunts figuraven a primera línia, comptant amb els seus respectius grups de partidaris a cada poble. Any rere any, "La Selvatana" i "La Principal de la Bisbal" es retien a clarinet pelat a les festes majors. Anticipadament es coneixia el secret d'èxit d'una festa: consistia a contractar les dues cobles i posar-les front a front, a l'hora de la veritat. L'any 1906, la picabaralla assolí trets d'epopeia. Per altra banda, cal dir que l'interès del fet residia, més que no pas en els conjunts, en el músic sobresortint de cada un ells. En Martí, el bisbalenc, i el tenora Planas, de Cassà.

I vet aquí que el 24 d'octubre d'aquell any, ambdues cobles coincidiren novament a la plaça de Banyoles. Va començar l'audició i els bisbalencs, de sortida, engalten una sardana de tenor. Arriba el torn dels de Cassà i repliquen amb la mateixa sardana. A la plaça es desfermen els nervis. Ningú s'atreveix a ballar. Tots escolten. Això és el desafiament. L'esperat desafiament. L'Albert Martí l'accepta: altre cop la mateixa sardana. Replica en Planas. Escomet

l'Albert. Cinc, sis vegades la mateixa sardana. El públic es divideix en grups. Es senten aplaudiments i es va fent tard. A les nou, s'ha de disparar un castell de focs d'artifici. Però a dos quarts de deu, en Martí i en Planas, en mànigues de camisa, xops de suor, segueixen traient tot el partit possible de les seves tenores. El públic, enardit tant o més que ells, els escolta. Arriba el batlle i severament els diu: "S'ha de plegar...". "Sí, d'acord; però qualsevol els deixa...". Adéu focs d'artifici! A les deu de la nit, en Planas, que ha repetit dotze vegades la seva peça, es desmaia. En Martí, llavors amb l'enemic desguarnit, tanca l'audició. "Va recollir de quatre a cinc cents puros"- me diu la seva dona.

"Sóc de l'Escala, no es confonguin". "No, senyor! Sóc de l'Escala"-, diu en Martí quan algú el creu bisbalenc. Perquè és molt freqüent la confusió. Albert Martí va estar vint-i-un anys formant part de "La Principal". A la Bisbal, va contraure matrimoni. Més tard, va venir a la nostra ciutat, figurant a la "Cobla Barcelona" i fundant, finalment, l'actual "Cobla Albert Martí". Aquí, ha passat els seus millors anys. Ha tingut els seus èxits i ha escoltat i li han dedicat paraules afalagadores. Strauss, havent-lo oït, va arribar a dir: "La tenora, interpretada per Albert, és la veu humana feta música". Casals, Strawinsky, l'han distingit amb el seu particular afecte. A Barcelona, és un personatge.

"Però jo enyoro el meu Empordà", me diu. I no fa falta cap esforç per entendre la dimensió d'aquest enyorament. Sempre he cregut que l'Empordà és l'autèntic "leit motiv" de la nostra dansa. I l'escalenc, el qual, segons Bou, té "el cor tot fet pa de solfa", necessita amb angoixa, vitalment, d'ells. L'Empordà ha trobat, a Barcelona, a un esplèndid ambaixador musical".

Fins aquí aquest petit recull de 3 texts que han mostrat diferents aspectes de la biografia de l'homenatjat de l'Aplec d'enguany: **l'Albert Martí i Galceran, el Rei de la Tenora.**

JORDI GALLEGOS i CÓRDOBA

President de l'Agrupació Sardanista «Avi Xaxu»

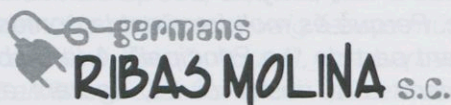

MERCERIA - LLENCERIA - CONFECIÓ

Santa Màxima, 37 - Tel. 972 77 04 78
17130 L'ESCALA (Girona)

La Torre, 41, 1r
Tel. 972 77 01 18

**ELECTRICITAT - FONTANERIA
CALEFACCIÓ - GAS**

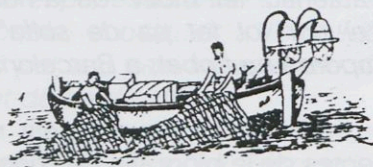
Av. de Girona, 6 i Rubens, 2
Telèfon: 972 77 06 55
17130 L'ESCALA (Girona)

**Ò e e
Òptica l'escala**

C/ Maranges, 13 - Tel. 972 77 09 86
17130 L'ESCALA (Girona)

Camí Ample, 1
Avda. Ave Maria, 1
Tel. 972 77 45 58
L'ESCALA

BAR EL PESCALL

25 anys al seu servei

Avda. Ave Maria - Tel. 972 77 02 66
L'ESCALA

Ràdio - TV - Sat. - Electrodomèstics
CAN FIDEL

Josep Maria Geli

C/ Port, 33 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 00 98 (Girona)

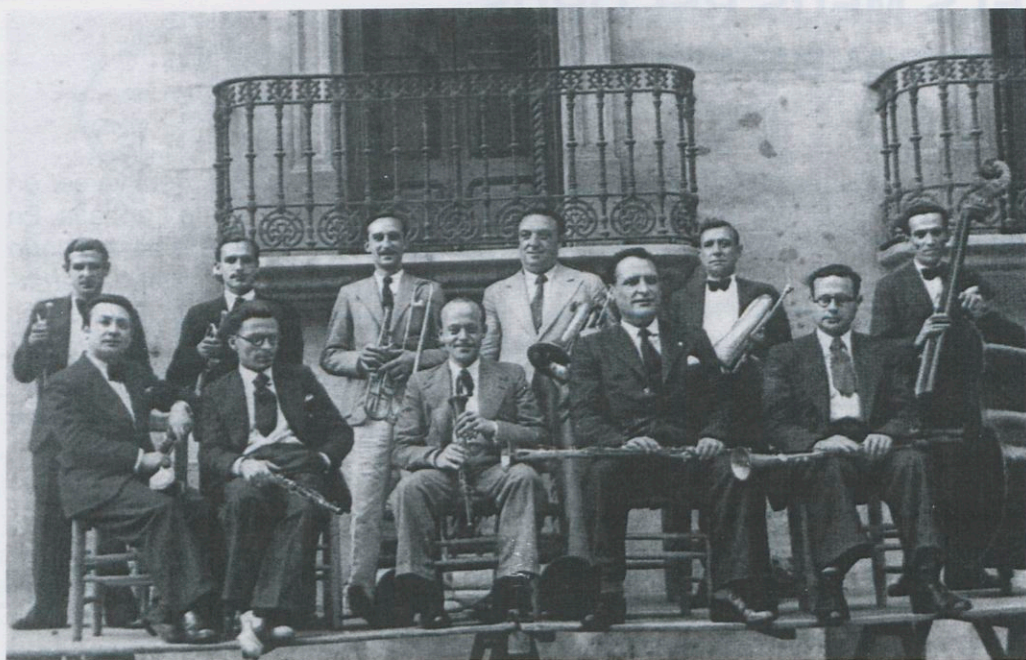
ELS MEUS RECORDS DE L'ALBERT MARTÍ

Les primeres vegades que vaig escoltar el nostre famós solista va ser en disc, a través de la gramola de can Trenta, el cafè que hi havia a La Platja. En les nits d'estiu de postguerra connectaven l'aparell a un potent altaveu que difonia la música fins a La Punta. En el repertori hi havia unes quantes sardanes interpretades per l'Albert Martí. En recordo les següents: *Sol ixent*, d'Eduard Toldrà; *Per tu ploro*, *Una mirada* i *De bon matí*, de Pep Ventura. I sobretot, recordo *El cavaller enamorat*, de Joan Manén. Em consta que el solista Ricard Viladesau, de La Principal de la Bisbal, va fer gestions aquí a l'Escala per intentar recuperar aquell antic disc, per tal de prendre'n model.

Després a Barcelona, vaig tenir ocasió d'escoltar en viu la tenora de l'Albert Martí. Una vegada, per cert, en circumstàncies força depriments. Era en començar la dècada dels anys quaranta. El nostre convilatà es trobava en una situació políticament compromesa, per haver participat durant la guerra en concerts de propaganda a favor de la Generalitat. A més, en tota l'àrea barcelonina no estaven permeses les sardanes i la cobla Barcelona-Albert Martí estava dissolta. La consegüent penúria econòmica el va portar a haver d'acceptar actuacions que no estaven en consonància amb la seva categoria artística ni tampoc amb la seva ideologia. El vaig anar a escoltar en un teatre del Patal·lel, formant part de l'exitós espectacle «*Luces de Viena*». Era una revista muntada per una companyia austríaca encapçalada pels artistes Artur Kaps i Franz Joham, que s'havien refugiat a Barcelona fugint de la invasió nazi. Albert Martí, vestit de pagès, amb barretina, assegut en una cadira de balca, ell sol enmig de l'escenari, interpretava l'emotiu cant de la sardana *Per tu ploro*, de Pep Ventura. El títol resultava força adient...

Superat aquell difícil període, vaig escoltar-lo en els concerts que la Banda Municipal feia sovint, els diumenges al matí, al Palau de la Música. El programa acostumava cloure's amb una sardana i la tenora de l'Albert Martí electrificava el públic.

Fins i tot vaig poder-lo saludar personalment en tres avinenteses. De cadascuna en puc contar la corresponent anècdota. La primera va ser al teatre Tívoli, de Barcelona, pels volts de l'any 1940. Era en una exhibició folklòrica organitzada pels «Coros y Danzas de la Sección Femenina, de la Falange». els ballets de «la región catalana» eren acompanyats per una cobla ocasional. Els músics estaven visiblement cohibits. Alguns havien retornat recentment de l'exili, d'amagat i amb constant recel. Era el cas de l'Albert Martí. Donant-me a conèixer el vaig anar a saludar. Parlàvem en veu baixa, per tal que algun dels «camaradas» uniformats no s'adonés que no parlàvem

La cobla Barcelona-Albert Martí amb el seu deixeble Arcadi Margarit, que el va succeir a la Banda Municipal de Barcelona. El flabiolaire és el compositor Narcís Paulís, director de la cobla durant els anys 1932.36.

«en el idioma del Imperio». Com ja he relatat en anteriors escrits, va ser la primera vegada que vaig veure ballar una sardana amb els braços submisament caiguts en els curts. En aquell ambient feixista la posició adquiria un humiliant simbolisme de poble vençut. És una imatge que em va quedar gravada per sempre en el subconscient.

La segona vegada que hi vaig parlar va ser a la plaça de Sarrià, el petit municipi convertit en barri de Barcelona. Llavors encara hi havia algun sardanista d'abans de la guerra, que no abaixava els braços en els curts i jo em vaig afegir a la rotllana. La cobla havia interpretat la bonica sardana *Dansaires sarrianencs*, de mossèn Àngel Obiols, organista de la parròquia. En acabar, se'm va apropar un espectador de mitjana edat i amb evident simpatia em va preguntar estranyat on havia après de ballar sardanes. Va resultar que l'encuriós interlocutor era una escalenc: en Pepet Ballesta, de cal Sabateret, que era el veterinari municipal de Sarrià. El seu germà Rafel era el flequer de la plaça Víctor Català i la germana, la Marieta, era la mare del pintor Rafel Ramis. Les nostres respectives famílies sempre havien mantingut una cordial relació d'amistat. Ve a tomb, perquè, dir que la fleca de cal Sabateret era la preferida de la meva tia Caterina quan havia de comprar coca dolça o

brunyols de Quaresma. El nét de cal Sabateret, l'amic Albert Ballesta, m'ho ha confirmat documentalment. M'ha facilitat la següent poesia autògrafa que va dedicar a la seva mare Miquela la llaminera Víctor Català. Diu així:

De la coca dolça
no en queda ni un mos...
mercès vinc a dar-vos,
puig mercès a vós,
dels dies que passen
ne quedà un de dolç.

La darrera vegada que vaig parlar amb l'Albert Martí, fou aquí, a l'Escala. M'hi va acompanyar el meu pare, que n'era un fervent admirador. Era per la Festa Major, en una audició de migdia, al Passeig, davant del cafè de can Bofill. La cobla, en el voral reservat als vianants, estava situada exactament on ara hi ha instal·lada la carpa-menjador de l'hotel Voramar, amb l'empostissat encarat cap Els Riells. No puc precisar la data exacta, perquè no he pogut trobar cap programa, però, suposo que era una o dues temporades abans de

Cobla - Orquesta

"ALBERT MARTÍ"

TEMPORADA 1946-1947

DIRECTOR:
JOSÉ GRAVALOSA GERONÉS
Pasejo Marimón, 18, 3.º, 1.ª - Teléf. 19325
BARCELONA

REPRESENTANTES:
ALBERT MARTÍ GALCERÁN
Calle Diputación, 77, 4.º, 4.ª - Teléf. 20832
BARCELONA

J. NOGUERA SOLÉ
Calle París, 131 - Teléf. 75869
BARCELONA

*Opuscle de propaganda
corresponent a la temporada
en què va morir Albert Martí*

morir el nostre solista. Per tant, devia tenir seixanta-cinc anys, però conservava intactes les seves qualitats. Va interpretar una de les sardanes predilectes del seu repertori: *Plany*, de Normand Solé. Ningú no la va ballar. Tothom escoltava embadalit. Era impressionant veure'l tocar: amb els ulls mig aclucats, completament absent i amb la tenora lleugerament enlairada, sabia donar un caient diferent a cada repetició de les quatre reiterades notes que constitueixen el motiu inicial de la planyívola melodia. Gràcies a la seva inimitable dicció aquella senzilla sardana esdevenia una peça de concert.

Pobre Albert Martí! Com molts altres artistes que han aconseguit fama i honors, els seus darrers anys van ser molt desgraciats. Veient-lo tocar, jo em preguntava: en què deu pensar quan està immers en aquest èxtasi musical? Potser en el seu fill? Era un robust adolescent esportista que el fatídic 19 de juliol de 1936 va morir entre espantosos dolors, víctima d'una simple apendicitis que no va poder ser intervinguda quirúrgicament a causa dels tràgics esdeveniments que van col·lapsar tots els hospitals. O potser recordava l'esposa i la filla que van morir en el bombardeig que la Bisbal –com l'Escalava– va sofrir en els darrers dies de la guerra civil? O potser enyorava els dies de glòria, quan era considerat el Pau Casals de la tenora? O quan als vint-i-un anys, al front de La Principal de la Bisbal va debutar davant del meravellat públic barceloní en el memorable concert al teatre Novetats, per les Festes de la Mercè de l'any 1902? O quan de parella amb el tible Enric Barnosell eren els ídols de totes les places de l'Empordà? O potser intuïa que podia ser la darrera vegada que tocaria en el seu estimat poble?

En comentar amb el meu pare que ja estudiava al Conservatori del Liceu i que m'agradaria compondre sardanes, em va encoratjar dient-me que li faria il·lusió poder-me'n estrenar alguna. Ja no hi va ser a temps. Avui, al cap d'una cinquantena d'anys i evocant el seu record, li'n dedico una que desitjaria que fos *tal com li agradaven*.

LLUÍS ALBERT

ELS PRIMERS ANYS DEL TENORA ALBERT MARTÍ A BARCELONA (1921-1924)

El tenora escalenc Albert Martí Galceran (1881-1947) deixava la Principal de la Bisbal (1888) amb destí a Barcelona acabades les actuacions de Carnestoltes de l'any 1922 després de vint-i-dos anys d'actuar-hi i de formar durant vuit anys amb el tible Enric Barnosell el duo més colossal d'instruments de canya. Anava a Barcelona acompanyat d'altres dos músics de cobla, el segon tenora Robert Renart de Celrà i el tible Benvingut Tapis de Llagostera, reclamat per Joan Lamote per ingressar a la reformada Banda Municipal. Lamote, amb la contractació d'aquests tres músics, s'assegurava l'existència dels millors virtuoses instrumentistes de cobla a la capital.

De fet, però, Albert Martí, deixant de banda les seves actuacions a Barcelona amb la Principal, s'havia estrenat a la capital l'any anterior. Hi havia estat convidat per participar en uns concerts de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i de l'Orquestra Pau Casals. Els dies 20 i 26 d'octubre i 7 de novembre de 1921 formà part de l'Orquestra Simfònica, dirigida per Lamote, en el cicle de tres concerts que amb el nom "Primera Manifestació Simfònica d'Autors Ibèrics" van celebrar-se al Palau de la Música Catalana (1908). El 28 d'octubre tocaria amb l'Orquestra Pau Casals també al Palau, sota la direcció del mestre, actuant de solista vocal al Quart Concert de Tardor al costat dels seus companys de la Principal Enric Barnosell i Tomàs Amich i de Ramon Rosell i Josep Gravalosa. Aquells dies es començà a gestar la futura Cobla Barcelona.

L'Orquestra Simfònica de Barcelona (1910-1924), creada pel mateix Lamote, desenvolupà una important tasca cultural i incloïa en el seu repertori moltes obres d'autors catalans; hi col·laborà, entre altres figures, el pianista Rubinstein. L'Orquestra Pau Casals, creada el 1920 amb l'ajut de diversos mecenes i dirigida pel virtuós violoncel·lista, actuava habitualment al Palau de la Música i al Gran Teatre del Liceu. El seu repertori, a més de la música clàssica, va ajudar a popularitzar obres de Juli Garreta i d'altres autors catalans. Hi col·laboraren directors com Kussevitzki, Strauss, Strawinsky...

La revista escalenca Costa Brava (1919-1922), fundada i dirigida pel prohom Joan Ballesta, comentava en la seva edició de 30-XII-1921 que "N'Albert Martí, aquest noble compatriota, amb raó anomenat "màgic de la tenora" (...) entrarà a formar part de la Banda Municipal de Barcelona en la qual acaben d'ésser creades tres places (una de tible i dues de tenora)". El Diario de Gerona (1889-1936) deia dos dies després: "El Ayuntamiento de

Barcelona ha acordado que la plantilla de profesores de la Banda Municipal se amplie con los instrumentos tenores y triples, habiendo sido nombrados interinamente para tales plazas los profesores señores Alberto Martí, Roberto Renart i Ramón Blanch”.

El dia 15 de gener de 1922 Albert Martí ofería l'última audició a l'Escala al front de la Principal de la Bisbal, notícia recollida al Costa Brava del dia 30 on Ballesta signà com a Scipiò l'article de comiat “A N'Albert Martí (Bertu)” amb motiu de l'immediat ingrés del músic a la Banda. El dia 17 d'aquest mes el Diario de Gerona explicitava: “Han presentado la dimisión de los cargos de presidente y vice-presidente del Sindicato de Orquestas de esta provincia D. Vicente Bou y D. Alberto Martí (...) por haber fijado el segundo definitivamente su residencia en Barcelona”.

“En Barcelona se està organizando una cobla de sardanas de la qual formaran parte los eminentes músicos empordaneses D. José Gravalosa y D. Alberto Martí que en la cobla La Principal de la Bisbal hacía maravillas con la tenora”, comentava el Diario de Gerona de 14-III-1922. A l'edicio del dia 28 es llegeix: “Bajo la direcció del maestro José Gravalosa se ha constituido en Barcelona una cobla de sardanas integrada por profesores (...), entre otros, el aplaudido maestro de tenora don Alberto Martí”. En efecte, només d'arribar a Barcelona es dedicà a organitzar, sota els auspicis de Lamote i amb l'antic director de la Principal de Palafrugell Josep Gravalosa, la Cobla Barcelona.

A partir de 1920, la sardana havia superat geogràficament l'Empordà i la Selva i s'expandia arreu de Catalunya i penetrava en els àmbits cultes.

Aquesta cobla, al servei del sinfonisme, es presentà al Teatre Tívoli el 30 de març de 1922, amb Josep Gravalosa com a director i Albert Martí com a tenora solista i representant, amb una representació de l'òpera Marina. Anys més tard, Gravalosa, que deixaria la Cobla a les acaballes de 1923, diria d'Albert Martí: "L'Albert i jo érem amics d'infants, però també l'antítesi l'un de l'altre: a ell li interessava el lluïment personal i jo buscava el treball de conjunt (...)". Gairebé tots els seus membres procedien de les comarques gironines; Joan Lamote hi col·laborà puntualment com a assessor. L'existència d'una cobla d'aquestes característiques a Barcelona va ser fonamental per tal que, en els anys vint, la sardana es consolidés. Des de 1922, la tenora, a més de ser instrument cabdal per a les sardanes interpretades per la Banda, va ser inclosa a moltes partitures d'autors clàssics.

Albert Martí compaginà aquests primers anys les seves intervencions esporàdiques en l'Orquestra Simfònica de Barcelona i a l'Orquestra Pau Casals amb les dues empreses troncal que l'havien portat a Barcelona: la Banda Municipal i la creació de la Cobla Barcelona.

La Banda Municipal de Barcelona va ser fundada el 1886 en temps de l'alcalde Rius i Taulet. El 1917, el nou director Joan Lamote de Grignon (1872-1949) inicià una profunda reforma; el mateix Lamote va compondre sardanes d'una gran qualitat. Lamote va potenciar el concurs d'instruments de vent fins convertir la Banda en una Orquestra Simfònica d'Instruments de Vent. El repertori era molt extens: des de la música popular o de cobla fins a la música clàssica o la sarsuela. La nova Banda fou admirada pels grans compositors de l'època com Richard Strauss, Manuel de Falla...

La plantilla de 1919 ja tenia incorporats instruments de fusta de doble llengüeta com tres xeremies, dues tenores i dos tibles per poder oferir composicions sardanístiques. Aquests instruments apareixien en el repertori català, essent tocats llavors per professors de clarinet o saxòfon, però rarament en alguna peça clàssica. Fou l'any 1922 que Joan Lamote, amb la voluntat de potenciar encara més dins la Banda els instruments de cobla, reclamà Albert Martí i els altres dos músics de cobla.

En ocasió de l'homenatge que el cap de setmana 10-11 de juny de 1922 l'Ateneu Empordanès de Barcelona tributà a Pep Ventura, Albert Martí va executar a l'audició de la Cobla Barcelona del dissabte la sardana 'L'esmolet vell' tocant la mateixa tenora que havia estat de Pep Ventura i que llavors era propietat del notari figuerenc Salvador Dalí (fins arribar a Dalí havia passat per la família figuerenca Perxas, Eduard Fabre, el dibuixant Josep Lluís Pellicer i el literat Sebastià Trullols); a l'endemà, tocaren sardanes a la plaça Sant Jaume, al Palau de la Fira de Mostres i a l'Ateneu Empordanès. Aquell desembre, el tribunal de les oposicions celebrades a Barcelona per a la provisió de les

places vacants a la Banda Municipal va disposar que Albert Martí ocupés ja oficialment la de tenor principal en si bemoll.

El músic escalenc participà, entre centenars de concerts de la Banda, en el d'assaig general obert al públic al Palau de la Música de 28 de juliol de 1922 amb el repertori que havia d'oferir la Banda a València el 31 de juliol i l'1 i 2 d'agost, al qual també hi va intervenir, amb obres de Dvorak, Strauss i Liszt. El maig de 1923 es va lluir amb la tenora en oferir la Banda, entre una sèrie de quatre concerts monogràfics al Palau de la Indústria (Parc de la Ciutadella), el concert "Música Ibèrica" on s'estrenà en l'apartat de música catalana la composició 'Marxa catalana' i s'interpretaren moltes altres peces d'Albèniz, Garreta i altres autors. El 27 de gener de 1924 va ser invitat per Lamote a participar com a tenora al concert de l'Orquestra Simfònica de Barcelona al teatre barceloní Eldorado; aquesta orquestra havia ofert aquells anys els concerts 'Matinés Líriques Populars' que incloïen molta música hispànica.

L'article retolat "Del sojorn de Strawinsky a Barcelona", publicat al diari barceloní La Veu de Catalunya (1889-1937) de 25-III-1924, comenta com en la primera estada del músic a la ciutat l'enamoraren les sardanes de Garreta interpretades per la Cobla Barcelona liderada pel tenora escalenc. " (...) Perquè el Mtre. Strawinsky pogués apreciar bé la sardana, l'Ateneu Barcelonès tingué l'encert, mai prou lloat, d'organitzar en honor de tal il·lustre compositor una audició de sardanes a càrrec de la notable Cobla Barcelona (...). En el recolliment del Jardí Romàntic de l'Ateneu, la tenora de l'Albert era com la veu amorosa de Catalunya que li parlava dolçament del misteri sobirà de l'ànima catalana".

El 1929 la Cobla Barcelona s'escindí en dues: la cobla del mateix nom i la Barcelona-Albert Martí; aquesta fundada pel nostre tenora i el també escalenc Cinto Hereu. Albert Martí, l'"Albert de la tenora" o 'el rei de la tenora', que diria Pau Casals, que s'havia fet músic a la Principal de l'Escala i havia passat per Els Rossinyols de Castelló d'Empúries abans d'ingressar a la Principal de la Bisbal, moria en quasi l'anonimat a Barcelona el 1947 després d'haver fet costat amb la seva música a la República durant la guerra i haver resistit la postguerra.

LLUÍS COLOMEDA

BIBLIOGRAFIA

- Bonastre, F.: La Banda Municipal de Barcelona (1989).
- Caballé, T.: La Música "Oficial" de la Ciudad de Barcelona (1946).
- Lamaña, L.: Barcelona Filarmònica 1875-1925 (1927).
- Puerto, J.: Aproximació a la Cobla Barcelona (1998).
- Ramíó, C.: "Els Lamote de Grignon i la creació per a cobla", Recerca Musicològica 14-15 (2004-2005).
- Fons Orquestra Pau Casals (Biblioteca de Catalunya-Barcelona).
- Premsa de l'època: Costa Brava, Diario de Gerona i La Veu de Catalunya.

LA COBLA DE FRANCESC ANGLÈS I GARCIA

Petita història del monument als músics de la sardana i del seu camí fins a l'Escala

LA COBLA naixia l'any 1976 quan el cirurgià i escultor Francesc Anglès va plasmar a mida natural i en motlle de guix els onze músics de sardanes amb els respectius instruments reals, alguns dels quals amb cares conegudes com Ricard Viladesau o Conrad Saló. En ocasió de la imminent inauguració del Museu Dalí a Figueres, el genial pintor surrealista va demanar l'escultura a Francesc Anglès per a exposar-la permanentment. Com a compensació li donaria una obra seva. Anglès va acceptar complagut i així, sota la magnífica cúpula del Museu Dalí i inaugurada pel president Tarradellas, es va col·locar l'escultura, l'any 1979. Deu anys després moria el pintor sense que l'escultor

Francesc Anglès, al centre, amb l'alcalde de l'Escala, la regidora de Cultura i la directora del Museu, mostrant la fosa en bronze de l'escultura de l'Avi Xaxu a partir del motlle de guix, a la Foneria Vilà de Valls l'any 2006.

Restaurant - Pizzeria

VOLANTÍ

GELATERIA - CAFETERIA - CREPERIA

*Terrassa sobre el mar
Menús especials per a grups
i reunions*

Ronda de l'Olla - Tel. i fax 972 77 07 28
17130 L'ESCALA (Alt Empordà) Girona

INSTITUT LAURA

BELLESA I
ESTÈTICA

Depilacions
Tractaments facials i corporals
Manicura - Estètica del peu
Maquillatge - Solàrium vertical

C/ Sta. Màxima, 38 B - L'ESCALA
Tel. 972 772 396

*Novetats - teixits
articles per a la llar*

Casa Puig Giralt

Pintor Massanet, 6-8 - Enric Serra, 4
Telèfon: 972 77 45 92
17130 L'ESCALA

RENAULT

Closa d'en Llop, s/n
Tel. 972 77 23 01 - Fax 972 77 42 27
17130 L'ESCALA (Girona)

**REPARACIONS
COPEES I TROFEUS ESPORTIUS**

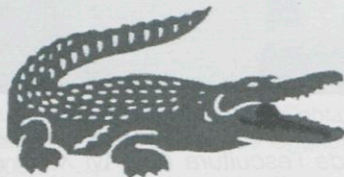
C. Pintor Joan Massanet, 26 - 17130 L'ESCALA
Telèfon: 972 77 05 48

AUTO ESCOLA MARINA

Estem al vostre servei:
Martí Moreno - Emili Serra

Avda. Ave Maria, s/n - 17130 L'ESCALA
Telèfon: 972 77 06 78
17130 L'ESCALA

BOUTIQUE LACOSTE

C/ del port, 23 Tel 972 774946
L'ESCALA (ALT EMPORDÀ)

**Finques
BALLESTA**

Agència Immobiliària

**VENDA - LLOGUER - ADMINISTRACIONS
COMUNITATS - ASSEGURANCES**

Avgda. Riells, 46 A - Tel. 972 77 01 04
17130 L'ESCALA

hagués rebut res a canvi. Com que la Fundació Gala-Dalí tampoc ho va solucionar, el 1993 Anglès va fer retirar la seva obra fins que la Generalitat la va comprar, en assabentar-se que un museu de Bilbao hi estava interessat. Des de llavors s'ha anat exposant a diferents indrets de Catalunya i d'Europa en esdeveniments sardanístics o culturals.

FRANCESC ANGLÈS va néixer a Terrassa l'any 1938 i va exercir de cirurgià fins que es va jubilar. L'afició pel dibuix i la pintura el van portar a formar-se a l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona. El coneixement profund del cos humà que adquiria amb la seva professió afegit a la sensibilitat artística va fer confluïr en ell dues qualitats essencials per a una creació escultòrica particular. Tal com descriu Joan Fuguet, el seu procediment "trenca totes les normes; és un treball directe, fet amb materials gens habituals: la bena d'escaiola que usen els metges per enguixar un accidentat, material –com és sabut– d'assecatge i enduriment ràpid que limita molt la rectificació al llarg del procés de modelatge (...) els materials amb els que treballa l'obliguen a desenvolupar una tècnica escultòrica ràpida i directa on no s'hi valen els dubtes ni les rectificacions. Exactament el mateix que passa amb la tècnica de la pintura al fresc." Des del 1970 Anglès ha exposat a les millors sales i museus de Catalunya i d'Espanya i també a Andorra, França, Bèlgica, Teheran, Washington i Chicago. El 1993 creava el grup escultòric "Quatre de vuit" que actualment és a la Rambla de Tarragona com a homenatge als castellers.

PERE ROS, el malaguanyat escalenc president de les Confraries de Pescadors de Catalunya, mort en accident el 2003, es va posar en contacte amb la regidora de Cultura, Maria Josep Dubé i una servidora, la primavera del 2001, per parlar-nos d'un projecte que havia pensat per l'Escala. Aprofitant la seva amistat amb Francesc Anglès li demanaria que cedís gratuïtament els drets de reproducció en bronze de "La cobla" per al nostre poble. Ho vàrem comunicar a l'alcalde, Josep M. Guinart, i li va semblar una magnífica idea sempre que trobéssim fons de finançament. Així, trucàrem a totes les portes possibles: Generalitat de Catalunya, Diputació de Girona... Un any després començava la fosa del primer músic a partir del motlle de guix a la Foneria Vilà de Valls. Anglès va reproduir en un altre dels músics el retrat del popular compositor escalenc Josep Vicens i Juli, "avi Xaxu". La primera setmana de juny de 2007, finalment, s'instal·lava a la Platja de l'Escala l'esperat monument, davant mateix del lloc on acostumen a tocar les sardanes les cobles actuals.

EL COST de la fosa (11 músics amb instruments i cadires) ha estat de 86.819 € i l'estructura de formigó de suport, de 10.000 €. Les subvencions rebudes han estat de 15.000 € (Generalitat de Catalunya), 37.000 € (Caixa

Laietana en conveni amb la Generalitat) i 20.000 € (Diputació de Girona), en total 72.000 € de subvenció. El cost per l'Ajuntament ha estat de 14.819 €.

GRÀCIES a l'amistat de Pere Ros amb Francesc Anglès, a la generositat de l'artista i a l'ajut de les institucions l'Escala podrà gaudir de l'escultura més emblemàtica a Catalunya pel que fa al món de la sardana. És un honor acollir aquest monument tan singular en el lloc on sempre s'ha ballat la nostra dansa: a l'entorn de la Platja.

L'Escala, 2 de juny de 2007

LURDES BOIX I LLONCH

Arxivera i directora del Museu de l'Anxova i de la Sal

Bar
LOS COMPADRES

*Montes à
La Belge*

*Spécialité
de Paco*

Alfons Caparrós (Sito)

C/ Bonaire, 13 - Tel. 972 77 08 55 - 17130 L'ESCALA

El motlle de guix de l'escultura "La Cobla" de Francesc Anglès exposada sota la cúpula del Museu Dalí de Figueres, l'any 1979.

LLOCS ON HA ESTAT EXPOSADA LA COBLA DE FRANCESC ANGLÈS

1976 Sala Gaudí. Barcelona

1977 Fira de Basel

1978 *Grands et Jeunes d'Aujourd'hui*. Grand Palais. Paris

1978 Bienal d'Art Contemporani de Jury sur Eure. Normandia

1979 Instal·lació al Teatre-Museu Dalí. Figueres. Fins l'any 1993

1983 *Presencia de Catalunya en la Espanya contemporánea*. Centro Cultural de la Villa de Madrid

1990 *4 Motors per Europa*. Recinte Fira de Montjuïc. Barcelona

1993 Exposició retrospectiva d'escultura. Santa Coloma de Queralt

1993 Exposició itinerant *Centenari de les Bases de Manresa*

2003 Comença la fosa de l'escultura a la Foneria Vila de Valls, per encàrrec de l'Ajuntament de l'Escala

2007 Instal·lació definitiva de La Cobla a l'Escala

TABACS
**Franca i
Joan Pellicer**

C/ del Port, 47 - Tel. 972 77 16 23
17130 L'ESCALA

BUGADERIA, LAVANDERIA
LAVANDERIE, LAUNDRY, WÄSCHEREI

DOLMON

C/ Codolar, 22
17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 00 15

cuina
d'especialitats
marineres

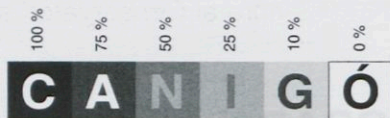
Ronda del Padró
Tel. 972 77 02 87
L'ESCALA

RESTAURANT - MARISQUERIA

Els Pescadors

*Especialitats marineres
Casaments - comunions - àpats*

Davant del mar - Obert tot l'any
Tel. 972 77 07 28 - Port d'en Perris, 5

¡ambrewts

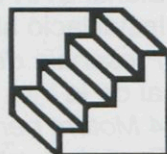
c/ de la marca, 5
tel. i fax 972 50 89 97
17600 figueres - l'empordà
e-mail:grcanigo@intercomgi.com

INSTAMENT

*Instal·lació i manteniment
d'aigua, gas, electricitat
i calefacció*

C/ Rusiñol, 28
Tel. 972 77 06 49 - Fax 972 77 34 52
17130 L'ESCALA (Girona)

Estudi i Servei
ASSESSORIA EMPRESARIAL

C/ Puig, 3 - Telèfon: 972 77 21 77
17130 L'ESCALA

ALBERT MARTÍ: ENTRE LA REPRESENTACIÓ, LA FUNDACIÓ DE COBLES, LA COMPOSICIÓ I LA DISCOGRAFIA

En un dels articles d'aquest llibret, i amb el complement través de 3 textos diferents, s'ha fet un repàs a la figura de l'Albert Martí en la faceta més privada i amb algunes anècdotes de la seva vida professional.

Les properes ratlles inclouran unes pinzellades dels vessants d'Albert Martí com a representant, fundador de cobles i compositor de sardanes, a més de fer un repàs a la discografia i les sardanes enregistrades per les formacions musicals que van dur el nom del *Mag de la Tenora*.

EN BERTU A LA BISBAL

Després d'haver debutat amb la cobla escalenca *L'Aliança* el 1894 a Ventalló, amb tan sols 13 anys d'edat, i d'haver format part dels rengles de la cobla *Els Rossinyols* de Castelló d'Empúries, Albert Martí es traslladà a Barcelona on perfeccionà els estudis de clarinet i tenora al Conservatori sota el guiatge del mestre Purrini.

Acabada l'estada a la ciutat comtal, el 1900, amb 19 anys complerts, fou cridat per ingressar en una de les grans cobles-orquestres gironines de l'època, *La Principal de la Bisbal*, per substituir com a primer tenora i clarinet solista al notable tenor Marià Calvet. Però a més d'ocupar aquesta posició en els rengles de la cobla bisbalenca, també assumí el paper de representant de la formació a l'hora de l'acceptació de contractes.

Durant les 22 temporades que l'Albert Martí estigué al front com a representant (de la temporada 1900-01 a la 1921-22), la plaça de director del conjunt musical bisbalenc l'ocuparen successivament 3 grans músics: Josep Ma. Soler (de 1894-95 a 1912-13), Josep Saló, pare dels també músics i compositors Emili i Conrad Saló (les temporades 1913-14 i 1914-15) i Genís Canet (entre 1915-16 i 1934-35).

A més, Albert Martí tocà al costat d'altres destacats i coneguts intèrprets de diferents instruments, com Josep Canet (flabiol), Eduard Mercadé (tenora), Magne Bosch (cornetí i contrabaix), Adolf Masifern (contrabaix), Enric Barnosell (tible), Emili Saló (contrabaix) i d'altres.

En aquest període de temps (1900-1921), la cobla bisbalenca assolí diferents triomfs en els quals participà activament i tingué un paper destacat la

La Principal de la Bisbal, 1917-18.

presència de l'Albert Martí: si en el concurs de cobles de Barcelona de 1902 *La Principal de la Bisbal* hagué de compartir el primer premi amb *La Principal de Peralada*, el 1904 actuà en el festival de danses i ball que s'organitzà al Teatre Liceu; el 1906 la cobla bisbalenca fou premiada en el concurs de cobles que es celebrà a Girona i dos anys més tard, el 1908, la formació musical actuà a Sevilla amb motiu de la commemoració del primer centenari de la Guerra de la Independència i, més tard, també a les ciutats de Córdoba i Madrid; el 1911 la cobla guanyà el primer premi del Concurs de Cobles que s'organitzà a Girona amb motiu de la seva festa major, fet que es repetí l'any 1915. A més, cal destacar l'any 1911, en el marc de la Festa Major de l'Arboç del Penedès, *La Principal de la Bisbal* i l'Albert Martí tingueren el primer contacte amb el gran Pau Casals i el seu germà Enric.

LA COBLA BARCELONA

Al final de la temporada 1921-22, certament, Albert Martí abandonà les files de *La Principal de la Bisbal* i es traslladà a residir a Barcelona. A la ciutat comtal consolidà les posicions que havia ostentat a l'*Orquestra Simfònica* grà-

cies al músic i compositor Joan Lamote de Grignon i a l'*Orquestra de Pau Casals*. El seu trasllat implicà la seva vinculació a la *Banda Municipal de Barcelona*, dirigida pel mestre Lamote, i a una nova formació musical de la capital catalana, la *Cobla Barcelona*, amb bona part d'intèrprets oriünds de les comarques gironines.

Gràcies al primer volum de l'obra de Josep Mainar i Jaume Vilalta, *La Sardana. El fet musical* (Editorial Bruguera, Barcelona, 1970, pàgs. 98-101), que em va cedir amablement el mestre Lluís Albert, es pot conèixer la fundació i evolució de la citada cobla, les tensions internes i el desenllaç final que comportà la creació d'una nova formació musical. Però anem a pams i reproduïm les paraules de Mainar i Vilalta:

"(...) La seva fundació, en gran part la devem al mestre Joan Lamotte de Grignon, que tenia l'afany d'enriquir el fons de les seves transcripcions per a la Banda Municipal i emprava tibles i tenores, entre els altres instruments de vent, per a la versió d'obres orquestrals estrangeres i les del camp català de la cobla; a part de l'interès que tenia per a la ciutat de poder comptar amb una cobla més apta que les existents, per al repertori que venien produint els mestres compositors contemporanis. Per això estimulà la presència d'Albert Martí a Barcelona; amb ell figurarien alhora a la Banda i a la nova cobla Robert Renart i Benvingut Tapis; diguem que l'enrenou que promouria a la cobla de la Bisbal, seria, potser, de molt, superior a l'avantatge que la vinguda de l'Albert donava als barcelonins, almenys de moment, amb la flamant cobla Barcelona, constituïda paradoxalment per músics quasi tots gironins.

La composició de la cobla Barcelona en debutar al teatre Tívoli, en unes representacions de Marina, el 30 de març del 1922, era tal com segueix:

<i>Flabiol:</i>	<i>Josep Gravalosa (director), de Sta. Coloma de Farners</i>
<i>Tible II:</i>	<i>Narcís Clar, de Girona</i>
<i>Tible I:</i>	<i>Benvingut Tapis, de Llagostera</i>
<i>Tenor I:</i>	<i>Albert Martí, de l'Escala</i>
<i>Tenor II:</i>	<i>Robert Renart, de la Bisbal</i>
<i>Trompeta II:</i>	<i>Antoni Frigola, de la Bisbal</i>
<i>Trompeta I:</i>	<i>Joan Tost, d'Olesa de Montserrat</i>
<i>Trombó:</i>	<i>Alfred Sagols, de St. Antoni de Calonge</i>
<i>Fiscorn I:</i>	<i>Ramon Manyans, d'Olesa de Montserrat</i>
<i>Fiscorn II:</i>	<i>Antoni Martori, de Breda</i>
<i>Contrabaix:</i>	<i>Josep Juncà, de Banyoles.</i>

La cobla, al començament tingué una vida poc folgada; a més de molta responsabilitat artística, per torna tenia poca clientela, puix que cost per cost, una cobla forana tenia més atractiu; altrament, alguns contractes es perdien –

o no es podien concertar en ferm – per la inseguretat d'actuació, submisos com estaven part dels components a la Banda Municipal.

Josep Gravalosa refereix (butlletí de l'Agrupació Cultural Folklòrica de Bracelona, desembre 1963) la situació interna: "L'Albert i jo, amics d'infants, parlàvem amb tota franquesa en les consultes musicals que teníem. Érem, però, també l'antítesi l'un de l'altre: a ell li interessava el lluïment personal, jo buscava el treball de conjunt, en canvi. Sempre em donava la raó, però com que coneixia el meu tarannà poc autoritari, acabava fent el que li donava la gana. Per això, veient que la meua responsabilitat quedava mal parada, i que no hi podia fer res, vaig decidir separar-me de la cobla cap a finals del 1923. L'Alfred Sagols també em va seguir. Dos nous elements entraren a la cobla, en Josep Serra i en Pere Moner – els dos, per cert, molt bons professors –, i la cobla Barcelona continuà endavant amb les mateixes dificultats i defectes. Amb tot, els nous elements i gran part de la cobla, amb les mateixes opinions, i cercant la mateixa finalitat que a mi em movia, actuaren, però, més diplomàticament: posats tots d'acord, es produí una mena de cop d'estat inesperat, que prescindí de l'Albert Martí."

(...) tingueren la sort d'estar amatents, i d'aprofitar en un moment la desavinença entre en Josep Coll [i Ligora] i la cobla de la Bisbal; delegaren en Juncà per anar a proposar-li d'entrar a una cobla Barcelona autònoma, en la qual, descartats l'Albert, Renart i Tapis, quedaven lliures de la rèmora de les actuacions de la Banda Municipal.

El Foment de la Sardana, del dimecres de cendra (13-II) de 1929, presentà la nova composició de la cobla Barcelona a l'estatge de l'Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou, amb un programa d'interès (...).

La plantilla de la cobla en aquell moment fou: flabiol, Pere Moner; tible II, Antoni Cassi; tible I, Pere Magret; tenor I, Josep Coll; tenor II, Francesc Civit; trompetes, Pere Aragonès i Josep Buscarons; trombó, Josep Garriga; fiscorns, Josep Serra i Antoni Martori; i contrabaix, Josep Juncà.

(...) Amb l'entrada d'en Coll venia a amortitzar-se en tots sentits la coneguda dita segons la qual la cobla Barcelona la formaven "l'Albert i deu músics més", puix que l'homogeneïtat assolida era ja el seu primer triomf artístic."

LA COBLA BARCELONA-ALBERT MARTÍ

El cop d'estat intern generat a les files de la cobla *Barcelona* per l'expulsió d'Albert Martí fou origen d'un fet inesperat: la creació d'una nova cobla-orquestra. Com que no podien existir dues formacions musicals amb la mateixa denominació, el nou conjunt recollí el nom precedent i afegí el del punta de llançà; el nom ben significatiu: *Barcelona-Albert Martí*.

Els integrants de la nova cobla-orquestra, la majoria d'ells procedents de les comarques gironines, foren:

Narcís Cla:	Flabiol, violí solista i director
Joan Puig:	Tible solista i violí I
Jacint Hereu:	Tible i flauta solista
Albert Martí:	Tenora i clarinet solistes
Pere Forment:	Tenora solista i clarinet
E. Martí Llata:	Trompeta solista
Antoni Frigola:	Trompeta
Ramon Manyans:	Fiscorn solista
Josep Torres:	Fiscorn i violí solistes
Josep Boldú:	Trombó solista i viola
Antoni Rossell:	Contrabaix solista

Joan Puig i Deulofeu (1903-1992), que havia estat component de la cobla *La Principal de l'Escala* de la temporada 1922-23 a la temporada 1928-29, era oriünd de la població baixempordanesa de Pals i gràcies als seus descendents, la família Sala-Puig, m'ha estat possible localitzar el carnet publicitari de presentació d'aquella primera temporada. És un díptic a l'interior del qual hi ha dues imatges, una del conjunt en formació de cobla i l'altre com a orquestra. A la portada hi diu "*Cobla-Orquestra BARCELONA-ALBERT MARTÍ Fundada l'any 1922 – Primera Categoria*" i tot seguit hi ha els professors components de la formació i les dades del representant, l'Albert Martí, que llavors residia al principal del número 145 del carrer Tamarit de la ciutat comtal. No obstant això la qüestió de lloguers també podia rebre contractes el Sr. Joan Noguera i Solé, empordanès d'origen i delegat de moltes cobles gironines a la província de Barcelona.

A la contraportada, la cobla-orquestra s'ofereix als interessats i organitzadors en els següents termes:

"Benvolgut Senyor:

En renovar l'oferiment dels nostres serveis artístics, ens plau comunicar-li els components de la nostra Cobla-Orquestra per a la campanya 1929-30, els quals observarà vostè que han sigut modificats a l'objecte de presentar un conjunt insuperable, precisament en el moment de celebrar-se a Barcelona el gran Certamen Internacional, amb motiu del qual volem presentar-nos davant l'afició estrangera amb les màximes garanties en exhibir la nostra música pairal.

En reiterar els nostres serveis, li fem avinent que contem amb el més selecte i variat repertori per a SARDANES, CONCERTS I BALLS.

Agraïrem ens tingui en consideració quan desitgi organitzar qualsevolga festa, oferint a vostè la seguretat de complaure artísticament a tota persona o entitat que ens contracti.

Aprofitem d'aquesta avinentesa per a reiterar-nos seus atents ss. ss."

Una altra font d'informació és l'entrevista que se li féu a Joan Puig de gran i que es publicà al núm. 85 de la revista SOM (maig 1987, pàgs. 5-8). Si el 13 de febrer de 1929 es presentà al públic la nova formació de la cobla *Barcelona* amb Josep Coll com a solista de tenora, la cobla *Barcelona-Albert Martí* ho féu quatre dies més tard, el 17 de febrer. L'acte es féu durant una ballada organitzada pel Foment de la Sardana de Barcelona al mateix Ateneu Democràtic del Poble Nou. El repertori de sardanes que la formació interpretà el dia de la presentació fou excel·lent i dels compositors més il·lustres: *Juny* de Juli Garreta, *El cavaller enamorat* de Joan Manén, *L'ametller* d'Antoni Botey, *La Processó de Sant Bartomeu* d'Antoni Català, *L'Hostal de la Peira* d'Eduard Toldrà i *La Festa Major* d'Enric Morera.

El 9 de juny del mateix any, el Foment de la Sardana de Barcelona, conjuntament amb Viatges Blaus, organitzà una excursió marítima i el I Aplec Sardanista de la Costa Brava, que en aquella ocasió tingué lloc a St. Feliu de Guíxols i en el que participaren, tenint cura de la part musical, les cobles *La Principal de Peralada*, *Barcelona-Albert Martí*, *Els Montgrins*, *La Principal de Bages* i *La Selvatana*.

A l'inici del mes de setembre d'aquell mateix any, la cobla *Barcelona-Albert Martí* prengué part en els actes de celebració de la Festa Major de l'Escala, contractada pel Centre Joventut i compartint cartell i programació amb *Els Montgrins*. Els anys 1931 i 1932 tornà a ser llogada per a la celebració de les festes majors al costat de *L'Emporitana* de Verges, que comptava amb molts integrants de l'extingida cobla escalenca, i l'any següent a les dues cobles se'ls sumà *Els Montgrins*. I encara l'any 1935 participà en la gran festa escalenca de bracet amb *La Principal de Cassà de la Selva*.

A partir de l'esclat de la Guerra Civil espanyola, el 18 de juliol de 1936, la cobla *Barcelona-Albert Martí* no deixà pas d'actuar, sinó que, molt vinculada al govern de la Generalitat republicana, fou emprada en molts actes i esdeveniments de diferents llocs i punts de la geografia, tant catalana com espanyola.

Aquesta vinculació política de la formació musical, i sobretot del seu capdavanter, li reportà la repressió i la depuració un cop el conflicte bèl·lic fou guanyat per les tropes nacionals del general Francisco Franco. D'aquesta manera, la formació es reagrupà la temporada 1941-42 i, sota el nom de cobla *Albert Martí*, i algunes vegades *Roviras*, anà fent la viu-viu i actuant, no pas gaire, ja que tots els moviments es feien sota l'atenta vigilància del règim; un d'aquests lloguers fou la presència de la cobla durant la celebració de la Festa Major de l'Escala de l'any 1941. El conjunt del tenor escalenc ja no tornà a

actuar mai més a la vila marinera i acabà per dissoldre's al finalitzar la temporada 1947-48, després que el 14 d'octubre de 1947 morís l'ànima i esperit del conjunt, l'Albert Martí i Galceran.

ALBERT MARTÍ, COMPOSITOR

Tot i que Albert Martí tingué temps i prou coneixements per dedicar-se a la composició, el músic escalenc fou més bon intèrpret que no pas prolífic compositor. Encara que féu arranjaments i versions d'algunes sardanes d'altres autors que interpretaren les seves formacions musicals, la seva obra compositiva fou molt minsa i, bàsicament, es centrà en els darrers anys de la seva vida.

Pel que es refereix al tema són útils les informacions en xarxa de la Federació Sardanista de Catalunya i les dades presents en el *Diccionari d'Autors de Sardanes i de Música per a Cobla*, autoria de Carles Riera, Josep Ma. Serracant i Josep Ventura (Girona, 2a edició, 2002, pàgs.128-129).

Com a compositor, per tant, escrigué poques sardanes i d'aquestes, obtingué força popularitat amb *Lina*, que presenta destacades intervencions del seu instrument, la tenora.

Abans del conflicte fratricida, compongué dues sardanes, *A la meva néta* i *Nostra dansa*, i durant els primers anys de la postguerra, *Manolita*, dedicada a la seva esposa, i *Regina de Vallfogona*, estrenada l'any 1947 i dedicada a l'Hotel Regina de Vallfogona de Riucorb.

DISCOGRAFIA RELACIONADA AMB L'ALBERT MARTÍ

Per finalitzar el present article, i gràcies a la informació penjada a internet per la Federació Sardanista, es pot fer un repàs d'algunes de les sardanes enregistrades i gravacions (les que s'han conservat i es coneixen) vinculades a les formacions que encapçalà l'Albert Martí.

Abans de l'esclat de la Guerra Civil espanyola, la cobla-orquestra *Barcelona-Albert Martí* enregistrà 13 discs de 78 r.p.m. amb 2 sardanes cada un d'ells, una per banda, que fan un total de 26 sardanes enregistrades. El quadre sinòptic d'aquest període és el següent:

ANY / LLOC	MARCA	SARDANES ENREGISTRADES
-	POLYDOR 220.010	<i>Gelosia</i> de Josep Estela <i>La pubilla de la costa</i> d'Eduard Mercader
-	REGAL RS 290-291	<i>Cantant l'amor</i> de Josep Esteve <i>Rondalles i cançons</i> de Josep Estela

1930	REGAL RS 1.494 (K 1887)	<i>Les campanes de Girona</i> de Narcís Paulís <i>Primavera</i> d'Eduard Mercader
1930	REGAL K 1.892	<i>La plaça del firal</i> de Josep Vicens <i>Desengany</i> de Josep Ma. Tarridas
1930	REGAL RS 891	<i>La noia alegre que no sap plorar</i> de Joaquim Serra <i>La Bernadeta de Lurdes</i> de Narcís Paulís
1930	REGAL DK 8.179	<i>Contes de fades</i> de Josep M. Ruera <i>La serra de Cadí</i> de Ricard Castells
1931	ODEON 181.122	<i>Àngela</i> de Narcís Paulís <i>El que et diria</i> de Pasqual Godes
1931	REGAL K 1.864	<i>Anita</i> d'Eduard Mercader <i>Cançó de la llar</i> de Narcís Carbonell
1932	COLUMBIA A 9339	<i>Per tu ploro i Toc d'oració</i> de Pep Ventura
1932	POLYDOR 220.002	<i>Coloraines</i> d'Enric Martí <i>La font de l'ermita</i> d'A. Borgunyó
1932	POLYDOR 220.007	<i>Resignació i Muntanyes de Montserrat</i> de Narcís Paulís
1932	REGAL K 1.866	<i>Anita</i> d'Eduard Mercader -
1936	POLYDOR 220.006A	<i>De cara al cel</i> de Josep M. Tarridas <i>Clavellina vermella</i> de Josep Llenas

Després de la guerra i primers anys de la postguerra, tot i que la cobla *Albert Martí* era vigilada per les autoritats franquistes, la formació musical pogué enregistrar 14 discs de 78 r.p.m. més, és a dir, 28 sardanes noves. Centrades en tan sols tres anys (1945 a 1947) i amb un 57% produïdes en el darrer any de vida de l'Albert Martí i la cobla, les gravacions són les següents:

ANY / LLOC	MARCA	SARDANES ENREGISTRADES
1945	COLUMBIA A 5000	<i>Lina</i> d'Albert Martí

		<i>La més maca de l'envelat</i> de Josep M. Tarridas
1945 (St. Sebastià)	COLUMBIA A 5055	<i>Lluïsa i Aimada Barcelona</i> de Josep Font i Palmarola
1945	COLUMBIA V 8368	<i>Camprodon</i> de Joan Manén <i>Gota d'aigua</i> de Pere Mercader
1945	COLUMBIA 9392	<i>Rocacorba</i> de Josep Espeitia <i>Maria Carme</i> d'Agustí Cohí
1946	LA VOZ DE SU AMO GY 555	<i>L'hereu Escampa</i> de Ramon Parramon <i>Solitud</i> de Josep Ma. Tarridas
1946	COLUMBIA 9478	<i>Davant la verge</i> d'Enric Morera <i>Castellterçol</i> de J. Ma. Tarridas
1947	ODEÓN 173.512	<i>Dolces carícies</i> de Pere Masats <i>Els Degotalls</i> de Ricard Castells
1947	LA VOZ DE SU AMO GY 585	<i>Santquirzenca</i> de Ramon Parramon <i>Hores que volen</i> de J. Ma. Tarridas
1947 (St. Sebastià)	COLUMBIA A 5074	<i>Barcarola i Heroica</i> de Josep Gravalosa
1947	COLUMBIA A 5152	<i>La Giralda de l'Arboç</i> de Pau Sicart <i>La festa major de Gironella</i> de Josep Font i Parera
1947	COLUMBIA A 5153	<i>Somni</i> de Manel Saderra <i>Repics de joia</i> de Ramon Juncosa
1947	COLUMBIA AG 13000	<i>Festamajonera</i> de Vicenç Bou <i>La petita Griselda</i> d'Ernest Borràs
1947	COLUMBIA AG 13002	<i>Regina de Vallfogona</i> d'Albert Martí <i>Xamosa Maria Carme</i> de Josep Gravalosa
1947	COLUMBIA AG 13003	<i>L'ovella perduda</i> de Josep Pi <i>Poblet</i> d'Agustí Cohí

JORDI GALLEGOS i CÓRDOBA
Licenciat en Història

ECO FUSTA
fusteria en general

Closa d'en Llop, 81 17130 - L'Escala (Girona) Tel: +34 972 77 53 78

L'AnXova Milionària

C/ Enric Serra, 9 bis
17130 L'ESCALA
ALT EMPORDÀ (Girona)
Tel. 972 77 05 52
Fax 972 77 44 66

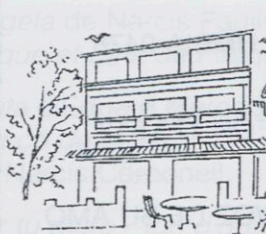
ADJUNTAMOC DE LLETRES NUBVI - L'ESCALA I TORREUS

MARE NOSTRUM
L'ESCALA

VIATGES I ACTIVITATS MARÍTIMES
C/ Maranges, 3 - Tel. 972 77 37 97 - Fax 972 77 03 32
17130 L'ESCALA - Web: creuers-marenostrum.com

HOTEL RÍOMAR

Comunions
Batejos i Noces
St. Martí d'Empúries
17130 L'ESCALA
Girona - Costa Brava)
Tel. 972 77 03 62
Fax 972 77 03 58

FORN

EL PILANET

Camps del Pilans
L'ESCALA

FUSTERIA

Glebi.

TOT EN FUSTA

C/ Closa d'en Llop, 3 - 17130 L'ESCALA
Tel/Fax 972 77 03 47

VIVERS I GARDEN

MONER SL

Tel. 972 77 13 26 - Fax 972 77 13 90
Ctra. d'Orrriols, 15 - 17130 L'ESCALA

RESTAURANT HOTEL

ESPECIALITATS MARINERES
GRAN MIRADOR AL MAR
PUB MUSICAL

Passeig Marítim, 1 - L'ESCALA
Tel. 972 77 02 45 - Fax 972 77 42 58

VAL MÉS UNA IMATGE QUE MIL PARAULES

Aquest encapçalament és un tòpic que convenç quan es comprova que és encertat. Pot aplicar-se a la sardana, dansa que implica alhora llibertat i ordre, individualitat i col·lectivitat, diversitat i unió. que necessita el so de la cobla, un tàndem impossible de destriar perquè música i ballable han esdevingut inseparables i a la vegada insubstituïbles en les nostres festes.

Dels diferents aspectes de la sardana se n'ha parlat, se'n parla i se'n parlarà perquè és una dansa viva i per tant sotmesa a possibles variacions d'acord amb el ritme que la vida ens proporciona.

És una dansa emblemàtica que s'identifica amb l'Empordà, lloc on es desvetllà i que admet diferenciacions en la manera de ballar-la. Aquest factor ha suscitat certes dissemblances en l'estil dels balladors d'arreu de Catalunya: començar i acabar a la dreta o a l'esquerra, segons les regles establertes, la posició dels peus i les mans per fer la rotllana, naturalitat o rigidesa en el moviment del cos, els braços abaixats i enlairats en els curts i en els llargs, respectivament, braços en posició gairebé horitzontal (colles sardanistes) o gairebé vertical, punteig arbitrari propi de cada ballador, saltirons i cabrioles...

Sardanes a Sant Feliu de Pallerols

Roser Montsant

estilista

C/ Gràcia, 3
Tel. 972 77 42 88
17130 L'ESCALA

P
E
R
R
U
Q
U
E
R
I
S
E
X
A

BUGADERIA

PAQUITA S.L.

RENTAT EN SEC

C/ Germans Masferrer, 13 - **L'ESCALA**
Tel 972 77 06 70

DROGUERIA - PERFUMERIA

CARME

Avda. Montgó, 14 - Edifici Garbí
Tel. 972 77 60 87 - **L'ESCALA**

BOSCH
A.P.I.

Miquel Bosch i Gardella

C/ Enric Serra, 2 - Tel. i Fax 972 77 00 02
C/ Palau, 4 - Tel. 972 77 15 05
Fax 972 77 06 16
17130 L'ESCALA

ANXOVES BORDAS

Ctra. L'Escala - Orriols
Tel. 972 277 085 - 17130 L'ESCALA
es fan degustacions

ESCOT
L'ESCALA

Plaça Església
C/ Enric Serra, 25
17130 l'Escala Girona
Tel. 972 77 19 58
escot@escot-lescala.com

Perruqueria

flocs
HOME - DONA

hores convingudes

C/ Ave Maria, 24 - Tel. 972 77 50 00 - 17130 **L'ESCALA**

grisjeans
L'ESCALA

STA. MÀXIMA, 11 - TELF. 77 01 79

Sembla que va ser a la plaça porticada de Torroella de Montgrí, conjunt arquitectònic del segle XVI, on per primera vegada es va ballar la sardana larga. La notícia ha pervingut pel testimoniatge del sardanista i apotecari de Sant Pere Pescador, Ramon Gres, i no es pot pas descartar fàcilment aquesta possibilitat. atès que Miquel Pardàs residia en aquesta població i Pep Ventura n'era oriünd per via paterna, ja que el seu avi, Miquel Ventura, n'era fill. Ara, una placa així ho recorda.

(Sardanes a Torroella de Montgrí. Dibuix de Jaume Paissa).

Amb això s'adverteix que no tothom balla la sardana de la mateixa manera, diferenciació que justifica les diverses qualificacions atribuïbles als balladors. L'important és que aquests gaudeixin plenament de la dansa que els agermana respectant, de manera mútua, la individual forma de ballar-la. Si es lluita per la llibertat d'expressió és comprensible i just que es faci el mateix en relació a l'estil de ballar la nostra dansa.

Recordem, si cal, la part d'un fragment de «Veient ballar sardanes», d'Ambrosi Carrion. diu: «He vist ballar sardanes a diferents indrets de Catalunya. A la vora del mar i al cim de les muntanyes. Però enlloc he sentit la força que lliga el ritme de les nostres muntanyes, de les nostres planúries i de la nostra mar, amb els fills de la terra, com una vegada a la platja de l'Escala on era ballada per pescadors i pescadores, molts d'ells amb els peus nus i tenint per fons el golf de Roses. Aquella sardana una mica feixuga tenia, però, una tan alta serenitat, una perspectiva tal del ritme i una eurítmia tan ponde-

**Carns
i embotits
SEBASTIÀ**

**elaboració
pròpia**

Ave Maria, 29 - Tel. 972 77 39 54 - **L'ESCALA**

Ma Rosa Planas

Av. Riells, 8 - Tel. 972 77 14 73
17130 L'ESCALA

Closa d'en Llop, 93a - 17130 L'Escaló (Girona) - Tel. / Fax 972 77 51 51
bricolusta@jomar.com - www.jomar.com

GUILLOT

JOJERS

Maranges, 5 - 17130 L'ESCALA-EMPÚRIES

Tel. 972 77 08 53
Fax 972 77 29 06

L'HAM 1962

lluis-guillot@hotmail.com

canmiquel hotel restaurant

Platja de Montgó, s/n - 17130 **L'ESCALA**
Tel. rest. 972 77 10 02 / Tel. hotel. 972 77 14 52
Fax 972 77 62 93

M & M

classes particulars

E.P. - E.S.O. - Batxillerat

Grau Mitjà - Grau Superior - Oposicions
Francès - Anglès - Català per a estrangers

Camí Ample, 9 - 17130 **L'ESCALA**

Tels. 972 77 11 50 - 696 07 72 87
696 04 38 87

**PINTURES
M. VICH S.A.**

Venda
al major
i detall

«COLORS A L'INSTANT»

Pintures, barnissos, maquinària, eines,
parquet, moquetes, roba de treball

Avinguda Riells, 26 A

Tel.-Fax 972 77 30 13 / Mòbil 669 20 77 77
17130 **L'ESCALA**

E-mail: pinturesmvich@hotmail.com

Són de l'Escaló

Salaons Solés, SA.
Closa d'en Llop, 40 - 17130 l'Escaló - Apt. de correus 210
Tel. 972 77 03 57 - Fax 972 77 41 71 - A/e: soles@anxoves.com

L'any 1923, al qual correspon aquesta fotografia, la sardana es ballava amb un moviment oscil·latori més marcat que avui, «es corria més», com deia Josep Pla, que qualificava aquelles sardanes d'horizontals, en contrast amb les actuals, que es ballen en un espai més limitat, fins al punt de saltar sense cap desplaçament, d'una manera vertical.

(Ballada a l'aplec de l'ermita de Farners, de Santa Coloma de Farners).

rada que, més que contemplar unes sardanes, em va semblar veure l'esperit de la nostra raça fet carn viva.

Ara quan veig aquestes colles que salten i cargolen les cames com uns esperitats, recordo els pescadors empordanesos trepitjant ferm com si fossin fites a un lloc sagrat. i penso que la nostra dansa deu ésser això: una manifestació de l'esperit col·lectiu que, afirmativament i encara que sigui dansant, pren possessió de la terra».

Per mi l'autèntica sardana queda tan reflectida en aquest fragment que no cal encaparrar-nos ni ser estrictament minuciosos en els detalls més insignificants. El que importa és escoltar-la, ballar-la, estimar-la, recordar-la, perpetuar-la... dins d'un marc comú de completa germanor. Deixem-nos de romanços i ballem la sardana com millor ens plagui seguint l'exemple dels nostres avantpassats procurant concebre-la, igual que ells, com una veritable dansa festiva que, malgrat estar sotmesa a unes normes, deixa una ampla esclletxa de llibertat als seus balladors.

PILAR PELLICER, de GISPERT

L'Escala, 15 de març de 2007

KIBUC Sancho

mobles i complements

L'ESCALA Closa d'en Llop, 1
17130 l'Escala (Girona)
Tel. 972 770 485 - Fax 972 772 705
sancho@kibuc.com
www.kibuc.com

Pizzeria L'Escala

Plaça de les escoles - Tel. 972 77 26 02 - L'ESCALA

PIZZERIA - GRILL - RESTAURANT

Camí Ample, 13 baixos
Telèfon: 972 77 30 53
17130 L'ESCALA (Girona)

HOT SEX GROUP
nou
ff

CAMPING / CARAVANING

HEM PERDUT UN GRAN SARDANISTA

La «Publicació de Cultura Popular Catalana SOM», en el número 261, el corresponent al mes de febrer d'enguany, en l'espai «Ressons de comarques», tot fent referència al Gironès, hi hem trobat la següent notícia que copiem textualment:

Probablement era el sardanista de més edat. Malgrat que en els darrers anys, lògicament, ja no assistia als aplecs, fins a una edat molt avançada no hi mancava cap diumenge. Gosariem dir que fins als 90 anys. Des de Girona, amb la colla dels 16, un bon grapat de persones del casal d'avis eixien amb un autocar cap a l'aplec que correspongués. Tantes vegades, sobretot al matí, ells eren els que animaven les ballades; a l'hora de dinar sempre cercaven un restaurant a prop –la manduca que no faltés!–; i a la tarda, a tornar-hi, a fer curts i llargs. Estem parlant de l'amic Pere Planella, que morí a Girona l'1 de febrer d'aquest any, als 104 anys i 7 mesos. Molts potser el recordareu perquè a la tarda de cada aplec s'acostava al lloc d'informació i hi lliurava el que ell en deia la seva poesia, que en realitat era tota una munió de títols de sardanes més o menys al·lusives al lloc de la celebració i que ell feia rimar d'una forma molt lliure. Ara ens ha deixat el sardanista més vell. Et recordem Pere. La teva gràcia, simpatia i bonhomia roman en nosaltres. Reposa en pau.

Hem de convenir que, en molt poc espai, s'exposen unes dades que determinen amb estricta precisió, l'elogiable tarannà d'aquest admirable sardanista. Si bé també ho era a molts d'altres, el podíem comptar com un entusiasta assidu del nostre Aplec. Hi venia amb els companys del Casal i anaven a dinar en el restaurant que, amb la deguda antel·lació, havien concertat prèviament. Precisament en un d'aquests dinars a la nostra vila, al qual hi era present el mestre Francesc Mas i Ros, és quan es consolidava «La colla dels 16», una agrupació, segons referències, que no constava només dels setze components, sinó que la denominació provenia del senzill sistema que havien adoptat per fer degudament el repartiment en els llargs de les sardanes: Fou precisament en la diada que Mas Ros es va comprometre a dedicar-los una sardana, que els va compondre amb llestesa, posant-li, lògicament, el nom de «La colla dels 16», obra que va assolir ben aviat una reconeguda popularitat i que actualment encara figura programada en alguns repertoris d'audicions i d'aplects.

Pel que fa a la paciència que tenia en Pere per buscar títols adients a cada població, anotant-hi el nom de cada autor, i posteriorment llegir-los amb un èmfasi molt particular, o fent-los llegir, durant les sessions de tarda dels aplecs, podem deixar constància del que oferia a la nostra vila l'any 1993, aplec dedicat a la veïna població de l'Armentera. Ho presentava així:

En aquest XVIII Aplec de la Sardana de l'Escala, en nom dels meus amics del CASAL D'AVIS de Girona, tinc el goig de dedicar-hi un senzill poema, compost solament amb uns títols de Sardanes perquè serveixin de record en aquesta agradable DIADA.

HEUS ASÍ EL TEXT:

L'APLEC DE L'ESCALA	E. Vilà A.
APLEC VORA LA MAR	LI. Albert
APLEC MARINER	A. Mas Bou
JORN ALEGRE	J. Serra B.
TARDA JOIOSA	A. Pairerol
DANSAIRES SARDANISTES	A. Obiols
L'ESCALA US RECORDA	J. Cullell
EL PASSEIG DE L'ESCALA	J. Callís
ENTRE AMICS	J. Viader
LES NOIES D'EN FÈLIX	P. Mercader
GERMANS VILABRÚ	E. Vilà A.
LA COLLA DELS 16	F. Mas Ros
CARINYOSA	V. Bou
ANELLA DE GERMANOR	J. Vallespir
JUNTES LES MANS	C. Saló
REPUNTEJANT	J. M: Boix
LES DELÍCIES DE L'ESCALA	J. Carbó
UNA SARDANA	J. M: Tarridas
FLOREJADA	P. Mercader
CONTEMPLANT	F. Subirachs
AQUEST MAR TAN BLAU	J. Pons
UNA MIRADA	P. Ventura
PLATGES DE L'ESCALA	F. Mas Ros
L'ONADA MANSA	J. Casanovas
LA ROCA DEL CARGOL	J. Vicens
LA BARCA BLANCA	M. S: Puigferrer
NIU D'AMOR	R. Viladesau
RECORDANT	J. M: Tarridas
ELS PESCADORS DE L'ESCALA	F. Mas Ros
PESCADORS BONS CATALANS	V. Bou
VELLS AMICS	J. Serra C:
ARA MÉS QUE MAI	C. Saló
ADÉU-SIAU	J. Coll

Adéu-siau, Pere, Amb tot el respecte i gratitud per la teves deferències i generositats, ens ha semblat oportú que encara que només sigui amb un simple recordatori pòstum, en el butlletí de l'Aplec de la Sardana d'enguany, l'any del teu traspàs, no podia faltat-hi una emocionada referència a la teva abnegada tasca en pro del sardanisme. Gràcies.

VILABRÚ

Aplec de començament d'any a Montgó.

AGUICOR S.L.

CONSTRUCCIONS

C/ Vilabertran, 23
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel./Fax 972 77 30 35

lamarca

Projectos del frío

C/ Gerani, 1 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 30 68 - Fax 972 77 60 14
info@lamarca.es
www.lamarca.es

GRAU I ISERN

GESTORIA +
SERVEIS JURÍDICS

GESTORIA + SERVEIS JURÍDICS

Jordi Isern i Colomeda
Advocat

Núria Grau i Palou
Gestor administratiu

Av. Girona, 43, baixos. 17130 L'ESCALA
T/F 972 77 46 39 + 972 77 07 67

Quintana Perruquer

PERRUQUERIA PER A HOMES
c/ del Mar, 20 • 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 21 89

MASTER CADENA

Lindan

Electrodomèstics

ALARMES - ANTENES - INTERFONS
REPARACIÓ D'ELECTRODOMÈSTICS

Plaça de les Escoles, 8
17130 L'ESCALA (Girona)

Tel. 972 77 04 90
Fax 972 77 03 55

TELESTIL

SONORITZACIÓ - TV - VIDEO - HIFI
ANTENES - VIA SALÈL-LIT

Servei tècnic SONY i PIONEER
Distribuïdor oficial de SONY i PIONEER

C/ Joan Masanet, 74 - Tel 972 77 21 20
17130 L'ESCALA (Girona)

NAG - BUF

MODA INFANTIL

C/ Sta. Màxima 8 L'Escala

CONSTRUCCIONS NAVALS - ESPECIALITZATS EN VELA LLATINA

DRASSANES SALA

Salvador Feliu Sala

Port La Clota, 8 - Tel. 972 77 07 54 - 972 77 22 05
17130 L'ESCALA (Costa Brava - Girona)

POPULARITAT I PROHIBICIONS DE «LA SANTA ESPINA»

La nit del 19 de gener del 1907, al Teatre Principal de Barcelona s'estrenà la rondalla, en tres actes i sis quadres, titulada *La Santa Espina*, del poeta Àngel Guimerà, musicada per Enric Morera. I cal destacar que l'èxit d'aquella estrena d'ara fa cent anys fou realment apoteòsic, ja que, a continuació, l'obra es representà 200 vegades seguides, en les quals intervingueren 31 personatges, a més de molts comparses, una orquestra i un cor, tot assolint ràpidament la seva sardana una enorme popularitat. Un fet, aquest últim, gens sorprenent, atès que, en la dita peça sardanística, s'hi apleguen una bella música i una inspirada i patriòtica lletra, encetada així: «Som i serem gent catalana/ tant si es vol com si no es vol,/ que no hi ha terra més ufana/ sota la capa del Sol!».

Maleïda per dos dictadors

No tot, però, foren flors i violes per a la sardana *La Santa Espina*, puix que, al cap de poc temps, començà a ser molt mal «guipada» -millor diria escoltada- pels enemics de Catalunya. I així, fou prohibida per la dictadura de Miguel Primo de Rivera, mitjançant una circular difosa pel general Losada, governador civil de Barcelona, que, amb data 5 de setembre del 1924, deia el següent: «*Habiendo Llegado a este Gobierno Civil, en forma que no deja lugar a dudas, que determinados elementos han convertido la sardana "La Santa Espina" en himno representativo de odiosas ideas y criminales aspiraciones, escuchando su música con el respeto y reverencia que se tributan a los himnos nacionales, he acordado prohibir que se toque y cante la mencionada sardana en la vía pública, salas de espectáculos y sociedades y en las romerías o reuniones campestres, preveniendo a los infractores de esta orden que procederé a su castigo con todo rigor*». I, posteriorment, també la sardana *La Santa Espina* seria prohibida per la dictadura de Francisco Franco, tal com ha recordat en un article recent, publicat al diari lleidatà *La Mañana*, el meu bon amic i company Sebastià Gràcia i Petit: «El règim franquista va continuar amb la mateixa dèria (la de Primo de Rivera) i a les discoteques de les emissores, al disc de *La Santa Espina*, s'hi podia llegir: "Prohibida"». I ha afegit que es donà el cas que, el dia 26 de gener del 1939, aquest disc estava sonant per Ràdio Associació de Catalunya, just en el precís moment que els vencedors entraven a Barcelona i que fou ratllat...

Després de l'any 1924, *La Santa Espina* no es tornà a tocar o a cantar públicament fins al 1930, un cop caiguda la dictadura de Primo de Rivera, cosa que donà pas a la proclamació, el 14 d'abril del 1931, de la Segona

República. Cal indicar que, aleshores, hi havia moltíssima gent partidària que *La Santa Espina* substituís *Els Segadors* com a himne oficial de Catalunya, però que la sort no la volgué acompanyar. I també cal indicar que Ventura Gassol intentà, sense èxit, que *Els Segadors*, qualificats per ell de «massa bel·licosos», fossin reemplaçats, en tal sentit, per *El cant del poble*, composició que havia encarregat a un gran poeta, Josep Maria de Sagarra, i a un no menys gran músic, Amadeu Vives.

A partir de l'any 1939, amb el règim de Franco, en no poder-se interpretar *Els Segadors*, i en prohibir-se de nou *La Santa Espina*, *La Balanguera* -l'actual himne oficial de les Balears-, *El cant de la senyera* o el *Virolai* feren les funcions d'himne nacional català.

El geni musical de Catalunya

De la seva adolescència barcelonina, el meu pare en guardava el record del mestre Enric Morera, un home alt, sec, una mica escardalenc. M'explicava que tenia uns cabells fins, plantats com les espigues en un camp de blat, balancejant-se al compàs del vent, i que els seus ulls petits, darrere els vidres de les ulleres, ho escodrinyaven tot. I m'explicava, igualment, que, alguns que el coneixien bé, asseguraven que Morera «gastava» un xic de mala llet...

«En realitat, Enric Morera era com un anyell a qui li agradava de vestir-se de lleó. Li agradava de dir mal dels seus col·legues, perquè hauria volgut que tots fossin com ell: apassionats, desinteressats, idealistes, disposats sempre a sacrificar-ho tot, per tal que l'art sempre, també, hi sortís guanyant. Morera no era mai neutre. No era mai indiferent. Posava la seva persona, el seu talent, tot, al servei de l'art de la terra», em digué el meu amic Josep Fontbernat, l'il·lustre músic, escriptor i polític gironí, al Principat d'Andorra, on morí exiliat el 1977. Per cert que, a finals de la dècada dels 50, el mestre Fontbernat, antic director general de Radiodifusió de la Generalitat republicana, fou castigat pel bisbe franquista de la Seu d'Urgell -i, per tant, copríncep d'Andorra-, que li suspengué, durant uns dies, el programa *Glossari andorrà* de la Ràdio de les Valls (potentíssima emissora de titularitat francesa dita, tot primer, Ando-ràdio i, en els seus últims temps, Sud-Ràdio), per haver recitat davant els micròfons, amb «forta contundència», els versos inicials de *La Santa Espina*...

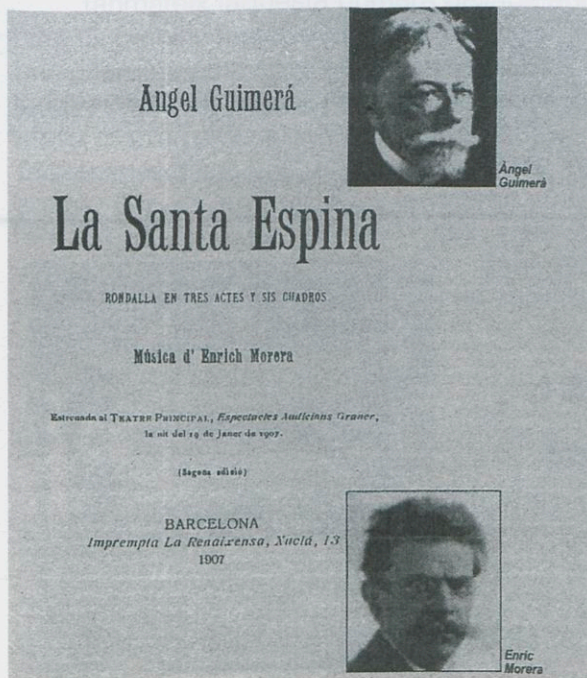
«Tal com reconeixia tothom, Enric Morera era el geni musical de Catalunya. I això feia que tots els poetes treballessin per a ell. Des de Verdaguer fins a Sagarra, passant per Joan Maragall, Santiago Rusiñol, Ignasi Iglesias, Josep Carner, etc. Tots li portaven versos perquè els musiqués. I així, com per art d'encantament, nasqueren les peces musicals *L'alegria que passa*, *La nit de l'amor...*, fins que tot esclatà quan arribà *La Santa Espina*, que havia de donar, tal com algú amb molt d'encert ha assenyalat, una raó de ser als catalans», contava Fontbernat, als anys 60, als oients de la ràdio andorrana.

L'afirmació de Francesc Pujols

El mestre Morera, l'activitat musical del qual finalitzà quan les tropes franquistes ocuparen tot Catalunya l'any 1939, manifestava que la «meva música neix del meu amor profund al meu país». I, mentre alguns han dit d'ell coses com «La seva música s'emmarca plenament dins el nacionalisme musical català», o com «Tota la producció de Morera està amarada de la catalanitat més pura i més ferma», Francesc Pujols, el filòsof de la Torre de les Hores de Martorell, a qui Salvador Dalí erigí un monument davant mateix del seu cèlebre museu figuerenc (monument on hi ha gravada, en una placa, l'encertadíssima frase pujolsiana: «El pensament català rebrota sempre i sobreviu als seus il·lusos enterradors»), Pujols, repeteixo, afirmava, durant els anys de glòria de l'home que musicà i immortalitzà uns versos de la rondalla *La Santa Espina* d'Àngel Guimerà -en forma d'una sardana esdevinguda popularíssima i, alhora, prohibidíssima en un parell d'èpoques tristes de la nostra història-, que «Morera és l'artista que ha posat l'ànima catalana en música»...

Emili Casademont i Comas

Periodista i escriptor

*Llibret de la rondalla
«La Santa Espina»,
amb les fotos
d'Àngel Guimerà
i Enric Morera,
editat ara fa 100 anys*

ràdio l'escala
EMISSORA MUNICIPAL

**parlem
de tu!**

**CIUB NÀUTIC
L'ESCALA**

17130 L'ESCALA (Port) - Girona
Telèfon: 972 77 00 16 - Fax 972 77 01 58
Apart. correus, 130

Comercial

animat s.l

**MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ
SANITARIS - DECORACIÓ
MOBLES DE CUINA**

Carrer Lleida, 10 - Poble Sec
Tel. 972 77 04 14 - Fax 972 77 69 50
17130 L'ESCALA (Girona)

CURTS

*Al fons del vell carrer
hi dansaven sardanes,
d'homes i dones bull
la plaça endiumenjada:*

...

extret del poema «*Al fons del vell carrer*»
de B. Rosselló-Pòrcel

L'Aplec del Sol Ixent

Els components de l'Agrupació Sardanista Avi Xaxu, estimulats per l'empenta i joventut d'alguns dels seus membres i per l'admirable *febrada* sardanística que hi ha hagut aquest darrer estiu a l'Escala, varen organitzar l'1 de gener d'enguany, a les 7 del matí, el 1r Aplec del Sol Ixent, a l'esplanada de la Torre de Montgó.

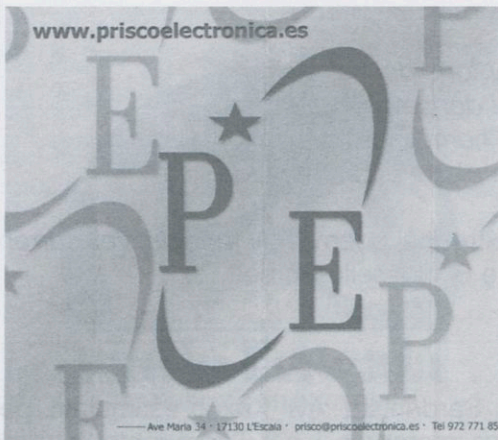
L'indret escollit va ser un encert, tant per ser un lloc aïllat, com sobretot pel seu simbolisme. És allà on es poden admirar millor que en cap altra banda del nostre poble les primeres clarors de l'alba i, per tant, el naixement d'un nou any. El passat dia 1, malgrat l'hora i el fred moderat que feia, sembla que l'assistència a l'acte fou notable.

Tanmateix, aquesta primera ballada anual va provocar una situació divertida. Durant les festes de Nadal, la notícia de la celebració de l'Aplec va córrer per diferents ambients no solament sardanístics i cal creure que de manera tergiversada. El cas va ser que, el dia de Cap d'Any, quatre joves despistats (tres nois i una noia), de vint i tants anys, van pujar, a trenc d'alba, fins a la Torre de Montgó per continuar la festa que havien començat unes hores abans. Esperaven trobar allí la gresca suficient que els permetés acabar de rematar la nit. Quan arribaren dalt, però, quedaren decebuts: no, allò que veien no era cap *after hours* a l'aire lliure. Algú els havia enredat. Tot i el revés, s'ho agafaren bé i tot rient, giraren cua i decidiren anar-se'n a dormir. Ben segur que somnarien sardanes.

Concursos

En el 1r Aplec de la Sardana que es féu a Esplugues de Llobregat l'any 2004, s'interpretaren dues sardanes de l'Avi Xaxu, de les 23 totals. Foren: *Cantant l'amor* i *Rondalles i Cançons*. I en el XXXII Aplec de la ciutat de l'Hospitalet, del 2006, amb motiu del 50è aniversari de la mort del nostre compositor, se li dedicà la primera sardana de la tarda que fou *Bona Festa*. No

www.priscoelectronica.es

— Ave Maria 34 · 17130 L'Escala · prisco@priscoelectronica.es · Tel 972 771 851

Avgda. Girona, 56
17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 18 59
Fax 972 77 31 77
e-mail: prisco@retemail.es
www.priscoelectronica.es

FINQUES "XAXU" S.L.

GESTOR INTERMEDIARI EN PROMOCIONS I EDIFICACIONS
(G.I.P.E.) TITULAR PROFESSIONAL Núm. 985

LLOGUERS, COMPRA, VENDA

AGENCIA:

Carrer Ave Maria, 10
Apartat correus 90 - 255

17130 L'ESCALA (Girona - Costa Brava)
w3.finquesxaxu.com - info@finquesxaxu-com

Tel. 972 77 15 40
Fax 972 77 35 23

PINTURA I DECORACIÓ

JOAN TURRÓ S.C.

c/ Codolar, núm. 30
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel. 972 773 648 - Mòvil 616 473

Mª Carme Bruguera Viñas

C/ CODOLAR, 30
17130 L'ESCALA
(Girona)

972 77 36 48

Sardanes a la platja. Festa Major 1967. (Foto original de Maurice Clerc).

està malament. Ambdues notícies reafirmen l'opinió que la música de l'Avi Xaxu continua vigent més enllà de les comarques gironines, tot i el pas dels anys.

La nota curiosa d'aquests aplecs, però, és que hi tingué lloc un concurs de *colles improvisades*, en què cada colla podia participar-hi amb un mínim de cinc i un màxim de sis parelles. A més a més, en l'Aplec d'Esplugues s'hi féu un altre concurs: el de la *Sardana incògnita*, que sortejava un premi entre tots els que n'encertessin el nom. I en el d'Hospitalet, s'hi ballà la *Sardana del fanalet*.

Aquest tipus d'iniciatives poden ser molt interessants si tenen com a finalitat augmentar l'assistència als aplecs, o fer-los més entretinguts per als balladors i oients. No obstant això, cal vigilar no caure en l'excés i convertir els aplecs en una mena de gimcanes sardanístiques

Sardanes a la Platja

El bon amic Lluís Vilabrú m'explicava un dia, que les sardanes d'estiu a la Platja s'iniciaren l'any 1961. Com que, en aquells temps, l'ajuntament no

Un entorn màgic
en un mar incomparable

Menús gastronòmic
Peix fresc i marisc

Servei de terrassa

El Molí de l'Escala

RESTAURANT

El Molí de l'Escala
Camp dels Pilans
Camí de les Corts
Tel. 972 77 47 27
Fax 972 77 47 25
17130 L'ESCALA

Serralleria
A. Ramió

TREBALLS DE FERRO, FORJA I INOX.
Automatismes, portals vasculants,
ballestes i teles

C/ Riera, 47 - 17130 **L'ESCALA**
Tel./Fax 972 77 06 64

**FERRETERIA &
BRICOLATGE**

CAN RÒMUL

Ma Rosa Pérez Cara

Av. Montgó, 71
Tel./fax 972 774 089
17130 **L'ESCALA** (Girona)

"la Caixa"

CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS
DE BARCELONA

anava sobrat de diners, als incondicionals de la nostra dansa no els quedà més remei que realitzar recaptacions de fons entre els assistents a les ballades, molts dels quals eren estiuejants, per fer front a les despeses.

Tot i aquest inici tan precari, es pot dir que amb una sabata i una espardenyà, les audicions de sardanes dels dimecres d'estiu a la Platja s'han mantingut interromptudament fidels al mateix lloc fins al dia d'avui, excepte un any que es traslladaren al camp de futbol i que foren un fracàs.

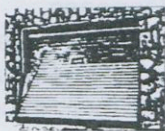
Al llarg d'aquests quaranta sis anys (aviat es dit!), les assistències sempre han estat més o menys notables. Tanmateix, no és gens arriscat indicar que el gran èxit de públic i balladors que hi ha hagut aquest últim estiu s'havia vist poques vegades. L'aspecte que oferia la *Plaça de la Sardana* en les ballades de la darrera setmana de juliol i les dues primeres d'agost, sobretot, era bonic de veure, impressionava. En aquells moments, donava la sensació que la nostra dansa es revifava per fer front a les múltiples veus que parlen de crisi. Per igualir aquests bons símptomes, però, sempre surt qui diu que *una flor no fa estiu*.

Enuig

En una carta al diari *El Punt* del passat mes de març, una mare de dos nens de 10 i 7 anys, de Torroella de Montgrí, denunciava l'actitud apàtica de l'Administració catalana en relació a la nostra dansa. Resulta que, els seus fills, que ballen en una colla i van a concursos, havien quedat campions de Catalunya en una especialitat sardanística. Tant als nens com als pares, aquest èxit els va fer molta il·lusió, perquè representava acudir a un acte solemne a Barcelona, en el qual, tradicionalment, als guanyadors, se'ls rebia al Palau de la Generalitat i era el mateix president qui els lliurava els guardons.

Però les coses no van anar tal com havien imaginat. Els van fer anar al Palau de Mar de Barcelona. Els van ubicar en una terrassa a l'aire lliure, tot i ser a l'hivern. I de la Generalitat hi va acudir una persona, de nom i càrrec per oblidar, que excusà al conseller de Cultura per la seva absència. En conclusió, un acte mediocre, ens diu la comunicant, en què l'única cosa positiva va ser l'actuació de la cobla Contemporània.

L'enuig i el dolor que traspuen la carta van dirigits contra determinades actituds, massa habituals al nostre país, en què preval la indiferència i el menyspreu per tot allò que fa referència a les nostres tradicions. És una manera de procedir, que menysvalora l'esforç de molta bona gent que dedica hores i hores del seu temps, de forma totalment altruista, a mantenir i modernitzar els nostres costums. Fets com el descrit en la carta del *Punt*, ens demostren com els càrrecs públics, tot sovint, obliden a qui deuen el seu sou.

Sues i Fill, S.L.
 C/. Saladors, 6
 Tel. 972 77 04 67
 17130 L'ESCALA (Girona)

**PORTES BASCULANTS
 ENROLLABLES
 DE BALLESTA
 REIXES • BARANES**

Video Caixa®

XXIV Hores

Ave Maria, 31 - Tel. 972 77 23 49 - L'ESCALA

**Tot en instruments musicals
 cd's, dvd's, samarretes i més...**

C/ Joan Massanet, 31
 C/ Enric Serra, 34
 17130 L'ESCALA

Tel. 972 77 62 70
 Fax 972 77 20 47

E-mail: sonabemusic@hotmail.com

La falsa sardana

No hi ha cap dubte que el mestre Lluís Albert és un home apassionat per la música en general i per la sardana en particular. No és una afirmació gratuïta, queda perfectament reflectit en el llibre biogràfic *Lluís Albert, un home apassionat*, d'en Joan Domènech, publicat l'any 2001. Va ser doncs, amb la seva passió, vitalitat i tossuderia, que en Lluís Albert va descobrir, just quan feia 50 anys que havia publicat el llibret *Contra la falsa sardana*, qui va ser l'autor de la innovació de ballar els curts amb els braços caiguts: el jove sardanista Esteve Fontbernat. I la descoberta, que va passar desapercebuda pels grans mitjans d'informació, la va treure d'un article publicat al diari quinzenal *La Nació Catalana*, del 15 de febrer de 1907, que contenia una ressenya de la conferència Estètica de la sardana, que el jove citat havia donat a l'estatge social de l'Associació Popular Catalanista.

No fou fins passada la guerra civil, tanmateix, en la dècada dels 40, que la nova modalitat de ballar els curts amb els braços caiguts s'anà implantant. Va ser com un reflex del país vençut i humiliat que érem. Aquesta manera de ballar s'ha mantingut fins avui, en què sembla que només queden les excepcions de l'Armentera i l'Escala. En aquest context, potser valdria la pena que aquests dos pobles, a més de tenir un *Astèrix* i un *Obèlix*, que hi són, trobessin un *Panoràmix* capaç de crear una poció màgica per escampar-la per tot l'àmbit nacional, que permetés recuperar una tradició que mai s'hauria d'haver perdut.

Sardanes i llengua

Estudis recents informen que s'albiren núvols grisos sobre el futur de la llengua catalana perquè ha disminuït considerablement el seu ús.

Els lingüistes sempre han dit que perquè una llengua es mantingui viva cal que sigui parlada per les persones que la coneixen.

De la mateixa manera, la sardana per mantenir-se viva necessita que la seva gent la balli.

PERE JUHÉ I ORIOL

ICE TITUS S.L.

Distribució i venda al detall de productes congelats

C/ Closa d'en Llop, 108 - 17130 L'ESCALA
Apt. correus, 252 - Tel. 972 77 04 04 - Fax 972 77 05 08
www.icetitus.com - info@icetitus.com

CONSTRUCCIONS ROBEMAR-RIELLS, S.L.

Riells de Dalt, 75 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 20 41

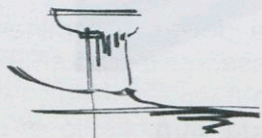
MARIANO FERNÁNDEZ JUÁREZ

Jardines
Riegos automáticos
Mantenimiento de piscines

Passatge Modigliani, 11 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 38 56 - Mòbil 619 51 75 36

La Ribaf

PREMSA - REGALS
La Platja nº2 ☎972 770 695 L'ESCALA

PLANSON INVERS, S.L.
PROMOTOR-CONSTRUCTOR

Promotor
Constructor
Rehabilitació
cases rústiques
Venda de solars

Avinguda Montgó, 46 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 60 99 / Fax 972 77 62 66
plansoninvers@telefonica.net

Bar C.E.R.

Sempre al servei del poble

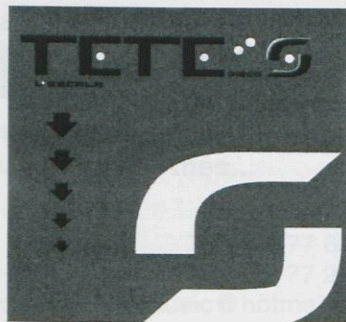
C/ Garbí, 6 - Tel. 972 77 04 30
17130 L'ESCALA

ALABAU

PISCINES I RECS

Av. Riells, 28 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 67 29 - e-mail: alabau@girona.com

LA COBLA COM A SÍMBOL

En moltes ciutats i viles del país, generalment les que han estat declarades 'Ciutat Pubilla de la Sardana' s'hi ha dedicat un monument a la nostra dansa representativa, sia un monòlit, sia un grup escultòric, sia qualsevol ornament on queda plasmada una colla en posició de ballar-la.

De la mateixa manera que cada país té volició a perpetuar la seva personalitat i el seu historial, també Catalunya amb el referent de la sardana pot donar relleu a un aspecte de la cultura i de la tradició que l'acredita com a nació. En altres camps del nostre patrimoni històric, cultural, artístic o esportiu, especialment el de la llengua, s'ha intentat, i s'intenta, minimitzar, o fins i tot anorrear, la nostra essència, però en el fet sardanístic no s'ha pogut trobar per on escometre. Franco mateix no pogué suprimir-lo ni llevar-li una engruna del que significa, i no pas per falta de ganes.

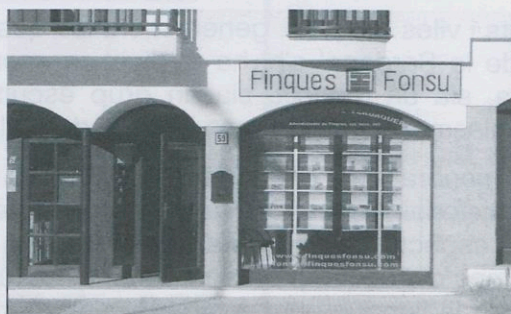
Per la nostra banda, quan hem volgut exalçar la sardana en figura plàstica hom ha recorregut de manera habitual a la dansa. Fins ara, que sapiguem, no s'havia pensat a donar forma escultòrica a la cobla, el conjunt instrumental que hi és connex, és a dir, que no es concep l'una sense l'altra, i la cobla, com la dansa, és igualment un fenomen únic en el món.

La iniciativa de donar forma plàstica a la cobla la devem a l'eminent escultor i artista Sr. Francesc Anglès i Garcia, fill de Terrassa, qui també en féu l'obra en guix a mida natural, que a més del seu reconegut valor artístic, com en dóna prova l'interès que ha desvetllat en ser exposada en molts llocs de l'estranger –i d'uns 14 anys al Museu Dalí de Figueres–, ha ajudat a fer conèixer internacionalment la personalitat del nostre país.

El nostre reconeixement al Sr. Francesc Anglès, l'artífex de materialitzar en magnífica talla un símbol com la cobla. I un entranyable record al malaguanyat prohoms escalenc Pere Ros, a qui, juntament amb l'Ajuntament de l'Escala, cal agrair de fer possible que la versió en bronze s'hagi pogut plaçar en un lloc tan escaient per realçar més el peculiar aspecte urbà de la població i el seu acreditat historial sardanístic.

Joaquim Armengol

Finques Fonsu

ILDEFONS PUJOL VERDAGUER

Administrador de finques, col. Núm. 489

Serveis Immobiliaris

Avinguda Riells, 59, Lc, 3 - Apartat de correus, 219 - 17130 **L'ESCALA** (Girona)
Tel./Fax. +34 972 77 50 69 - www.finquesfonsu.com / e-mail: fonsu@finquesfonsu.com

PERSONES AL SERVEI DE PERSONES.

Som **Caixa Penedès**, amb un gran equip de professionals

i més de 620 oficines.

T'oferim un servei amb les tecnologies més avançades

i productes amb les solucions que s'adapten a les teves necessitats.

La finalitat última és estar **sempre molt a prop teu**

i reinvertir els beneficis de la societat.

Caixa Penedès
www.caixapenedes.com

VIGÍLIA DE L'APLEC

Dissabte, 2 de juny de 2007

MIGDIA, a les 12, a la Plaça de la Sardana, la Platja

Cloenda del 38è Curset d'Ensenyament de Sardanes
a càrrec de la cobla La Principal de Banyoles

TARDA, a les 6, al carrer del Mig

Descoberta del rètol dedicat a Albert Martí i Galceran

TOT SEGUIT, a la Plaça de la Sardana, la Platja

Audició de sardanes
a càrrec de la Cobla Sabadell

A LA MITJA PART, al Passeig de la Platja

Inauguració del monument en bronze "La Cobla",
obra del Dr. Francesc Anglès

Organitza:
AGRUPACIÓ SARDANISTA ESCALENCA "AVI XAXU"

Patrocinen:
AJUNTAMENT DE L'ESCALA, GENERALITAT DE CATALUNYA
DIPUTACIÓ DE GIRONA i CAIXA LAIETANA

INTERHOME

Apartamentos y casas de vacaciones.

Enriqueta Font
Ronda del Pedró, 12 (Local 4)
E-17130 L'ESCALA

Tel. 972 77 15 14
Fax 972 77 03 60
www.enriquetafont.com
E-mail: info@enriquetafont.com

Ventas de Villas, Casas, Apartamentos y Fincas rústicas

FINQUES PEDRÓ

F. CALLOL API Nº 245

VERKAUF - SALES - VENDES - VENTES

Ronda del Pedró, 12 - Local 4 - Tel. 972 77 13 11 - Fax 972 77 03 60
www.enriquetafont.com - E-mail: info@enriquetafont.com

METROPOL NAUTICAS

escala@metropol.es · www.metropol.es

Nova seu a L'Escala: Polígon Industrial "Els Recs" Tfn. 972 77 54 03. Fax. 972 77 38 76. L'ESCALA

Servei tècnic permanent, recanvis originals, hivernatges i pupilatges.

Central: St Feliu de Guixols.

Delegacions: Roses * Port de Roses * L'Escala * Palamós * St Feliu * Castelldefels * Dénia (Alacant) * Estepona (Màlaga) * Port Portals (Mallorca)

IMPORTADORS EXCLUSIUS

CRANCHI
Boatbuilder since 1870

REGAL

ARVOR

DISTRIBUIDORS

STARFISHER

VALIANT
RIGID INFLATABLE BOATS

**HONDA
MARINE**

XXXII APLEC DE LA SARDANA DE L'ESCALA

Organitzat per
L'AGRUPACIÓ SARDANISTA ESCALENCA "AVI XAXU"

Adherit a

L'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines

Amb el patrocini del magnífic **AJUNTAMENT DE L'ESCALA**,
la **DIPUTACIÓ DE GIRONA** i la **GENERALITAT DE CATALUNYA**

Diumenge, 3 de juny de 2007

Cobles

**PRINCIPAL DE L'ESCALA
SANT JORDI-CIUTAT DE BARCELONA
CIUTAT DE GIRONA
FOMENT DEL MONTGRÍ**

Programa

MATÍ, a 2/4 d'11, al Passeig Lluís Albert

Cobles:

**Principal de l'Escala, Sant Jordi-Ciutat de Barcelona
i Ciutat de Girona**

Principal	Missa major	Max Havart
St. Jordi	Mercè	Josep Saderra
C. de Girona	El xicarró	Joaquim Serra
Principal	50è aniversari	Marc Margall
St. Jordi	El barri de Sant Ponç	Agustí Borgunyó
C. de Girona	Esclat d'amor	Josep Vicens, Xaxu
Principal	Noces d'or	Ricard Viladesau
St. Jordi	25 anys de Continuïtat	Jordi Molina
C. de Girona	Abril a Palamós	Marcel Artiaga
Principal	L'Agulla de Castell	Antoni Mas
St. Jordi	Riu d'amics	Josep Cassú
C. de Girona	La cardina encara salta	Vicenç Bou

TARDA, a 2/4 de 5, al Passeig Lluís Albert

Cobles:

**Principal de l'Escala, Sant Jordi-Ciutat de Barcelona,
Ciutat de Girona i Foment del Montgrí**

Principal	La infantona	Enric Sans
St. Jordi	Colla Roca	Jordi León
Foment	Les nenes maques de Sta. Susanna	Josep Carbó
C. de Girona	Platja de Lloret	Pere Mercader
Principal	XXXX	XXXX
St. Jordi	XXXX	XXXX
Foment	XXXX	XXXX
C. de Girona	XXXX	XXXX
Principal	Pere (estrena)	Joaquim Hostench
St. Jordi	Tal com li agradaven (estrena)	Lluís Albert
Foment	Records del Canigó (reestrena)	J. Vicens i J. Hostench

C. de Girona	Jordi Gallegos, l'escalenc (<i>estrena</i>)	Narcís Costa
Conjunt	Cant a l'Escala	Lluís Albert
Conjunt	L'Aplec de l'Escala	Enric Vilà
Principal	Les campanes de Breda	Joan Lluís Moraleda
St. Jordi	Esperit calongí	Ricard Viladesau
Foment	Petó i natjada	Enric Vilà
C. de Girona	Montcada i Reixac	Francesc Mas i Ros

**NIT, a 2/4 d'11, a la Plaça de la Sardana, la Platja
Cobla Principal de l'Escala**

L'Aplec de Martorelles	Carles Santiago
Mas Lloreda	Ricard Viladesau
Llavor, forever	Tomàs Gil
A saltar	Pau Marons
La Roca del Frare	Josep Vicens, Xaxu
Records de l'Escala	Ferran Says

LES ESTRENES DE L'APLEC

En aquest XXXII Aplec de la Sardana, l'Agrupació Sardanista Escalenc "Avi Xaxu" té l'honor d'oferir a tots els sardanistes l'estrena de 4 sardanes:

- **Pere**. Sardana composta per Joaquim Hostench. A la coberta, hi diu: "Amb tot afecte i admiració li dedico aquesta sardana al meu nét Pere Alemany i Hostench".

- **Tal com li agradaven**. Sardana del mestre i compositor escalenc Lluís Albert dedicada "A la memòria del solista de tenora escalenc Albert Martí en el seixantè aniversari de la seva mort (1947-2007)".

- **Records del Canigó**. Sardana original de Josep Vicens i Juli, l'Avi Xaxu. Gràcies a la premsa antiga, sabem que les cobles Figueres i L'Art Gironí la interpretaren a Girona els anys 1906 (1 vegada) i 1907 (2 vegades). Fins l'actualitat només se'n conservava una reducció per a piano feta per Josep Ma. Vilà i Saliner l'any 1908, la qual ha estat arranjada i instrumentada per en Joaquim Hostench.

- **Jordi Gallegos, l'escalenc**. Sardana airosa i balladora de Narcís Costa i Ventura dedicada a l'escalenc Jordi Gallegos i Córdoba, historiadore i president de l'Agrupació Sardanista Escalenc "Avi Xaxu".

**FINQUES
GUANTER
API
AGÈNCIA IMMOBILIÀRIA**

Ave Maria, 2 - Tel. 972 770 272 - Fax 972 770 157
 e-mail: guanter@grn.es
 Av. Riells, 46 - Tel. i Fax 972 770 040
 e-mail: finquesguanter@grn.es
www.guanter.com

**RESTAURANT
LA PALMERA**

DES DE 1968

Passeig Lluís Albert nº 3
 L'Escala - Girona - Costa Brava
 Tel. 972 77 03 03

**CAMPING
Cala Montgó**

Oficina central
 B.E.T.S.A.
 Nou 139, entresol
 17600 Figueres - Girona (Espanya)
 Tel. 972 67 45 19 - 972 67 45 01
 Fax 972 67 44 95
 WEB: www.Betsa.es
 E-mail: CalaMontgo@betsa.es

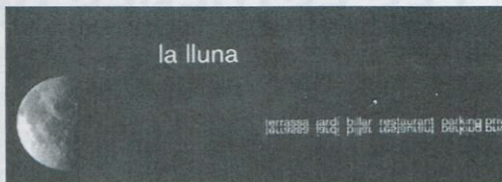
Avda. Montgó, s/n
 Tel. 972 77 08 66 - Fax 972 77 43 40
 17130 L'ESCALA (Espanya)

Dra. M.G. NICOLAU

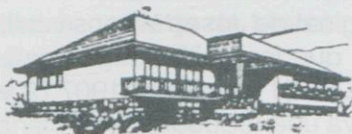
Obstetrícia i Ginecologia
 núm. col·legiat 3801

Hores convingudes

Ronda Pedró, 8 - 17130 L'ESCALA
 Tel. 972 77 19 49

Camí Ample, 50 - Tel. 972 77 30 52
 L'ESCALA

**CONSTRUCCIONS
J.A. AGUILERA I FILL**

C/ Sert, 4
 17130 L'ESCALA
 Tel. 972 77 25 23
 Mòbil 649 84 59 92

Av. Montgó, 27 (Riells)
 Tel 972 771 003
 17130 L'Escala (Girona)

CANT A L'ESCALA

Lletra i música: **Lluís Albert**

CURTS

*L'Escala, l'Escala, l'Escala
la vila dels meus amors,
l'Escala, l'Escala, l'Escala,
et porto gravada al cor.*

*L'Escala, l'Escala, l'Escala,
quin encís el teu nom pren:
set lletres, set campanades
que sento dringar dins meu,
fins al darrer alè de vida
seràs mon constant anhel.*

LLARGS

*L'Escala vila encisera
perla trobada a l'atzar,
refugi d'ardits pescaires
que aquí bastiren la llar.*

*L'Escala gentil donzella
que somrius arran del mar,
els anys t'han mudat el rostre
però en el fons no has canviat.*

*A la Platja hi ha sardanes,
la tenora ha refilat
i desvetlla ses tonades
un passat jamai passat:
mirades d'amor discretes
que sols dos saben copsar,
estretes de mans secretes
que ningú pot sospitar.*

*Gaia vila marinera
que ets fidel als teus records,
el fill que de tu s'allunya
el fa retornar l'enyor.*

*Blau de cel, vol de gavina
sol ponent, vent desfermat:
Escala, la meva Escala,
bella i lliure com ton mar.*

Rafel i Angelina

el Roser
RESTAURANTS

Hostal EL ROSER

Carrer Església, 7
Tel. 972 77 02 19

Rest. EL ROSER 2

Passeig Lluís Albert, 1
Tel. 972 77 11 02

17130 L'ESCALA (Costa Brava) - Girona

HOSTAL - RESTAURANT EL ROSER C/ Església):

Menú diari de dilluns a divendres amb plats diferents cada dia.

Menú especial cada dia.

Menús per a grups i carta

RESTAURANT EL ROSER 2 (davant del mar):

Cuina d'autor i de mercat, marisqueria

Brico
CLOS
FERRETERIA

HORARI
DILLUNS a DIVENDRES
9 -- 13
16 -- 19.30
DISSABTE
9 -- 13.30
16.30 -- 19

Brico
CLOS
FERRETERIA

CLOSA D'EN LLOP, 7
17130 L'ESCALA - GIRONA
TEL. 972 770 120
FAX 972 772 521
bricoferclos@hotmail.com

www.marthamarcenaro.com - info@marthamarcenaro.com

ALTERNATIVES COMPLEMENTÀRIES
ACUPUNTURA - MASSATGE MEDICINAL
PROMOCIÓ DE LA SALUT - PREVENCIÓ DE LA MALALIA

A l'Escala

972 77 00 09

Hores convingudes

Closa del Llop, 7 baixos
17130 L'ESCALA (Girona)

Tel. 972 77 00 09

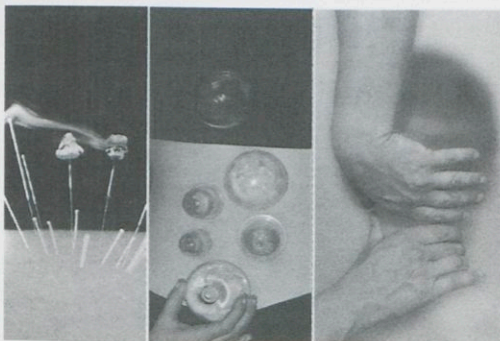
A Girona

972 20 84 56

Hores convingudes

Pl. M. de Camps, 17, 3r, 2a B
17005 GIRONA
Tel. 972 20 84 56

Closa del Llop, 7 baixos - Tel. 972 77 00 09 - 17130 L'ESCALA
Pl. M. de Camps, 17, 3r, 2a B - Tel. 972 20 84 56 - 17005 GIRONA

PERE

Lletra i música: **Joaquim Hostench**

CURTS

*Jo sóc fill de Catalunya
i mai ho negaré,
abraçat a la senyera
que sempre estimaré.*

*Trepitjada i perseguida
nostra parla ha estat,
però res no canviarà
que jo sigui català.*

LLARGS

*La ginesta està florida
i el romaní perfumat,
l'aroma que es respira
se sent per tot el serrat.*

*Els rossinyols canten
quan el sol vol sortir,
saltant de branca en branca
d'oliveres i pins.*

*Adéu primavera d'amor
per la teva frescor
i els camps plens de flors.
Camina amb alegria
pels camins de la vida
sota aquesta blavor.*

*Ballem tots junts
aquesta sardana,
trenem les mans
com a bons germans.*

*Enlairem la mirada
sota aquest sol brillant,
que la cobla desgrana
melodies de pau.*

*La tarda és tranquil·la
i el vent encalmat,
les aigües no es mouen
de felicitat.*

*Aquesta terra és oberta
a qui la vulgui estimar,
que parli com nosaltres
i serà un bon català.*

CINC GENERACIONS
AL SERVEI DEL
CLIENT

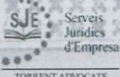
Agència d'Assegurances
Ad'a
COL·LEGIAT
NÚMS:
13.976
51.193 - 69.129

VICENS ASSESSORIA
Assessoria d'Empreses
Assessoria Fiscal, Comptable
i financera
Assessoria Jurídica

VICENS MEDIADORS
Agència d'Assegurances exclusiva de:
Núm. Registre: 1170688

SEGUROS E INVERSIONES

Av. Girona, 34 - Apartat de Correus, 33
assessoria@vicens.es - mediadors@vicens.es
Tel. 972 770 424 - Fax 972 774 148
17130 L'ESCALA (Girona)

**FLECA
PASTISSERIA**

Carrer Major, 9
Tel 972 52 01 82
L'ARMENTERA

bar
restaurant
cafeteria
grill

tapes variades · carn a la brasa · fideua
especialitat en peix i marisc
xocolateria · xurreria

viaderia, regals i complements

LA SARDANA, BÀLSAM DE PAU I DE SERENOR

Hi ha dies que els núvols de la tristesa, del desànim, de l'avorriment passen baixos, ens embolcallen a tots, produint-nos la sensació que estem dins un complicat laberint difícil de sortir-ne.

En circumstàncies com aquestes és bo tenir a prop una cinta de casset o un disc compacte de sardanes i poder prémer el botó perquè en soni la deliciosa música.

La boirina potser continuarà però aviat les notes airoses i suaus de la sardana aclariran una mica el nostre entorn.

El nostre cor, ofegat fins aleshores, començarà a bategar millor. La foscor s'esquinça. La llum hi penetra per les seves escletxes.

Qui pot romandre indiferent escoltant una cobla, bellugant notes de vida i de joia?

La sardana, proveu-ho, és medicina, és estímul, és energia contra l'ensopiment.

Jo, si fos metge, ho recomanaria a les persones tristes i deprimides.

Al costat del volant, mentre hom condueix, amb mil problemes i preocupacions al cap, pensant en les pòlisses de crèdit o lletres que estan per caure, en la hipoteca cada cop més angoixant, en els estudis i el futur de la mainada, i en tants i tantes altres preocupacions que ens embolcallen, bo és tenir-hi a prop una bona selecció de sardanes que ens ajudin a fer el camí més relaxat.

Semblantment, per suavitzar moments tensos dins la família, quan el silenci pesa com una llosa dins la llar, per què no trencar el glaç amb un *Saltiró de la cardina*, una *Girona Aimada*, un *Sota el Mas Ventós*, una *Maria de les trenes*, un *Cant a l'Escala*, o una *Bona Festa*, la singular i mai prou ben preuada sardana del nostre admirat i ben volgut Avi Xaxu?

I si el dia ha estat tens, complicat, feixuc, si ens costa dormir, què millor que la música acariciadora i manyaga d'una sardana?

La sardana és la nostra música, la música de places i espais oberts, d'arbredes i deveses, de passejos a ran de mar sota l'ombratge dels tamaris. Una música dissipadora de tristeses i mals aires col·lectius. Notes que alegren el rostre dels que la ballen, la puntegen i l'escolten. Un sardanista, un amant de la seva música no pot estar mai trist.

Recordo la festa del Diumenge de Rams d'enguany, primer d'abril. Mentre la plaça de l'església s'anava omplint de mainada amb els seus rams i palmes, acompanyats, els més menuts, de llurs pares, s'escampaven arreu unes notes musicals.

Pel lloc i pel moment de referència el més escaient hauria estat una música clàssica o sacra, posem-hi per cas una peça gregoriana, sempre solemne i profunda.

Doncs, no, per esperar l'hora de la benedicció d'aquell brancam que es movia amb joia i alegria, per fer-les aquestes més patents, eren les notes d'una airosa sardana les que s'escoltaven en aquells moments.

Alegria crida alegria deia un mentre es comentava en un petit cenacle obert a l'aire lliure aquesta novetat. Qui pot estar trist, sentint aquestes notes?, deia un altre.

I és que la sardana no té quelcom de mística? Jo asseguraria que sí, que l'eleva l'esperit vers horitzons elevats, immaterials, espirituals fins i tot.

Voldria recordar ara i aquí la data del 19 de març de 1994, mare meva com passen els anys si sembla que era ahir.

L'agrupació sardanista "Avi Xaxu" celebrava les seves noces d'argent. Vint-i-cinc anys al servei de la sardana a la nostra població. Valia la pena commemorar una efemèride com aquesta.

Entre els actes organitzats, volgueren retre homenatge a la patrona de Catalunya, Nostra Senyora de Montserrat, tot ballant una sardana en el pres-

Una representació de l'Agrupació Sardanista «Avi Xaxu», balla la sardana La Moreneta a l'entorn de la imatge de la Verge de Montserrat, en el presbiteri del nostre temple parroquial.

biteri del nostre temple parroquial a l'entorn de la seva imatge, tal com es pot veure en el document fotogràfic que acompanya la nostra modesta col·laboració al llibre programa de l'aplec de la sardana d'enguany.

En aquells moments i ara també, em recordava d'uns versos que no poden ser més escaients a tot el que estem dient.

El poeta, Manuel Bertran i Oriola, ho diu així:

Mare de Déu de Montserrat,

dolça Patrona:

Vetllant la flama de l'Amat

farem rodona.

Dintre del temple, piament,

farem sardana,

Enmig del vostre firmament,

oh, Sobirana.

El que dèiem, una representació de l'agrupació sardanista que porta el nom de l'Avi Xaxu, volgué posar música a aquesta bella poesia. ¿I de quina manera no ho podia fer millor que puntejant la sardana La Moreneta, tot seguint els compassos de la cobla a l'entorn de la princesa celestial de Catalunya?

En altres ocasions, sota la volta del nostre temple, ha ressonat majestuós i solemne, el cant polifònic interpretant escollides sardanes com Records de l'Escala, L'Empordà o La Sardana de les Monges, a càrrec d'agrupacions corals de prestigi que ens han delectat amb el seu bon art i encert, bo i pala-dejant la lletra que grans poetes i escriptors catalans han volgut acompanyar la música, per fer-nos-la més propera, entenedora i estimada.

Ricard Guanter i Flaqué

Televisió l'Escala

CANAL 24 : Xarxa de cable de l'Escala

CANAL 40 : Repetidor d'Els Àngels

LINIA DIRECTA

DE CINE

parlem

folgers

RENOVACIÓ I DECORACIÓ
D'ESTABLIMENTS
CONSULTING D'OBRES

Closa del Llop, 31 - Apartat de Correus, 24
Tel. 972 77 04 71 - **L'ESCALA**

RESTAURANT - BAR

CAL GALAN

C/ La Torre, 18 - Tel. 972 77 01 40
17130 L'ESCALA

HOTEL RESTAURANT

H. VORPAMAR

Passeig Lluís Albert, 2
Tel. 972 77 01 08
972 77 05 01
Fax 972 77 03 77
17130 L'ESCALA
(Girona - Costa brava)

PASTISSERIA · BOMBERIA
FUNDADA EL 1954

R. MINISTRAL
SAL · Nº 01-000026
MARANGES, 6 - TEL. 77 01 80
L'ESCALA
(COSTA BRAVA)

F A R

gestions

Port d'en Perris, 4 - Apartat 198 - 17130 L'ESCALA
Tel. i Fax 972 77 30 69

NOVETATS MARGARIDA

ARTICLES DE PELL

Maranges, 22 - Tel.: 972 77 00 87
L'ESCALA

LA TAVERNA DE LA SAL

restaurant grill

C/ Sta. Màxima, 7 - 17130 **L'ESCALA**
Tel. 972 77 62 78 - Obert tot l'any

LA CASA

BAR
RESTAURANT

-Varietat en tastets
-Especialitat: peix fresc i marisc
-Carn a la brasa.

-Menú especial de tastets.
-Reserves per a petits grups. Tel. 972 77 26 79

Obert tot l'any

Passeig Jesús Ma Isern, 2 (port d'en Perris)
17130 **L'ESCALA** (Girona) - Tel. 972 77 26 79
www.lacalarestaurant.com

FINITUD

*Tu et veies dins el jo de l'altre
sense pensar que podia ser un pur miratge,
com si l'ideal fos el retrat dels anhels perduts
i la realitat un retrobament d'identitats mai trobades.*

*No, no és que fos el pes cobejat del desig,
no, no era una provisió de mirades insòlites,
ni el pas calmós de l'habitua fornida
tan lleu i clara era la raó finita de la imatge.*

*Veies el retrat del teu neguit,
la disbauxa d'allò que no té sentit,
la veritat àuria de qui cerca i no troba
quan el present ja és passat d'arxiu venturós.*

*Així neix l'acomodació de la mirada,
el pols i perspectiva de finituds contradictòries,
el pessigolleig interior ple d'ansies infinites
quan desperta i viu la finitud del tu en el jo i en el tot!*

JOAN BARCELÓ I COLL

C/ Salvador Gimeno, 10 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 773 509 - www.obresrossinyols.com

VIATGES
ESCALATOUR, S.L.

AGÈNCIA DE VIATGES, G.C. 85

AGÈNCIA DE VIATGES, G.C. 85

C/ Ave Maria, 26 - 17130 L'ESCALA
Tel 972 77 02 18 - 972 77 09 66
Fax 972 77 30 40
escalatour@intercomgi.com

PEIXATERIA

XIFRA

C/ Germans Masferrer, 17 - Tel. 972 77 00 57
L'ESCALA (Costa Brava)

**Joaquim
MasPOCH
Illa**

ELECTRICITAT I FONTANERIA

Vilabertran, 49 - **L'ESCALA**
Telèfon: 972 77 16 09

Can Català

Plaça de les Escoles Tel.: 972 77 04 43
17130 **L'ESCALA** (Costa Brava)

la casona blava

carrer del Port, 48
17130 l'Escala (Alt Empordà)
Tel. 972 773 990 • Fax 972 774 789
E-mail: casona@teleline.es

Miquel Moya
Decorador

PISCINES GUNITADES - SERVEI TÈCNIC
TRACTAMENTS D'AIGÜES - MANTENIMENT
ANÀLISIS QUÍMIQUES

Avinguda Girona, 76
Tels. 972 77 28 34
972 77 21 99
Fax 972 77 21 99
17130 **L'ESCALA**
estradim85@terra.es

**BALLESTA
CALÇATS**

Enric Serra, 9 - 17130 **L'ESCALA** - Tel. 972 77 02 53

L'ORGULL DE NO SABER CATALÀ

L'antropòloga Christiane Stallaert explica que els flamencs tenen el dret de disposar del document d'identitat belga en neerlandès. Però que quan va ser l'hora de renovar-se'ls els funcionaris que els expedeixen a Brussel·les li van lliurar en francès. Bo i que els va recordar que havia sol·licitat que fos en neerlandès, «em van mirar amb una cara estranya, van fer burla, els va costar moltíssim de trobar un altre model» (La Vanguardia, 16-3-06). Segons Stallaert, persisteix entre alguns francòfons l'orgull de «no saber» flamenc: «Sé allò que és la incomprensió si ets bilingüe i la pressió del monolingüe (...) Com es pot creure que qui coneix més idiomes és el curt de mires?».

La majoria de catalanoparlants coneixem de primera mà aquesta mena d'episodis. I és que tot i haver nascut en els Països Catalans, ser obertament anticatalà és un fenomen perfectament detectable. Fins i tot en certs sectors de les noves generacions que oficialment han gaudit d'immersió lingüística. «Antes tenia la mania de hablar en catalán», em va confessar -amb cara de fàstic- una adolescent de Girona. Li sabia greu haver après, cursant primària, una llengua que ara, en la seva joventut, s'ha proposat de rebutjar. En tant que ensenyant, no he conegut mai cap escolar recelós d'haver après caligrafia, els continents i els oceans, càlcul, les parts del cos... i que, per postres, mostri satisfacció per ser un ignorant en aquestes matèries. Hi ha menyspreus que es poden fer només amb la tranquil·litat d'aquell que sap que el català no fa pràcticament cap falta per moure's en terra catalana.

La manera com en l'entorn familiar es parla, implícitament o explícita, de la llengua i de la idiosincràcia del territori tendeix a ser determinant. Perquè la seva influència és un generador de simpaties o antipaties envers allò autòcton. No oblidem que la família és el primer àmbit socialitzador. Conseqüentment, hi ha una correlació entre l'actitud paterna, més o menys conscient, i la dels fills. Tant en la motivació activa per aprendre i integrar-se com per transmetre prejudicis i missatges hostils.

Arran de l'establiment de noves comunitats lingüístiques entre nosaltres, una docent de Palafrugell em comentava l'existència de grupuscles d'alumnes castellanoparlants que intimiden els negroatricans quan aquests s'expressen en català en els corredors de l'institut o en el pati. I és que segurament no suporten que hi pugui haver altres fills d'emigracions molt més recents que hagin adoptat el català amb naturalitat. En aquest sentit, la filòloga Carme Junyent apunta que hi ha nousvinguts, sobretot subsaharians, que aprenen fàcilment la nostra llengua perquè vénen d'una societat on les llengües no estan jerarquitzades: «Senten que es parla català? Doncs ells parlen català» (Prèsencia, 17-11-06). En canvi, l'espanyola és una societat on el castellà és

l'única llengua d'Estat. Tal vegada el català i les altres llengües autòctones del Regne d'Espanya són inferiors?

Quan hi ha actituds lingüístiques jerarquitzants és perquè les institucions de govern consenteixen que la percepció del valor de les llengües quedi distorsionat. Això explica que els estius et puguis trobar a Anglaterra noies espanyoles molt amables, servint de cambreres en punts turístics, que fan esforços titànics per defensar-se en un bon anglès. I que, en canvi, moltes de les que treballen tot l'any a casa nostra no tinguin la més mínima intenció de deixar de ser monolingües castellanes.

Mai com ara, diu la Junyent, «hi ha hagut tanta gent capaç de parlar en català». Això, però, no és sinònim de tenir la voluntat suficient per fer-ho normalment.

Quim Gibert
Psicòleg

:: EL ESTATUT TE DISCRIMINA POR HABLAR CASTELLANO

ho entens?
(¿lo entiendes?)

:: Si no entiendes catalán no podrás opositar a ningún empleo público en Cataluña
:: Si no entiendes catalán te verás discriminado al concursar a empleos públicos incluso en el resto de regiones
:: Si no entiendes catalán lo tendrás mucho más difícil para acceder a la función pública

Porque con el Estatut, hablar catalán ya no es un derecho, es una obligación.

STARFISHER

MONUMENT A LA COBLA

A L'Escalenc, nú, 322 del passat mes de març, vaig publicar un escrit on, de manera esquemàtica, resumia el meu pensament referent al lloc més idoni que hauria d'ocupar el projectat monument a la cobla. Permeteu, doncs, que ho justifiqui.

Quan s'homenatja algú o alguna cosa dedicant-li un monument, és que haurà fet mèrits suficients per merèixer aquest honor i, per tant, el lloc d'emplaçament s'ha de procurar que sigui el més relacionat amb l'entorn on es va guanyar el mèrit que se li atorga. En aquest cas, on millor que la "Plaça de la Sardana"? A més, per passatge, natura i entorn, a l'Escala no hi ha lloc més adequat.

Em permeto explicar un cas (també relacionat amb músics). Al Vendrell, i concretament a la platja de Sant Salvador, es va dedicar un monument a l'insigne músic local Pau Casals, consistent en la seva figura tocant el violoncel, de mida natural i en pedra. Aquell complex (així se'l pot definir) està format al davant mateix de la platja on hi ha la casa-museu del Mestre. Just al darrere, i separat per una ampla avinguda anomenada 'Avinguda Palfuriana' un preciós jardí. Això sí que a l'Escala no ho podem copiar ni obtenir per raons òbvies. Dintre d'aquest jardí, un petit auditori molt modern i arquitectònicament molt ben dissenyat. Un petit caminó mena a la porta de l'auditori. Al costat mateix d'aquest camí, una àmplia plaça encerclada per uns esglaons enfront del carrer fent-li la base una mica més elevada ha estat el lloc ideal per a emplaçar-hi l'estàtua. (A l'Escala no podem aspirar a tant, ja que ni tenim lloc ni la meteorologia hi acompanya per crear un espai com aquell, però sí que la naturalesa ens ha donat un paisatge comparable). Si algun dia, lectors, teniu l'oportunitat de visitar aquest complex del Vendrell (molts hi van expressament) us el recomano. I si és en ocasió d'algun concert, molt millor, perquè gaudireu dels detalls arquitectònics i acústics de l'Auditori PAU CASALS. Si més no, dispo de unes fotografies d'aquell entorn que us adjunto.

Tornant al monument a la cobla, fa uns dies, en passar per la plaça de la Sardana, vaig constatar que ja s'hi havia iniciat els treballs per instal·lar-lo més o menys al lloc que jo insinuava com l'idoni. Gràcies! No tinc pas la pretensió que s'ha fet així fent-me cas, no.

D'altra banda, no ens vam pas equivocar, ni jo ni cap dels qui en vaig parlar: hi havia pressa perquè es veiés que això anava endavant abans del 27 de maig. No calia debatre la qüestió amb ningú més. Ara és l'ocasió. Qui guanyi les properes eleccions (en el supòsit que siguin uns altres), si tenen intenció de col·locar-lo al girant on hi ha "la màquina de treure" (lloc que haurien triat bona part de les persones amb qui vaig parlar-ne, i que tampoc

HOSTAL ☆☆ BAR•RESTAURANT

BAR RESTAURANT
LA VINYA

|| **SERVEI DE TAXI**

HABITACIONS BANY COMPLET INDIVIDUAL
AIRE CONDICIONAT - T.V. VIA SATÈL·LIT

Obert tot l'any

Av. Girona, 10

Tels. 972 77 03 46 - 972 77 12 37

L'ESCALA (Girona)

Nova botiga - DEGUSTACIÓ

Anxoves
Olives
Boquerons
Bonítol

Crema d'anxova
Olivades
Escalivada

C/ del Mar, 14 - Tel. 972 77 46 02 - 17130 **L'ESCALA**

PEIXOS

MASAFONT

C/ Enric Serra, 1
Tel. 972 77 01 34
L'ESCALA (Girona)

m'hauria semblat malament) ja els serà difícil, ja que s'haurà de fer un nou pressupost de despeses i això sempre és impopular.

Exactament, el mateix va passar amb la construcció de la plaça de Catalunya o de la plaça Nova que, poc temps d'haver-la inaugurat –també a corre-cuita- algú s'adonà que calia de fer-hi el pàrquing subterrani. (Ara el debat és: on es fa? El que s'hauria de debatre és: quin es fa primer?, ja que tots dos són necessaris). Lògicament, n'hi ha per temps d'això, perquè ara caldrà llençar els milions que s'hi van gastar i tornar a pressupostar el que hauria costat en aquell moment si s'hagués fet com calia i, amb els mateixos diners, ara tindríem plaça i pàrquing.

En fi, no vull afegir llenya al foc amb aquest tema que ja és prou polèmic. De totes maneres, no puc estar-me de dir que la prepotència és mala consellera i els prepotents haurien de pensar que no estan en poder de la veritat absoluta, ni molt menys, i que ans de fer les coses cal consensuar-les amb la gent seriosa o tècnica que més sap del tema corresponent. (No amb els intransigents; amb aquests, no és possible fer-hi mai res de bo).

Total: que per culpa de la precipitació, una vegada més ens hem perdut l'ocasió de poder gaudir d'una gran festa que el nostre poble hauria pogut celebrar amb el doble esdeveniment de la inauguració de l'estàtua de **La Coblà** i el nomenament de "**L'Escala, Ciutat Pubilla**", dos fets lligats a perpetuïtat amb la nostra vila.

V. LI. (escalenc d'adopció)

Plaça Pau Casals (al costat de l'Auditori i dels jardins).

**CONFECCIONS
GÉNERES DE PUNT**

JUYNAR

Carrer de Gràcia, 6 - Tel. 972 77 07 47
Avda. Riells, 70 - Tel. 972 77 32 86
L'ESCALA

**RESTAURANT SNACK-BAR
MAR I CEL**

Avda. Riells, 50 - Tel. 972 77 17 51

HOSTAL -RESTAURANT

POCH

C/ Gràcia, 10 - Tel. 972 77 00 92 - **L'ESCALA**

Suma®

SUPERMERCATS

Avda. Girona, 8
Telèfon: 972 77 06 46
L'ESCALA

PASTISSERIA EMPORI

Especialitat «Esculls» de l'Escala
Maranges, 16 - Tel. 972 77 00 89
L'ESCALA (Costa Brava)
R.S.I. 205034/CAT - BENJAMÍ GALLEGOS

ALIMENTACIÓ

CARME

Carrer Picasso, 4
Telèfon: 972 77 07 33
L'ESCALA

Restaurant
ZONA CLUB NÀUTIC
Tel. 972 77 12 01

**Tendals
L'Escala**

Protecció solar i Decoració de la llar

Tendals - Persianes - Mosquiteres
Confecció e instal·lació de cortines

Distribuidor oficial GRADULUX® **SOMFY**

Tel. /Fax 972 77 22 19
c/ del Mar, 10
17130 L'ESCALA

www.costabravanord.com/tendalslescala

Instal·lador

**Carnisseria
i
Xarcuteria**

J. Pagès

Avda. Girona, 56 - Tel. 972 77 21 81 - **L'ESCALA**

EL FILÒSOF I LA SARDANA

Molt probablement el filòsof més important de Catalunya en el propassat segle sigui Josep Ferrater i Mora. Nascut a Barcelona, va estudiar al Col·legi i va fer filosofia a la Universitat de Barcelona. A Girona té una plaça amb el seu nom, la de sant Domènec, on hi ha la facultat de filosofia de la UdG.

Ferrater es va exiliar el 39 a Cuba, va passar a Xile i s'establí als Estats Units d'Amèrica com a becari de Guggenheim. A Xile va fer una gran amistat amb el Dr. Pompeu Pascual que el va salvar d'una hemoptisi en una situació molt precària. Fou tota la vida professor a Pensilvània en un col·legi famós: el Bry Mawr College, dels quàquers, per a noies.

La gran obra de Ferrater i Mora és el famós Diccionari de Filosofia. A "Joc de cartes" –un intercanvi epistolar amb el seu gran amic el poeta Pere IV–, s'hi troben constantment referències a l'elaboració del Diccionari. És una obra personal que es pot qualificar amb l'adjectiu colossal, tan car a Pla. En l'O.C. de Pla 16, hi ha l'*Homenot* Josep Ferrater Mora. L'obra de Ferrater no es limita al Diccionari de la Filosofia, sinó que va fer: assaig, novel·la, cinema. Una obreta seva fou especialment popular: *Les formes de la vida catalana*. Es tracta d'un assaig que, en principi, fou pensat per a no catalans per donar-los a conèixer les característiques de l'home català. Després va pensar que l'assaig podia també ser útil als mateixos catalans. Fou publicada per la 'Selecta' el 1944. Jo manejo l'edició del 1972.

* * *

El que anomena *les formes* són les maneres que té el català de pensar i d'obrar, de ser. Naturalment que no són exclusives del català, però sí que la *tendència* li és molt característica. N'esmenta quatre: la continuïtat, el seny, la mesura i la ironia. D'aquestes quatre, la mesura és la que té una relació més clara amb la sardana. No oblidem que Maragall va descriure la sardana amb aquests versos:

«És la mòbil, magnífica anella,
que amb pausa i amb mida
va lenta oscil·lant».

En l'esmentada obra es dediquen 16 pàgines a la mesura. El concepte de mesura ens ha arribat dels clàssics amb la sentència ben sabuda: "De res, massa". L'home mesurat és aquell que evita els excessos, el que discerneix

Bodega Can Ratxalet

C/ Closa d'en Llop, 4
Tel. 972 77 45 00
17130 L'ESCALA

T E N D A L S

Ros

FABRICACIÓ I INSTAL·LACIÓ DE:
tendals i automatismes
corredissos i paravents per a terrasses
velles - cobriments per a piscines
lones de PVC confeccionades de tot tipus

Cafè del Mar

L'Escala

Snack - Bar - Cafeteria

TREVI

Xamfrà: Sant Pere - Avi Xaxu
Tel. 972 77 16 01
L'ESCALA

XARCUTERIA

ROCA

FUNDADA L'ANY 1825

*Embotits artesanals
cria, matança i elaboració pròpia*

Avda. Girona, 59, Local 1 - Tel. 972 77 39 21

NOVETATS TUTI

*Merceria, Llenceria
Perfumeria*

C/ del Port, 41 - Tel. 972 77 07 56
L'ESCALA

TAXIS AYALA

*Més de 40 anys al seu servei
Taxis de 4 i 7 places*

**Alfons: 619 75 02 40
Anna: 609 62 07 65**

Tel. 972 77 35 18 - Fax 972 77 12 37
C/. Fortuny, 3 - 17130 L'ESCALA (Girona)
taxisayala@hotmail.com

GARAGE UNIVERSAL

JUAN LAGARES

Ctra. Viladamat - Palafrugell
Tel. 972 77 11 74 - Apartat, 53
17130 L'ESCALA

els límits, sigui de les persones o dels esdeveniments. L'home que evita extralimitar-se.

Per a Ferrater, la sardana és la manifestació més clara de la mesura. «Quin exemple més clar d'aquesta actitud mesurada que el que ens proporciona la seva dansa, la sardana?». «La desconeguda divinitat que adora la sardana des del fons dels segles té un nom: Mesura». Mesura que es manifesta en el seu ritme i en la manera de comptar, com també en aquesta oscil·lació constant de dreta a esquerra. «Com mal orientada agulla d'imant», com diria Maragall

* * *

En aquest comentari elemental d'un assaig profund, voldria subratllar el valor estètic de la sardana que, en l'obra esmentada, té poc relleu. Per a Maragall no hi ha dubte: és la dansa més bella. A voltes, persones no catalanes que descobreixen la sardana us diuen que la música és molt bonica, però que la dansa no els convenç gaire. És un error. La música que escriuen els compositors, la interpretació que en fa la cobla amb instruments tan arcaics com el flabiol i el tamborí, amb la tenora que és la reina, tot està en funció de la dansa. Una ballada de sardanes és un espectacle coreogràfic d'una gran bellesa. És coneguda l'anècdota de Pla: Acompanyà un matrimoni alemany a una festa major de Pals. La cobla va ser fluixa. Però aquell senyor alemany va quedar encisat de la bellesa, especialment d'unes noies joves que ballaven. Sobre aquest aspecte, en l'obra de Pla es poden llegir pàgines d'antologia.

El plaer de ballar sardanes! El plaer de veure-les ballar! El millor lloc per a contemplar la coreografia de la sardana és contemplar-la des d'una certa altura. Un balcó que doni a la plaça és ideal; des d'una altura plausible, còmodament asseguts, la bellesa esplendorosa assoleix el seu clímax. És de dalt que el ritme entra pels ulls: rotllanes que omplen la plaça, braços enlaire, mans a les mans, bellesa del cos humà, cadència, harmonia i aquella ingravidesa col·lectiva que féu escriure a Mn. Cinto a *Canigó* per l'Aplec de Sant Martí:

“Los peus dels sardanistes prenen ales”.

L'anacronisme és deliciós.

Martí Alabau

SERRALLERIA

MONIMAN

Treballs en ferro

Alumini - Inox

Lluís Borrassà, 10 - Tel./Fax 972 776 088

L'ESCALA (Girona)

El Passeig

BAR - CAFETERIA

Passeig Marítim, 19 - L'ESCALA

Telèfon 972 77 48 94

GARATGE SALA

Avda. Girona, 31
Tel i Fax 972 77 09 43
17130 L'ESCALA

CARNISSERIA
CASAS

Plaça Víctor Català, 6 - L'ESCALA

Tel 972 77 00 93

PERRUQUERIA

UNISEX

MARIA

Rosa Miàs

C/ Germans Masferrer, 23

Telèfon: 972 77 00 67

17130 L'ESCALA

PL. ESCOLES, 3 - TEL. 972 77 14 66 - L'ESCALA

**Pizzeria-Geladeria
Grill-Creperia**

Port d'en Perris, 1 - L'ESCALA

Abierto: 12 mañana a 3 madrugada

**carnisseria
FERMÍ VILA**

C. La Torre, 43 - 17130 L'ESCALA

Telèfon: 972 77 14 02

ALBIRANT LA MAR

Assegut, com tenia per costum, a la balconada del cafè "Las Delicias" (can Panxo), jo albirava la mar. Allà lluny, a l'horitzó, entre Norfeu i Trencabraços, la flota s'havia escampat per la negra superfície de la nit; de cada llagut, en sorgia un punt de llum enlluernadora, de manera que, suspeses entre la negror, aquelles llums que titil·laven, semblaven una galàxia bategant plena de vida. De sobte, un estel solitari, molt lluminós, s'encengué sobre l'horitzó. Em semblà com si aquell astre volgués anunciar-me quelcom extraordinari.

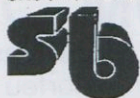
Julia Mumbú

L'Escala, desembre 2006

Foto: Jesús Puig

excavacions

Excavacions Sant Briu, S.L.

C/ Puig Sureda, 27 - 17130 L'ESCALA
Tels. 972 77 07 98 - 972 77 40 46

CAMPING RIELLS

Camp Rabassa, s/n - 17130 L'ESCALA
Apart. 34 - Tel./Fax 972 77 00 27
E-mail: campingriells@jet.es
Girona - Costa Brava

Joan Palau

Pintor Joan Massanet, 74

**ELECTRICITAT - AIGUA
CALEFACCIÓ**

Telèfon: 972 77 18 05 - L'ESCALA

boutique

NELENE

Maranges, 15 - Tel. 972 77 00 73 L'ESCALA
Monturiol, 2 - Tel. 972 50 16 70 FIGUERES

**TITOGRAMA
VIDEOGRAMA**

Avda. Girona, 49
Telèfon: 972 77 36 16
L'ESCALA

Miquel Sabadí Masafont

Tel. 972 775 427
Fax 972 771 573

assessoria@sabadigestio.com
Enric Serra, 2, 1r - 17130 L'ESCALA (Girona)

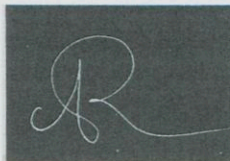
Blau - mar
estètica & spa
HOME & DONA

NÚRIA ROIG CREIXELL

- Tractaments facials i corporals
- Maquillatges
- Depilacions
- Solarium vertical
- Manicures i estètica del peu
- Spa
- Massatges

c. Germans Masferrer, 38 - 17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 36 17

c/ Salador, 2
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel i Fax 972 772 488
Mòbil 690 150 051
aluminisramio@hotmail.com

ALUMINIS RAMIÓ
fusteria d'alumini

Aluminier
TECHNAL

COINCIDÈNCIES ENTORN DE DOS GRANS PERSONATGES GENER 2007 - TRENTÈ ANIVERSARI DEL SEU ÒBIT

JOSEP PALLACH I CAROLÀ

Va néixer a Figueres l'11 de maig de 1920. Es casà amb Teresa Juvé i va tenir una filla, Antònia, i dos néts (Marc i Sandra).

Tenia quinze anys quan inicià la seva carrera política a les files del Bloc Obrer i Camperol. Va lluitar durant la Guerra Civil Espanyola i l'any 1939 s'exilià a França (Camp de concentració de Saint Cyprien) on col·laborà amb la resistència contra les tropes alemanyes.

El 1942 tornà clandestinament a Catalunya i el 1944 assistí al congrés de creació del Moviment Socialista de Catalunya a Tolosa. Aquest mateix any fou empresonat a Figueres i fugí el 1946.

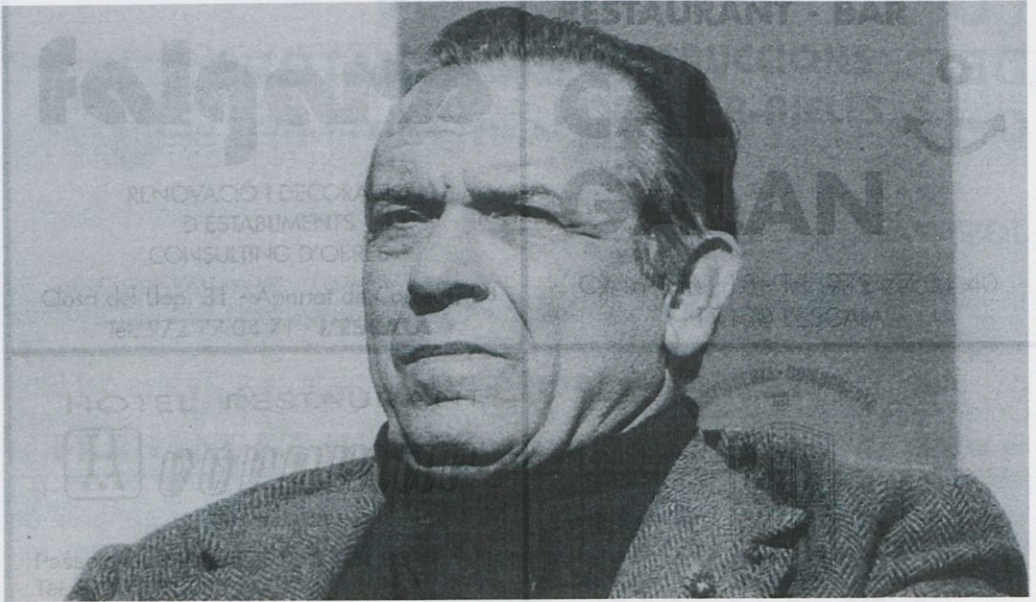
L'any 1969 tornà definitivament a Catalunya. Diplomàtic en Psicologia Pedagògica a la Sorbona i havent obtingut a Montpeller la llicenciatura en Filologia i Lletres (secció de Pedagogia) fou contractat com a professor de l'Institut de Ciències de l'Educació a la Universitat Autònoma de Barcelona i del Col·legi Universitari de Girona. El 1975 va obtenir el doctorat en Ciències de l'Educació.

L'any 1974 va fundar el Reagrupament Democràtic i Socialista de Catalunya que més tard adoptaria el nom del Partit Socialista de Catalunya-Reagrupament, concretament el maig de 1976, del qual esdevingué la figura més representativa, i en fou nomenat secretari general (1977).

Dissortadament aquest càrrec li durà tan sols unes hores. La matinada del dimarts, 11 de gener de 1977, a la porta de l'Hospital de Bellvitge, a l'Hospitalet de Llobregat, moria a conseqüència d'un infart. Va ser una mort inesperada, ràpida, sobtada. Les seves despulles descansen al cementiri d'Esclanyà (Baix Empordà) –nucli que pertany al municipi de Begur– on tenia la segona residència.

Fou un dels polítics més actius i carismàtics de la transició. Se'l recorda com una persona molt avançada al moment que li va tocar viure. Va predir algunes coses que finalment han acabat passant en la política catalana i trenta anys després de la seva mort les seves idees continuen vigents tot i que se l'acusava de ser massa moderat en un moment en què es volia imposar el radicalisme per fer front al franquisme.

Tenia una percepció molt clara del que eren les idees avançades en política i en educació. Es deia d'ell que era un gran educador que feia de la

política una gran lliçó. La seva manera de fer pedagogia estava impregnada de política i viceversa.

Com a pedagog també va deixar una important herència basada sobretot en el seu convenciment que l'ensenyament és públic i per a tots. Era un intel·lectual, home d'acció, impulsor i defensor de l'escola pública, pluralista, democràtica i catalana. Treballador, de gran coratge, la seva formació intel·lectual mai no li va fer perdre la senzillesa.

Durant la celebració de l'aniversari de la seva mort cada any es destaca la seva tasca com a polític; però en el temps s'ha anat reconeguent també la seva feina com a docent.

D'homenatges a Pallach, com a polític i com a pedagog, se n'han fet molts al llarg dels trenta anys després del seu traspàs, tot i que, en vida, les seves teories van ser sovint incompreses.

Fou nomenat fill predilecte de Figueres a títol pòstum l'11 de gener de 2003. Es posà el nom de Josep Pallach a l'antic col·legi públic figuerenc Les Franceses (on ell havia anat a l'escola), com a reconeixement ciutadà a la gran tasca pedagògica que dugué a terme. També, després de la seva mort, es creà el premi de pedagogia Josep Pallach.

El 1950 obtingué el premi Serra Húnter als Jocs Florals de Perpinyà amb el treball «L'adolescència i la formació de la personalitat». El 1964 va publicar el llibre «El gran problema: escola per a tots». El 1970 guanyà el premi Antoni Balmanya amb «Institut pilot i la reforma de l'ensenyament mitjà». Entre 1964 i 1970 va escriure «Josep Pallach, pedagog», llibre que recull quatre articles

sobre ensenyament i educació. El 1973 publicà «L'explosió educativa» i el 1978, en edició pòstuma, «Els mestres públics i la reforma de l'ensenyament a Catalunya». «La democràcia, per a fer què?» (1975) és el darrer llibre publicat que recull d'una manera didàctica el seu ideari polític.

Entre els llibres que s'han escrit sobre ell i la seva obra destaquen: «Recordat Pallach» (uns setanta articles de diversos autors que parlen de les seves vivències i records al costat de Pallach), «Josep Pallach (1920-1977)», «Història d'un líder» (l'autor: Pere Meroño) parla de Pallach com el líder de la política catalana a l'exili.

L'excalcalde de Palafrugell, Frederic Suñer, deia que Josep Pallach era un socialdemòcrata moderat i, a més, nacionalista, i Joaquim Nadal, excalcalde de Girona, deia que Pallach era socialista català i català socialista.

Gran polític i excel·lent pedagog i amb raó es va dir d'ell que tenia l'art de saber parlar.

JOSEP TRUETA I RASPALL

Va néixer a Barcelona el 27 d'octubre de 1897. Es casà amb Amèlia Llacuna amb qui va tenir tres filles i un fill: Amèlia (1924), Montserrat (1932) –vídua del polític Ramon Trias i Fargas, mort sobtadament el 22 d'octubre de 1989–, Júlia (1934) i Rafeló (1926) que va morir a l'edat de cinc anys.

Influït pel seu pare va començar els estudis de medicina l'any 1916 i es va llicenciar a la Universitat de Barcelona el 1921. Un any després va entrar a treballar a l'hospital de la Santa Creu i Sant Pau, essent-ne director del Servei de Cirurgia (1935).

Quan esclatà la Guerra Civil Espanyola es va fer famós arreu del món per la seva eficàcia en la lluita contra la gangrena. Posà en pràctica el mètode per al guariment d'infeccions óssies a causa de les ferides de guerra, conegut amb el nom de «guariment tancat». En el seu llibre «El tractament actual de les fractures de guerra» (1938) exposà aquest sistema d'extraordinària eficàcia en el camp de la traumatologia. Un mètode que va utilitzar amb èxit durant la Segona Guerra Mundial i més tard a les guerres de Corea i del Vietnam. Milers de persones es van salvar gràcies al seu mètode i la seva lluita mèdica es va traduir en descobriments clau.

També va dur a terme una batalla personal en defensa de Catalunya que el va portar a l'exili. Preveient el desenllaç de la Guerra Civil Espanyola va deixar Barcelona el febrer de 1939.

Inicialment es va instal·lar a Perpinyà. Després va entrar en contacte amb l'hospital de Nuffield, a Oxford (1939) on va viure durant trenta anys com a ajudant de la càtedra d'ortopèdia i cirurgia. El 1940 va ser escollit membre

d'honor de la Societat Britànica i Ortopèdia. Aquells anys també va formar part del Consell Nacional Català de Londres.

L'any 1948 fou elegit catedràtic titular de Cirurgia i Ortopèdia a Oxford on exercí un prestigiós mestratge i organitzà el Nuffield Orthopedic Center durant disset anys.

Va fer dos importants descobriments científics: la doble circulació renal i l'origen de l'os (mètode de tractament de les ferides).

El 1965 es va jubilar a Oxford i al cap de dos anys va tornar a Barcelona (1967). El 1969 se li va atorgar el premi Virgili, de la Societat de Cirurgia de Barcelona. El 1970 va ser designat acadèmic d'honor de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona.

Un any abans de la seva mort (1976) la Universitat Autònoma de Barcelona el va nomenar Doctor Honoris Causa. Amb anterioritat n'havia estat nomenat quatre vegades.

Va ser proposat dues vegades per al premi Nobel. El 1975 va estar a prop del Nobel de Medicina.

Autor de llibres entre els quals destaquen: «L'esperit de Catalunya» (1946) i «Cirurgia de guerra i urgència».

El 19 de gener de 1977 moria a Barcelona i va ser enterrat a Santa Cristina d'Aro on tenia una casa. El dia del seu enterrament en una gran pancarta es llegia: «Trueta ha mort. Catalunya plora».

Després del franquisme va ser reconegut tal com mereixia i la seva tasca ha estat reconeguda arreu del món amb multitud d'homenatges i condecoracions.

L'hospital més important de Girona i una fundació de Vic porten el seu nom.

COINCIDÈNCIES

Són bastants les coincidències que es donen en la vida i obra de Josep Pallach i Carolà i de Josep Trueta i Raspall, dos personatges catalans dignes de ser recordats.

Es poden considerar com a tals:

- a) Nascuts a Catalunya, defensaren amb energia la seva terra natal.
- b) Després de la Guerra Civil Espanyola van sofrir l'exili. Al cap d'uns quants anys tornaren a Catalunya.
- c) Treballadors infatigables, amb plena dedicació a la seva tasca.
- d) Intel·lectuals que ens han deixat una importantíssima herència.
- e) Van morir a Barcelona el mateix any (1977) i el mateix mes (gener) amb vuit dies de diferència (J. Pallach, dia 11 / J. Trueta, dia 19).
- f) Les seves despulles descansen en un poble, fora de la província de Barcelona (J. Pallach, a Esclanyà / J. Trueta, a Santa Cristina d'Aro) on tenien respectivament una casa.
- g) Van rebre homenatges, reconeixements, condecoracions, premis...
- h) El col·legi públic Josep Pallach, de Figueres, porta el nom de Pallach coma pedagog / L'hospital més gran de Girona porta el nom de Trueta com a cirurgià.
- i) A la seva mort es va dir: de J. Pallach «És una terrible tragèdia. Pobra Catalunya!» / de J. Trueta «Trueta ha mort. Catalunya plora».
- j) Tenien el mateix nom propi.

PILAR PELLICER, de GISPERT

L'Escala, 15 de març de 2007

Pensió - Hostal Mediterrà
Pere Blanch Coll

Carrer Riera, 24 - Particular: Riera, 25
Tel. España 972 77 00 28 inter. 34 72 77 00 28
17130 L'ESCALA (Girona - Costa Brava)

**ELECTRICITAT
LAMPISTERIA
ELECTRODOMÈSTICS**

Jaume

RIVERA

EXPOSICIÓ I VENDES
Carrer Ave Maria, 36
Tel. 972 77 04 23 - Fax 972 77 04 23
17130 L'ESCALA

Pintura i Decoració

Lluís Romero Bruguera

C/ Gregal, 26 - **17130 L'ESCALA**
Telèfon: 972 77 32 21

Restaurante Mesón del Conde

Sant Martí d'Empúries
Sant Martí d'Empúries
L'Escala - Tel. 972 77 03 06

Caixa de Girona

LA PUNTA
ESPECIALITATS EN
TAPESIMARISCS

C/ Passeig Josep Maria Lluís, 3 - Tel 972 77 22 01 - 17130 L'ESCALA

CALÇATS
Susi

C/ Picasso, 1 (Poble Sec) - Avgda. Montgó, 31 (Riells)
Tel. 972 77 24 74 - **L'ESCALA**

Farmàcia BALLESTA

Rosa-Maria Ballesta Llinàs

Av. de Girona, 25
17130 L'ESCALA (Alt Empordà)
GIRONA
Tel/Fax 972 77 15 75

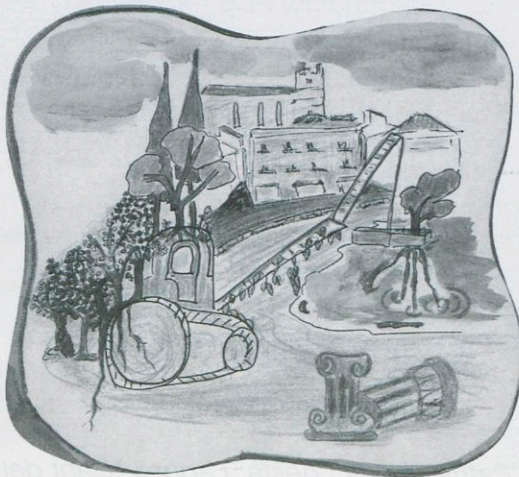
ARBRES DE NOU

*Confonc les carcasses de les grues
amb els arbres d'hivern despullats de fulles;
els pals de messana diries que són pollancre
novells moguts per la tramuntana.*

*(Però si et destapes les orelles,
sents el soroll de mil persones
batent l'ou en un bol de ceràmica
per fer mil truites prodigiosament flonges).*

*Ja no queden arbres en el poble
i amb aquest cansament crònic
dels carrers i places, amb l'acumulació
de l'anhídrid carbònic a les teulades i teulats,
el poble esdevé un fantasma bonic i visitat,
però mancat d'aquesta ànima verda,
d'aquesta subtil i necessària flaire verda que només perdura
quan les carcasses de les grues esdevenen de nou esquelets d'arbre
que s'emplen de fulles i flors a la primavera.*

Assumpció Costals

DARRER ADÉU DE L'AVI XAXU LLEGIT EN EL LLOC SAGRAT EL DIA 19 D'ABRIL DE 1956

L'any passat, en motiu de celebrar-se el 50è aniversari del traspàs de Josep Vicens i Juli, es va trobar l'original de la poesia que el conciutadà Josep Sureda i Paradís escrigué i recità en motiu del sepeli del mestre escalenc. Reproduïm al peu de la lletra aquest original.

*Mestre Xaxu, veu amiga que la mort ha fet callar;
veu de L'Escala, exquisida, que ets fet dolça nostra vida
amb les mels del teu cantar;*

*el bon Déu ja en l'infantesa va guiar la teva ment
per camins d'Art i Bellesa, i ara t'en vas llàntia encesa
en l'altar del sentiment!*

*I romeu d'arenys i roques àvid de llum i de sons,
amb mans doctes i devotes omplies d'acords i notes
ton sarró de rodamón;*

*I menuda, fina estampa d'un romanticisme errant,
sota el dossier una branca pulies amb dèria santa
la bohemia dels teus cants!*

*Et donaven sa harmonia, lluminosa, suggerent,
el cop de mar que rompia; la vela que s'estremia
com un' arpa al pas del vent;*

*el moll grec que et desgranava fermates de mar endins;
els gavians de la llongada i el jovent que recitava
galanies sota els pins!*

*Oh el teu esplet de sardanes curts i llargs de vent i sol;
escalenques filigranes de llerons i porcelanes
i sanglots de rossinyols!*

*Oh ta "Patria" plany i gesta; i aquell "Cant del pastoret"
i ta sublim "Bona Festa" que et va coronar la testa
bonatxona de vellet...!*

*I ara, en postrera sortida et deixem en 'quest sant lloc
talment m'ustia flor de sempre-viva; j' ets llevat prou en la vida,
dorm en pau ara en la mort!*

*Dorm en pau espigolaire sota els braços de la Creu;
t'animeta de cantaire ja deu remuntà el gran aire
per cantar davant de Déu...!*

*Adéu Xaxu, humil cigala que ets viscut només per l'Art,
nostre orgull i nostra gala... ¡¡Adéu Xaxu de L'Escala
contrapunt d'Eternitat!!*

J. Sureda Paradís

A L'ESCALA, AMB MÉS FORÇA QUE MAI

En el llibret de l'any passat fèiem pública la refundació de la nostra entitat, l'Agrupació Sardanista Escalenca "Avi Xaxu", que després de 20 anys d'existència independent constituïa una nova junta que, tot i el seu rejueniment, combinaria l'experiència dels veterans i la força de les noves generacions.

En aquella publicació també es donava compte dels nous compromisos que adquiria l'Agrupació, sobretot respecte a l'organització de les audicions estivals, l'aplec, les audicions festives i els aplecs d'ermita de la nostra població, amb els canvis i variacions que, al nostre entendre, calia introduir per millorar aquests actes. Acabat ja el calendari d'actuacions de la temporada 2006-2007, podem afirmar que, tot i petits serrells que cal polir, el resultat ha estat un vertader èxit i tot seguit en fem resum.

Curset d'ensenyament de sardanes i Trobada Sardanista Infantil

El primer balanç positiu de la passada temporada afecta aquestes dues activitats. Després que el 2005 no es pogués celebrar el curset per manca de mainada, el proppassat any es reprengué i entre el 14 de gener i el 3 de juny tingué lloc la 37a edició, en la qual es realitzaren alguns canvis remarcables que feren que el curset fos molt reeixit.

Curset.

Es canvià, com a dia d'assaig, el divendres a la tarda-vespre pel dissabte, amb un desdoblament horari: a migdia per a la mainada, quan generalment no té activitats extraescolars, i de 15 a 16h per a persones majors de 15 anys. Els monitors dels petits canviaren, ja que també es passà el relleu a les noves generacions, tot i comptar amb el suport i col·laboració dels nostres monitors de sempre (Ma. Rosa Pous, Carles Pous i Jordi Casamort); d'aquesta manera, es feren càrrec de la quitxalla dues joves monitores escalenques, la Núria Casamort i la Vanesa Hereu. Foren elles dues les que aplicaren el nou sistema d'ensenyar a ballar la sardana, un model molt més pedagògic, atractiu, divertit i participatiu.

Fou tal l'acollida que tingué el curset que el primer dia, el 14 de gener, es presentaren al gimnàs del CEIP Empúries un total de 40 nens i nenes d'entre 3 i 12 anys, i la resta de dissabtes la mitjana es situà al voltant de la trentena d'assistents. Respecte a les sessions d'adults, tingueren molta requesta entre propietaris estrangers domiciliats a l'Escala o poblacions dels voltants, per a les quals s'assolí un grup d'una vintena de persones.

L'alt grau d'acceptació del curset també va afavorir que, per primera vegada en la història de l'agrupació i dels nostres cursets, la delegació escalenca participés en totes les trobades sardanistes de les comarques gironines, 9 en total, i en l'excursió organitzada a Cornellà de Conflent (Catalunya Nord). Com a nota curiosa, destacaríem que l'Escala fou l'única població participant a la trobada d'Olot, que se celebrà el 30 d'abril al passeig de St. Blai de la capital garrotxina.

Un altre èxit fou el de la nostra trobada sardanista infantil, que es va celebrar el 14 de maig. Per un moment, aquella primaveral i assolellada tarda de diumenge ens va dur el record de quan a l'Escala s'omplia amb gran nombre de rotllanes tota la superfície de l'antic camp d'esports Miramar (actual plaça Catalunya). El caire fou del tot lúdic i festiu, ja que totes les colles entraren a la pista mentre *La Principal de l'Escala* interpretava el galop d'entrada i tan-cava la comitiva en forma de cercavila.

L'assistència gairebé assolí totes les nostres previsions, ja que a la nostra trobada assistiren un total 10 poblacions (Cassà de la Selva, Flaçà, Girona, Riudellots de la Selva, Roses, Salt, St. Jordi Desvalls, St. Pere Pescador, Torroella de Montgrí i Verges), més l'Escala i el grup de La Sardana a l'Escola del Baix Empordà, 225 nens i nenes acompanyats de 47 monitors i 1 monitor i 15 persones integrants de la Colla Internacional de l'Escala, formada per les persones del curset escalenc d'adults. En total, 298 persones a la pista esportiva del CEIP Empúries, més els pares i familiars dels nens i nenes i la gran munió d'espectadors.

Aplec de Santa Reparada de Cinclaus

El dilluns 17 d'abril de 2006, Dilluns de Pasqua, el veïnat escalenc de Cinclaus acollí la 27a edició d'aquest tradicional aplec d'ermita. La seva celebració, en la qual col·laborà el mestre Lluís Albert, va constar de les dues clàssiques activitats: el concurs d'arrossos i l'audició de sardanes.

En el concurs s'inscrivieren fins a un total de 8 colles, les quals elaboraren les diferents paelles i arrossos, alguns d'ells ricament decorats. A partir de les 2 de la tarda es procedí a tastar i a puntuar els diferents arrossos, valorant-ne bàsicament el gust, però també tenint en compte la disposició d'alguns ingredients gastronòmics a mode de decoració. El jurat qualificador fou format per la cuinera Carme Vallmajor, el restaurador Rafel Sabadí, el senyor Miquel Aymerich i l'amic i sardanista Josep Subirana.

A partir de les 4 de la tarda s'inicià l'audició de sardanes, que anà a càrrec de la cobla local, *La Principal de l'Escala*. A la mitja part de l'audició es féu sorteig de tot un seguit de lots amb diferents productes (vins, caves, etc.), cedits per diferents cellers i bodegues de la nostra població, i es va proclamar el veredict del concurs emès pel jurat, que fou el següent: 1r premi per a la colla "*Els més ben parits*", 2n premi per a la colla de "*La Maria de les Cebes*" i 3r premi per a la "*Colla Sabadí*".

L'Aplec i les sardanes d'estiu

Després que el diumenge 7 de maig la nostra entitat col·laborés en la celebració de les Noces d'Or i d'Argent, s'acabà d'enllestir tot el programa per a la temporada alta de les sardanes a la nostra vila: l'Aplec i les audicions d'estiu.

El XXXI Aplec de la Sardana, el primer novament organitzat per la nostra agrupació després de 20 anys, va celebrar-se el diumenge 4 de juny i va dedicar-se al compositor i músic escalenc Joaquim Hostench, president de la nostra entitat fins al novembre de 2005. En aquest jorn de festa sardanista hi participaren 4 cobles (*La Principal de l'Escala*, *Foment del Montgrí*, *Ciutat de Girona* i *St. Jordi-Ciutat de Barcelona*), s'estrenaren 3 sardanes (*Memorable Aniversari* de Lluís Albert, *Plàcida vellesa* de Joaquim Hostench, i *Desig escalenc* de Jaume Vilà i Joaquim Hostench) i se'n reestrenà una altra, *Penya amunt* de Joan Puig i Josep Estela, sardana obligada de tible estrenada l'any 1927.

Com a nota curiosa, podria destacar-se que en el nostre aplec s'interpretaren un total de 36 sardanes, algunes composicions més que no pas en el conegut i famós Aplec de Calella de la Costa, que s'esdevé el mateix cap de setmana que la nostra celebració.

Després d'aquest esdeveniment i abans d'arribar a final del mes de juny, els esforços de tota l'agrupació es destinaren a acabar d'arrodonir la temporada de sardanes d'estiu i, a partir de mitjan mes, es començaren a repartir i difondre els cartells publicitaris. Tal com s'havia acordat per unanimitat, gairebé totes les cobles participants en les audicions estivals foren de les comarques gironines i cap formació repetí.

La vigília del patró de l'Escala, St. Pere, s'incià el calendari d'audicions fins a final d'agost, que fou el següent: 28 de juny, cobla *Genisenca* de Taradell; 5 de juliol, cobla *Principal de Porqueres*; 12 de juliol, cobla *Selvamar* de Cassà de la Selva; 19 de juliol, cobla *Foment del Montgrí*; 26 de juliol, cobla *Els Rossinyolets* de Castelló d'Empúries; 2 d'agost, cobla *Principal de l'Escala*; 9 d'agost, cobla *Principal de Banyoles*; 16 d'agost, cobla *Principal d'Olot*. i 23 d'agost, cobla *Vila de la Jonquera*.

El dimecres restant del mes, el 30 d'agost, no acollí una audició de sardanes clàssica, sinó que la nostra entitat acordà que es celebrés la Nit de la Sardana, ja que creiem que aquest esdeveniment, en les vigílies de la nostra Festa Major, havia de servir per tancar la temporada estival dels dimecres. El canvi fou un èxit, malgrat que les cobles contractades, *Cadaqués* i *Bisbal Jove*, no acabaren de complir amb el repertori que s'havia programat i pactat.

La Diada Nacional i la Nit dels Músics de Cobla

El dilluns 11 de Setembre, Diada Nacional de Catalunya, comptà amb la seva tradicional audició de sardanes, a càrrec de *La Principal de l'Escala*, tot i que amb un lleuger canvi d'horari. Amb l'objectiu d'aprofitar l'audició i fer-la més concorreguda, la ballada de sardanes es passà de les 10 de la nit a les 6 de la tarda, per fer possible que molts propietaris de 2a residència i visitants poguessin restar entre nosaltres fins al vespre.

A 2/4 de 10 del vespre del divendres de la mateixa setmana, 15 de setembre, la nostra entitat organitzà conjuntament amb la cobla local, i en col·laboració amb Ràdio l'Escala, la III Nit dels Músics de Cobla. Després dels nervis causats per la inestabilitat meteorològica, afortunadament l'acte es va poder celebrar allà on estava programat: el marc inigualable de la Plaça de la Sardana. Tot i que hi havien 51 músics inscrits, al final n'hi participaren 42 que, distribuïts per instruments, foren: 4 flabiols, 9 tibles (5 primers i 4 segons), 9 tenores (5 primers i 4 segons), 5 trompetes (3 primers i 2 segons), 4 trombons, 6 fiscorns (3 primers i 3 segons) i 5 contrabaixos. En referència a les cobles, els músics formaven part de les següents formacions: *Principal de Banyoles*, *Principal de Porqueres*, *Baix Empordà*, *Bisbal Jove*, *Foment del Montgrí*, *Genisenca de Taradell*, *Marimunt* de la Catalunya Nord on hi actua el tenor escalenc Jaume Condal, *Principal de la Bisbal*, que fou representada pel tenor

Jordi Parrot i el contra baixista Joan Xandrich, i els membres de la nostra, *La Principal de l'Escala*.

A la nit no mancaren les sorpreses, ja que quan tan sols passaven 5 minuts de les 11, i fixat ja l'horari d'hivern, l'enllumenat s'apagà deixant els músics a les en fosques; sort que aquest contratemps va poder-se solucionar i es pogué continuar la vetllada que, després de les sardanes, fou closa amb un sopar informal i un obsequi per a cada músic participant.

L'aplec de Sant Martí i la Diada de Sant Esteve

El diumenge 12 de novembre es celebrà la 33a edició d'aquest aplec d'ermita. Sota un cel amenaçador, la formació musical encarregada d'acomplir l'audició de sardanes fou la cobla local *La Principal de l'Escala*.

Una de les mancances que els sardanistes i assistents copsaren fou l'absència de les clàssiques castanyes, típiques per les dates, que no es pogueren coure per manca de personal i imprevistos d'última hora. No obstant això, la junta de la nostra entitat cregué que hom no havia de quedar orfe de dolç i per aquest motiu oferí, gratuïtament, un generós tall de coca de brioix i fruita, i la lliure disposició d'un parell de porrons plens de garnatxa. Aquesta solució fou molt ben rebuda per tots els assistents.

El dimarts 26 de desembre, Diada de St. Esteve, la Plaça de la Sardana acollí, per segon any consecutiu, la clàssica audició de sardanes que des de fa anys es celebra a la nostra vila. La cobla encarregada d'amenitzar musicalment el jorn de festa fou el *Foment del Montgrí*. Amb l'objectiu de fer extensiva la sort al major nombre de persones possible, com també per incentivar la participació, la nostra entitat decidí substituir el tradicional tortell gegant (que d'uns anys ençà no era un, sinó dos de dimensions menys espectaculars) pel sorteig de tot un seguit de lots consistents en 10 bosses de roba, amb l'anagrama de la nostra agrupació, que contenien productes de les diades nadalenques (tortell i ampolla de cava), un disc compacte de sardanes, un joc de cartes i unes agendes de les audicions de sardanes que es celebraran a les comarques gironines en el decurs de l'any 2007.

Tot i que algunes veus lamentaren la pèrdua de la tradició del tortell gegant, molta altra gent agrai i aprovà la nova mesura endegada per l'agrupació. Nosaltres, amb la intenció de conciliar tradició i innovació, treballarem a fons perquè, si és possible, enguany puguem fer realitat les dues opcions.

Novetat i èxit: l'Aplec del Sol Ixent de Montgó

Amb aquest esperit d'innovació i pretenent que l'Escala torni a ser un referent comarcal i provincial, la nostra entitat féu seva una idea que ens

comentà l'amic i sardanista Ramon Icart de Pelacalç: la celebració d'un esdeveniment similar al que per Cap d'Any es celebra a Cap de Creus o al Far de St. Sebastià.

Posant fil a l'agulla, i consulta prèvia amb el consistori que acollí amb interès la idea, començà a perfilar-se el 1r Aplec del Sol Ixent de Montgó, que es celebrà a l'esplanada sorgida de l'enderroc de l'edifici militar d'època franquista situat davant la torre de Montgó.

Tot i que existiren algunes mancances que l'administració no pogué solucionar, la dinàmica i la nostra il·lusió per aconseguir l'esdeveniment no trobà cap obstacle. Encara de fosc, *La Principal de l'Escala* començà a desgranar el repertori que s'havia programat per a l'ocasió i, a mesura que avançava l'audició, la presència de públic era cada cop més elevada.

Una estona abans del descans de la cobla, membres de la nostra entitat i col·laboradors ajudaren a servir xocolata desfeta calenta i bescuits a tots aquells que s'atansaven a la taula per tal de fer-se passar el fred. Va ser a la mitja part, també, quan els flaixos de les màquines de retratar es dispararen continuament per captar els primers raigs de sol de l'any 2007, encara que una faixa de petits núvols baixos impedí veure la sortida del gran astre a l'horitzó. El que no impedí fou la vista del golf de Roses i la gran senyera que estava penjada en tota l'altura de la torre de Montgó, senyera cedida per la parròquia de St. Pere.

Superant tots els pronòstics, aquest nou acte va ser un gran èxit i comptà amb l'assistència de prop de 250 persones, a qui hem d'agrair la seva presència en aquest nou esdeveniment sardanista escalenc. A hores d'ara ja podem dir que l'any vinent hi tornarem amb moltes ganes.

La recuperació de l'audició de Carnaval

Després d'anys d'absència de les sardanes en una celebració tan clàssica com el Carnestoltes, enguany la nostra entitat ha col·laborat amb la Comissió de Carnaval "La Farandola" i ha organitzat una audició de sardanes per al migdia de dissabte de Carnaval, que anà a càrrec de la cobla *Els Rossinyolets* de Castelló d'Empúries.

Tot i que estava programada a la plaça de la Sardana, la pluja féu acte de presència i una mala passada, fent que la ballada hagués de traslladar-se, com referia el programa, al Pavelló Municipal d'Esports, amb la consegüent minva de sardanistes i públic assistent. Així i tot, prop d'una cinquantena de persones vàrem poder xalar d'allò més de la interpretació de sardanes per part de la cobla castellanina.

Actes vinculats a Josep Vicens Xaxu

El passat 18 d'abril de 2006 s'acomplia el cinquantè aniversari del traspàs de l'insigne compositor Josep Vicens i Juli, una de les figures més emblemàtiques de la vila marinera de l'Escala. La seva vida, en tots els seus aspectes, ha estat tractada en diferents ocasions, sobretot en el llibret de l'Aplec de la Sardana de l'Escala de 1981, el qual va ser dedicat al músic escalenc amb motiu del 25è aniversari de la seva pèrdua.

Aquest homenatge impossibilità que l'aplec de l'any passat li fos dedicat. Això no obstant, des de la rejaenovada Agrupació Sardanista Escalenca que duu el seu nom, es va creure que era necessari retre homenatge a aquest fill il·lustre de l'Escala amb tot un seguit d'actes per donar major difusió a la figura del mestre escalenc.

Un d'aquests actes fou el mateix XXXI Aplec de la Sardana de l'Escala, en el qual, tot i ser dedicat a Joaquim Hostench, la petja de Josep Vicens també hi fou notable. D'aquesta manera, del total de 36 sardanes programades per a l'aplec, les de Josep Vicens foren les que, en segona instància, s'interpretaren més.

Per donar continuïtat a aquesta línia, totes les cobles contractades els dimecres d'estiu, igual com la formació encarregada del concert de sardanes del mes d'agost, tingueren la gentilesa d'incloure composicions del mestre Xaxu en les seves actuacions.

La difusió de la persona i pluralitat de facetes de Josep Vicens també fou possible mitjançant diferents referències escrites en el llibret editat amb motiu del 31è aplec i també en diverses xerrades i conferències que el president de la nostra entitat realitzà en diferents dies i mesos, tant a nivell escolar (Escola de Música Municipal "El Gavià" i a l'IES El Pedró) com obertes al públic en general (juny i desembre).

La culminació de tota aquesta tasca i feina endegada fou la presentació, el diumenge 14 de gener de 2007 (el dia que s'acomplien 137 anys del naixement de Vicens), del núm. 92 de la sèrie *Fulls d'Història Local*. Sota el títol de "**Josep Vicens i Juli, l'Avi Xaxu (1870-1957). La vida d'un escalenc poli-facètic**", el jove historiador escalenc i president de la nostra agrupació, en Jordi Gallegos i Córdoba, presenta un exhaustiu treball sobre la figura de Vicens, en les seves diferents facetes, des de la privada i familiar, passant per les conegudes per molta gent i culminant amb aquelles més desconegudes d'ell.

Gairebé sis mesos després de la seva edició, podem dir que la publicació és una obra clau per entendre Josep Vicens i una part de la història musical de l'Escala.

Després de la presentació, i com a cloenda de la diada, *La Principal de l'Escala* executà una audició amb 5 sardanes originals del mestre Xaxu i rees-

trenà *La Torre de Montgó*, de Pere Mercader i Andreu, que serà la sardana símbol de l'Aplec de Montgó.

A mode de cloenda

L'any passat, a més d'informar sobre aquest 50è aniversari de la mort del *Xaxu*, també informàvem sobre el centenari de la cobla *La Principal de l'Escala*. Per culminar aquestes dues efemèrides, s'estan ultimant els preparatius de l'edició d'un disc compacte amb sardanes mai no enregistrades i representatives de les diferents etapes que visqué Josep Vicens i també de la publicació del llibre **"100 anys de La Principal de l'Escala. Història de les cobles i el món sardanista a l'Escala"**, escrit també per en Jordi Gallegos, que esperem que sigui un referent per conèixer la història musical i el sardanisme de la nostra vila.

Per finalitzar, sols desitgem que tots els actes sardanistes que hem programat des de l'Agrupació Sardanista Escalenca "Avi Xaxu" per aquesta temporada surtin igual de bé, o millor, que l'any passat i esperem que la sardana vagi a més en tots els sentits.

Salut i llarga vida a la Sardana !

AGRUPACIÓ SARDANISTA ESCALENCA "AVI XAXU"

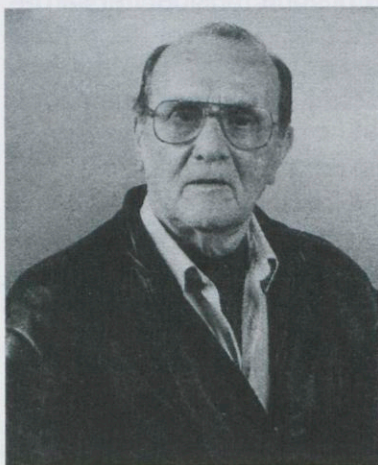

Trobada infantil a l'Escala.

IN MEMORIAM

En els darrers dies de la Pasqua d'enguany malauradament ens van deixar dues persones molt estimades a l'Escala, en Ferran Català i l'Enric Vilà. Les entitats que editen aquest llibret han cregut convenient escriure unes quantes notes biogràfiques d'aquests dos grans homes que la nostra vila havia dedicat l'aplec, l'any 1990 i el 1992, respectivament.

Ferran Català i Portell (1917-2007), paleta i gran cantaire

En Ferran Català, que va néixer l'any 1917, ens va deixar el passat dilluns de Pasqua, 9 d'abril, a l'edat dels 89 anys i se li va dedicar el XV Aplec de la Sardana de l'Escala, que es va celebrar el diumenge 29 d'abril de 1990.

Va viure a l'Escala gairebé tota la seva vida, llevat del període de la guerra civil espanyola, els quatre anys d'ingressat a presó (1939-43) per haver estat a ser militar de l'exèrcit republicà i els tretze anys de residència a Barcelona (1951-64). Es casà amb Carme Hereu i tingueren una sola filla, la Núria. Vivia amb la filla i el gendre, en Jaume Pagès i Rustey, a "La Finca", una casa assolellada en la

qual ha pogut fruir bones estones amb les nétes i els besnéts.

En Ferran va anar a l'escola fins als onze anys i la necessitat féu que hagués d'abandonar els estudis i posar-se a treballar. Durant un estiu treballà a can Delàs d'Empúries i al setembre del mateix any entrà com a grum ("botones") a la Fonda Sureda, on romangué durant dos anys. Després d'aquestes primeres feines, inicià l'aprenentatge de paleta, ofici que el seduí i que exercí tota la vida fins que es jubilà el 1982, a l'edat de 65 anys.

Però pel que es coneix més en Ferran Català és per la seva gran afició: cantar. La faceta coral la inicià en un tercet escalenc format per la Carme Hereu, que feia de primera veu, el mateix Ferran, que feia la segona, i en Pere Sastre, més conegut com a *Pere Jordi*, que feia el baix. Posteriorment, a partir de 1948-49 i com molts escalencs i escalenques, formà part de l'efímer orfeó dirigit per mossèn Joan Viñas que tenia el nom *Oreig de Mar*.

Quan deixà Barcelona i retornà a la vila, fou una de les ànimes fundadores del nou grup de cantaires *Oreig de Mar*, que en un principi estigué format per en Ferran, el seu germà Simeó, en Llucià Carbó i en Joan Farrés, que a més de cantar acompanyava amb la guitarra. Aquest mateix grup canvià de nom i adoptà el de *Els Pescadors de l'Escala*, del qual en Ferran es separà al cap d'un any, aproximadament.

Després d'aquesta separació, en Ferran tornà a crear el grup *Oreig de Mar*, ara format per ell, en Teòfilo de Cruz, que acompanyava a la guitarra, i en Pere Sastre. Aquesta vegada, i després d'altres, baixes i canvis de cantants, el conunt existí fins al 30 de setembre de 1989, quan el grup féu l'última cantada a Girona.

En definitiva, en Ferran, a part de ser un destacat paleta i escalenc, va ser un enamorat de la música, en general, i de les sardanes i havaneres, en particular. Descansi en pau.

Enric Vilà i Armengol (1911-2007), músic i compositor de sardanes

L'Enric Vilà va néixer el 5 de desembre de 1911 a Calonge, però des de 1944 residia a Torroella de Montgrí, vila que li atorgà la Medalla del Montgrí l'any 1991. L'Enric, que va morir la nit del proppassat 8 d'abril, diumenge de Resurrecció, era vidu d'Araceli García i ha deixat dos fills. El diumenge 31 de maig de 1992 la vila escalenca va homenatjar-lo en el marc del seu XVII Aplec de la Sardana.

L'Enric va tenir com a mestres el seu pare, el mestre Josep Casanovas *Paixero*, de Palamós, i Antoni Carbonell de St. Feliu de Guíxols, que li ensenyà els secrets del fiscorn, el seu instrument.

La carrera musical la inicià a la seva vila de naixença als 13 anys, quan s'enrolà a *La Principal de Calonge*. En els rengles d'aquesta formació va tocar junt al seu germà Rogeli i seu pare, Enric com ell, que n'era cornetí i representant. Passades dues temporades, va actuar amb *La Lira de Palamós* i seguidament amb *La Guixolense* de St. Feliu de Guíxols.

Als disset anys es traslladà a viure a Blanes, on conegué la que posteriorment seria la seva muller. Per motius econòmics entrà a treballar a la gran indústria de fibres artificials SAFA, on assolí el càrrec d'encarregat de filatura a l'edat de 19 anys. Durant el temps de residència a la vila blanenca, l'Enric formà part de la *Cobla de la SAFA* i també del conjunt *Mar Blava*.

L'any 1932 arribà un llarg parèntesi a la seva vida: el servei militar, la guerra civil i la segona "mili". Durant aquest període formà part d'una cobla-banda militar i també de la *Cobla Xaxu*, fundada a Girona l'any 1932 per Josep Vicens i Juli, al costat del qual tocà durant un temps.

L'any 1943, i junt a un grup de joves músics (entre ells el mestre Ricard Viladesau), va ser un dels fundadors de la cobla *Caravana* de Torroella de Montgrí. L'èxit d'aquesta fundació féu que deixés la seva feina a SAFA i que traslladés la seva residència a Torroella. L'any 1956 ingressà a l'orquestra *Els Montgrins*, formació en la qual romangué fins al 1964, quan hagué de plegar per motius de salut. Recuperat, l'any 1965 encetà una nova etapa al capdavant del conjunt *Bravo*, experiència que durà fins al 1974.

A les vigílies de la democràcia, recuperà el fiscorn i ingressà a la cobla palamosina *Baix Empordà*, on romangué fins a l'any 1980. Aquest mateix any entrà al *Foment de la Sardana* de Torroella de Montgrí, essent-ne fiscorn fins al 1985. Finalment, hagué de fer una suplència a *La Principal del Rosselló*, suplència que s'allargà dos anys. L'any 1989 deixà definitivament el fiscorn.

A més de ser un gran intèrpret de fiscorn, l'Enric també va destinar part del seu temps a la composició. A la seva autoria es deuen algun ballable, un galop, un parell d'havaneres, diversos himnes i alguna cançó. Però on més ha destacat Enric Vilà ha estat com a compositor de sardanes. L'any 1934 compongué la seva primera sardana, *L'Enriquet*, dedicada al seu fill, i de llavors ençà n'han seguit cap a una setantena, de les que caldria destacar *El padrí de Barcelona*, *Sant Genís de Torroella*, *Cap d'estopa* (obligada de dos fiscorns), *Els teus ulls*, *Benvinguda*, *De Torroella a Vilanova*, *El besavi sardanista*, *Petó i natjada*, *L'hereu i la Gracieta*, *Germans Vilabrú* o *Estimat amic*, entre d'altres.

L'Enric Vilà va ser un assidu col·laborador dels llibrets de l'Aplec i de la Festa Major i va compondre la sardana *L'Aplec de l'Escala*, la qual es va estrenar en el II Aplec (1977) i que any rere any es continua i es continuarà interpretant.

Per cloure les seves notes biogràfiques ens sembla adient reproduir un petit text que escrigué el mateix Enric Vilà, present en el seu recordatori i que és ben il·lustratiu:

"La Sardana és com una gran torxa que ens il·lumina i ens fa vibrar el cor, també el vehicle que ens porta a estructurar aquestes trobades d'amics sincers i agradables, prova evident que en la vida no tot és egoisme, contra-temps, decepcions i batzegades. La majoria de persones són generoses, hi ha bona fe, hi ha amistat i germanor sobre la terra catalana. El millor de la vida ho tenim prop nostre, sols cal recollir-ne l'essència i l'esperit".

El nostre sincer agraïment a tots els qui han col·laborat en aquest butlletí, puix que gràcies a ells s'ha pogut portar a felicitat.

NOTES:

La Comissió Organitzadora es reserva el dret d'alterar aquest programa si causes imprevistes l'obliguessin a fer-ho.

NAUTICA EL PORT

*Josep
Font
i Puig*

**REPARACIÓ I VENDA D'EMBARCACIONS
MOTORS MARINS I HIVERNATGES**

C/ Port de la Clota, núm. 10
17130 L'ESCALA
Tel. 972 77 25 36

Edita: CER L'ESCALA
AGRUPACIÓ SARDANISTA
«AVI XAXU»

Portada: F. X. Vilà-Mitjà
(800 exemplars)

Imprimeix: Gràf. Canigó. Figueres

la clota 17130 - La Llar dels Pescadors - 972 77 42 61
L'ESCALA (Girona)

CITROËN

**REPARACIÓ I VENDA DE VEHICLES NOUS
REPARACIÓ MULTIMARCA
VEHICLES D'OCASIÓ
SERVEI DE PNEUMÀTICS**

GARATGE FERRER, S.L.

Closa d'en Llop, núm. 81 - 17130 l'Escala (Girona)
Tel.: 972 771 264 - Fax: 972 773 594

ÍNDEX

1	Convit a l'Aplec del Sr. Alcalde	Josep M. Guinart
3	Xènia Solés i Hostench, pubilla de la sardana 2006	
5	L'Albert Martí segons els textos	Jordi Gallegos i Córdoba
President de l'Agrupació Sardanista "Avi Xaxu"
17	Els meus records de l'Albert Martí	Lluís Albert
21	Els primers anys del tenora Albert Martí a Barcelona	Lluís Colomeda
25	La 'Cobla' de Francesc Anglès i Garcia	Lurdes Boix
31	Albert Martí, entre la representació, la fundació de cobles
La composició i la discografia	Jordi Gallegos
41	Val més una imatge que mil paraules	Pilar Pellicer
47	Hem perdut un gran sardanista	Vilabrú
51	Popularitat i prohibicions de la "Santa Espina"	Emili Casademont
55	Curts	Pere Juhé
63	La cobla com a símbol	Joaquim Armengol
65	Programa de l'Aplec	
71	"Cant a l'Escala" (lletra de la sardana)	Lluís Albert
73	"Pere" (lletra de la sardana)	Joaquim Hostench
75	La sardana, bàlsam de pau i de serenor	Ricard Guanter
79	Finitud	Joan Barceló
81	L'orgull de no saber català	Quim Gibert
83	Monument a la cobla	V.LI. (escalenc d'adopció)
87	El filòsof i la sardana	Martí Alabau
91	Albirant la mar	Julià Mumbrú
93	Coincidències entorn de dos grans personatges	Pilar Pellicer
99	Arbres de nou	Assumpció Costals
101	Adéu a l'Àvi Xaxu	J. Sureda Paradís
103	A l'Escala, amb més força que mai	Jordi Gallegos
111	In memoriam	

L' ANTIQUARI

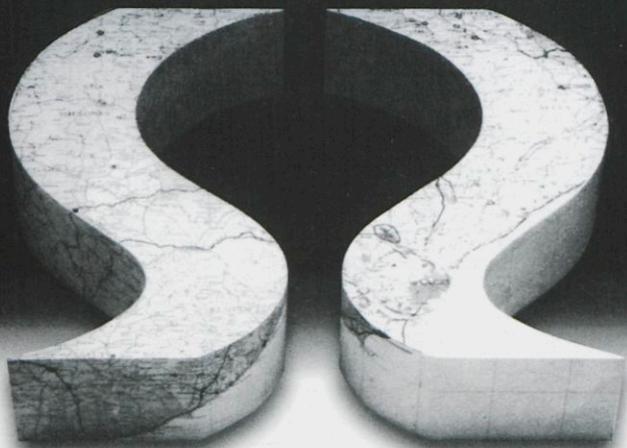

Terrassa davant del mar

Parc Infantil

Passeig de Riells, 58 - Tel. 972 77 28 86 - 17130 L'Escala

Estem molt a prop

Des de 1859, la Caixa de Sabadell serveix amb eficàcia i professionalitat els seus clients. Estem a prop dels seus problemes, dia a dia, per aconseguir solucions a través d'un servei a la mida que li proporciona un doble interès: el financer per als seus diners, i el de l'atenció personalitzada per a vostè.

Estem molt a prop de vostè. A tot Catalunya. Sempre ens trobarà al seu costat.

 Caixa de Sabadell

Cada dia més a prop de més amics

The Singular Kitchen

www.thesingularkitchen.com

ELECTRODOMÈSTICS
GRATIS
BLOQUE TSK
INCLOU UN EQUIPAMENT BASIC
AMB CAMPANA, PLACA, FORN,
FRIGORIFIC I REFRIGERATS

Descobreix la qualitat més excepcional

Tel. 972 77 14 83

**PUIG BORROM, 42 - LOCAL C
17130 L'ESCALA - GIRONA**

Garantia total de 5 anys en els electrodomèstics